

TNS Nipo
Grote Bickersstraat 74 1013 KS Amsterdam
t 020 5225 444
e info@tns-nipo.com www.tns-nipo.com

Rapport

Evaluatie verkiezingen leden van de Tweede Kamer 2012

Amber Jägers
Marjolein Zonjee
Martin Schalkwijk
Peter Kanne

G4474 | november 2012

Dit document is uitsluitend voor deze opdrachtgever opgesteld. Alle in het document vermelde gegevens zijn strikt vertrouwelijk. Publicatie en inzage aan derden, geheel of gedeeltelijk, is zonder schriftelijke toestemming van TNS NIPO beslist niet toegestaan. Door ons lidmaatschap zijn wij gehouden de gedragsregels na te leven van Esomar en de MarktOnderzoekAssociatie (MOA).

© TNS NIPO | ISO 9001, ISO 20252, ISO 26362, ISO 14001 en ISO 27001 gecertificeerd | rapport
nederlands.dotm

Inhoud

	Inleiding	5
1	Onderzoek onder gemeenten	7
1.1	De voorbereidingen op de verkiezingen	8
1.1.1	Tijdsbesteding	8
1.1.2	Werkverdeling per functieschaal	10
1.1.3	Problemen bij voorbereidingen	10
1.1.4	Problemen bij het tellen van de uitslagen	11
1.1.5	Problemen bij het verstrekken van vervangende stempassen	12
1.1.6	Problemen bij het maken en verstrekken van stempassen	12
1.1.7	Problemen bij het inrichten van stemlokalen	12
1.1.8	Problemen bij de instructie aan stembureauleden	12
1.1.9	Problemen bij het selecteren van kiesgerechtigden	13
1.1.10	Problemen bij het opmaken register ongeldige stempassen	13
1.2	De kandidaatstelling	13
1.2.1	Inleveren kandidatenlijst	13
1.2.2	Afleggen van ondersteuningsverklaringen	14
1.2.3	Klachten over behandeling kiezers bij afleggen ondersteuningsverklaring	14
1.2.4	Kosten voor behandeling ondersteuningsverklaringen	15
1.2.5	Afwezigheid gemeenteambtenaar tijdens openingstijden publieksbalie	15
1.2.6	Faciliteren kiezers bij het afleggen van ondersteuningsverklaringen	15
1.2.7	Incidenten bij het ronselen van handtekeningen voor ondersteuningsverklaringen	16
1.3	De instructie van stembureauleden	17
1.3.1	Aantal stembureaus per gemeente	17
1.3.2	Standaardbezetting stembureau op verkiezingsdag	18
1.3.3	Aantal stembureauleden 2012 in vergelijking tot 2010	19
1.3.4	Ploegendienst	19
1.3.5	Beschikbaar stellen van tellers	20
1.3.6	Instructie van de voorzitters van de stembureaus en de stembureauleden	21
1.3.7	Klassikale instructiebijeenkomsten	23
1.3.8	Onderscheid instructie stembureauleden en voorzitters van de stembureaus	24
1.3.9	Periode klassikale instructiebijeenkomst	24
1.3.10	Omvang groep bij klassikale instructie	25
1.3.11	Gebruik externe trainers voor instructie	25
1.3.12	Instructie telmethode	26
1.3.13	Verstrekking stembureau-instructie (hand-out) voor de verkiezingsdag	26
1.3.14	Gebruik andere instructiematerialen	26
1.3.15	Suggesties voor verbetering van de instructie	26
1.4	Digitale beschikbaarheid voor kiesgerechtigden	27
1.4.1	Beschikbaarheid formulieren via website gemeente	27
1.4.2	Formulier K-6 voor aanvragen kiezerspas	28
1.4.3	Formulier L-8 voor aanvragen schriftelijke volmacht	30
1.4.4	Formulier M-3 voor aanvragen briefstemmen	32
1.5	Het gebruik van volmachten door kiesgerechtigden	33
1.5.1	Aantal kiezerspassen	33
1.5.2	Aantal ingewilligde verzoeken schriftelijke volmacht	34
1.5.3	Incidenten bij ronselen volmachten	34
1.6	Het invullen van het proces-verbaal	35
1.6.1	Tevredenheid over stemopneming	35
1.6.2	Vragen of problemen rond stemopneming	36
1.6.3	Toelichting vragen en/of problemen rond stemopneming	36

1.6.4	Fouten in het proces-verbaal	36
1.6.5	Correctie fouten in proces-verbaal	37
1.6.6	Opnieuw tellen stemmen na constatering fouten in processen-verbaal	38
1.6.7	Aantal stembureaus hertellingen	38
1.6.8	Suggesties voor verbeteringen processen-verbaal	39
1.6.9	Overige suggesties voor BZK m.b.t. de verkiezingen	40
2	Toegankelijkheid stemlokalen voor mindervaliden	41
2.1	Feitelijke toegankelijkheid	41
2.1.1	Resultaten van de controle	41
2.2	Belangrijkste bevindingen in toegankelijkheid	43
2.2.1	Communicatie	43
2.2.2	Bereikbaarheid	45
2.2.3	Betreedbaarheid	46
2.2.4	Bruikbaarheid	47
3	Het gebruik van verlopen identiteitsdocumenten	49
3.1	Frequentie gebruik verlopen identiteitsdocumenten	49
3.2	Profiel van de doelgroep(en)	50
3.2.1	Redenen gebruik verlopen identiteitsdocument	51
3.2.2	Gebruik identiteitsdocument bij stemmen	51
3.2.3	Keuze aanschaffen nieuw identiteitsdocument	52
	Bijlagen	1
Bijlage 1	Onderzoeksverantwoording	2
Bijlage 2	Nieuwsbrief toegankelijkheid	5
Bijlage 3	Checklist toegankelijkheid	6
Bijlage 4	Tabellen	7

Samenvatting

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de organisatie van de Tweede Kamerverkiezingen. Detaken die zij op zich moeten nemen, zijn omvattend en divers en een gedegen voorbereiding is om die reden van groot belang. Gemiddeld hebben gemeenten dan ook 53 dagen (o.b.v. 8-urige werkdag), ruim 10 weken (o.b.v. 40-urige werkweek) besteed aan de voorbereidingen op de verkiezingen in september 2012. De complexiteit van de organisatie van de verkiezingen voor gemeenten komt tot uiting in het feit dat 80 van de 337 ondervraagde gemeenten (24%) één of meer problemen heeft ondervonden bij de voorbereidingen. Gemiddeld deden de meeste problemen zich voor bij het vaststellen van de uitslag, het maken en verstrekken van stempassen en het maken en verstrekken van vervangende stempassen.

Van de vijftien deelgenomen gemeenten met een hoofdstembureau in hun gemeenten geven 13 gemeenten aan dat zich geen problemen hebben voorgedaan bij de kandidaatstelling. Twee gemeenten geven aan dat de kandidatenlijst onvoldoende was gecontroleerd.

Gemiddeld hebben gemeenten per 10.000 kiesgerechtigden¹ 4,2 ondersteuningsverklaringen afgegeven. Bij de grote gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) was dit met 7,1 significant meer. Voor de behandeling van een ondersteuningsverklaring of een verklaring van kiesgerechtigdheid wordt geen bedrag in rekening gebracht.

Ruim de helft van de gemeenten (181 van de 337) heeft geen extra maatregelen genomen voor het faciliteren van de kiezers bij het afgeven van een ondersteuningsverklaring. De gemeenten die dit wel op een of meer manieren hebben gedaan benoemen het verschaffen van informatie via de gemeentelijke website of een lokaal nieuwsblad, het verruimen van de openingstijden en het inrichten van extra of aparte loketten als meest genomen maatregelen om de kiezer te faciliteren.

Gemeenten geven aan voor de verkiezingen in 2012 een gelijk aantal stembureaus te hebben ingesteld als voor de verkiezingen van 2010. Opvallend is echter dat genoemde aantallen voor 2010 afwijken van de aantallen die tijdens het onderzoek naar de Tweede Kamerverkiezingen in 2010 zelf zijn gehouden.² Er zijn 225 gemeenten (67% van de ondervraagde 337 gemeenten) die aangeven dat er gedurende de verkiezingsdag een standaardbezetting van drie of vier stembureauleden per stembureau was. Bij 278 gemeenten (82% van de 337 ondervraagde gemeenten) waren het aantal stembureauleden per stembureau in 2012 gelijk aan dat van 2010.

De standaardbezetting was bij 81 van de 337 ondervraagde gemeenten (24%) continu gedurende de verkiezingsdag aanwezig. De overige gemeenten rapporteren dat slechts een deel van de standaardbezetting (met als minimum drie stembureauleden) continu aanwezig was. Veel gemeenten hebben besloten stembureauleden in ploegendienst of een roulatievorm te laten werken.

---

¹ Er is gekozen om resultaten in verhouding tot het aantal kiesgerechtigden te berekenen en niet over het totaal aantal inwoners, omdat het aantal kiesgerechtigden met betrekking tot het onderwerp verkiezingen en stemmen relevanter is dan het aantal inwoners.

² In 2010 heeft TNS NIPO een vergelijkend onderzoek onder 327 gemeenten gedaan. In dit onderzoek is gemeenten gevraagd het aantal ingestelde stembureaus voor 2010 op te geven. Dit aantal wijkt dus af van het aantal dat in 2012 is opgegeven voor het aantal ingestelde stembureaus in 2010.

Er zijn 303 gemeenten (90% van de 337 ondervraagde gemeenten) die aangeven extra tellers beschikbaar te hebben gesteld. In de helft (136 van de 303, 45%) van de gevallen zijn twee tellers per stembureau beschikbaar gesteld voor het tellen van de stemmen. Volgens veel gemeenten een noodzaak gezien het tellen van de stemmen volgens de aanbevolen telmethode (eerst gesloten, daarna selecteren op lijsttrekker en overige kandidaten per lijst en tot slot turven op kandidaatsniveau) veel tijd kost.

Van de online toolkit met instructiemateriaal voor stembureauleden zoals aangeboden op www.verkiezingen2012.nl/toolkit is dankbaar gebruikgemaakt. Van de 337 ondervraagde gemeenten hebben er 312 (93%) gebruik van gemaakt. Bijna alle gemeenten (291 van de 298, 98%) hebben de instructiematerialen voor zowel de stembureauleden als de voorzitters van de stembureaus gebruikt. Gemeenten die aangeven geen gebruik te hebben gemaakt van een of meer instructiematerialen benoemen vaak dat zij stembureauleden wel op de toolkit hebben gewezen, maar zelf niet actief hebben geïnstrueerd. Andere genoemde redenen zijn dat er door de gemeenten zelf instructiemateriaal is ontwikkeld of dat de stembureauleden ervaren waren en het instructiemateriaal overbodig was.

Een groot deel van de gemeenten (273 van de 337, 81%) heeft voor de instructie klassikale bijeenkomsten georganiseerd. De grootste gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) kiezen er vaker voor alleen de voorzitters van de stembureaus te instrueren en niet alle stembureauleden. De gemeenten die geen klassikale bijeenkomsten hebben georganiseerd geven aan dat het digitaal verstrekken van het instructiemateriaal voldoende was.

In vrijwel alle gevallen (83%) werden de klassikale bijeenkomsten vanaf twee weken voor de verkiezingsdag gehouden. Gemiddeld bestond een groep stembureauleden tijdens de instructiebijeenkomst uit 25-50 personen, in enkele gevallen uit minder personen. Instructiebijeenkomsten alleen bestemd voor de voorzitters van de stembureaus waren wat kleiner met meestal 1-25 personen. Het overgrote deel (87%) van de instructiebijeenkomsten werd door de gemeenten zelf georganiseerd. Opvallend is dat vooral de kleinste (< 10.000 kiesgerechtigden) en grootste (100.000+ kiesgerechtigden) gemeenten vaker gebruik hebben gemaakt van externe trainers.

De telmethode zoals aanbevolen door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) is door een ruime meerderheid van de gemeenten (280, 83%) geïnstrueerd aan stembureauleden. De gemeenten die dit niet hebben gedaan, geven vrijwel allen aan dat zij het 'gesloten tellen' van de stemmen hebben overgeslagen en de stembiljetten direct hebben open gevouwen en per partij – met onderscheid tussen lijsttrekker en overige kandidaten – hebben uitgesplitst.

Naast de hand-out stembureau-instructie die door de meerderheid van de gemeenten aan de stembureaus is verstrekt, geven 262 gemeenten (78%) aan nog andere richtlijnen, handreikingen of leidraden aan stembureauleden te hebben verstrekt. De top drie suggesties voor verbetering van de instructie is:

- 1) Aanpassen van de telinstructie: gesloten tellen overslaan,
- 2) Verbeteren van de instructie voor invullen van het proces-verbaal,
- 3) Het instructiefilmpje voor het tellen van de stemmen wat moderner/levendiger maken.

Gemeenten is een aantal vragen gesteld over de digitale beschikbaarheid van formulier K-6 (aanvragen van een kiezerspas), formulier L-8 (aanvragen van een schriftelijke volmacht) en formulier M-3 (briefstemmen). 295 gemeenten (88%) geven aan het formulier voor het aanvragen van een kiezerspas (K-6) en het formulier voor het aanvragen van een schriftelijke volmacht (L-8) via de gemeentelijke website digitaal beschikbaar te hebben gesteld. Gemeenten die niet dit hebben gedaan,

noemen als reden dat er weinig gebruik van wordt gemaakt, tijdgebrek en dat wanneer mensen het formulier fysiek moeten ophalen bij het gemeentehuis er een persoonlijke toelichting voor gebruik van het formulier kan worden gegeven. Het formulier M-3 (voor briefstemmen) wordt minder vaak (door 232 gemeenten, 69%) dan de andere formulieren beschikbaar gesteld. Hiervoor wordt nog vaker aangegeven dat er geen behoefte aan is.

Het digitaal beschikbaar stellen is niet impliciet aan het feit dat de burger ook de mogelijkheid heeft het formulier digitaal op te sturen naar de gemeente. Een deel van de gemeenten (72%) die de formulieren digitaal beschikbaar hebben gesteld, geven aan dat het alleen digitaal kan worden verstuurd door het in te scannen en als bijlage per mail te versturen. De gemeenten die het digitaal opsturen van de formulieren niet mogelijk hebben gemaakt, geven als reden dat er te kort tijd was dit te realiseren of dat het digitaal behandelen van het formulier niet mogelijk is omdat er om de handtekening van de burger gevraagd wordt. Tot slot het gebruik van de formulieren. Het formulier voor het aanvragen van een kiezerspas (K-6) is het meest gebruikt, gemiddeld 5,1 keer per 10.000 kiesgerechtigden. Formulier L-8 (aanvragen van een schriftelijke volmacht) is gemiddeld 4,5 keer gebruikt. Formulier M-3 (voor briefstemmen) is gemiddeld 'slechts' door 1 op de 10.000 kiesgerechtigden gebruikt.

De kiezerspas – aan te vragen door kiesgerechtigden die niet in staat zijn hun stem binnen hun eigen gemeente uit te brengen – is per gemeente per 10.000 kiesgerechtigden gemiddeld 128 keer aangevraagd. Het aantal verzoeken voor een schriftelijke volmacht ligt met gemiddeld 11,2 per 10.000 kiesgerechtigden een stuk lager.

De stemopneming is een zeer belangrijk aspect voor een goed verloop van de verkiezingen. Een ruime meerderheid van 229 van de 337 ondervraagde gemeenten geven aan (zeer) tevreden te zijn over de gang van zaken rond de stemopneming. Voornamelijk kleine gemeenten (< 10.000 kiesgerechtigden) rapporteren dit. De grootste gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) zijn echter het minst tevreden, een kwart van deze gemeenten is (zeer) ontevreden over de stemopneming. Voornaamste redenen voor hun ontevredenheid zijn:

- 1) De fouten die worden gemaakt bij het handmatig tellen;
- 2) De tijd die het tellen van stemmen volgens de aanbevolen methode kost;
- 3) Het aantal fouten dat wordt gemaakt bij het invullen van het proces-verbaal.

Ook op de verkiezingsdag hadden veel stembureauleden nog vragen over of problemen met de stemopneming. 96 gemeenten (28%) geven aan dat er vragen en/of problemen waren met betrekking tot de stemopneming. Er werd veel gevraagd om advies bij verschillen in tellingen en het invullen van het proces-verbaal. Met betrekking tot het laatst genoemde punt geeft de helft van alle gemeenten (46%) aan fouten in het proces-verbaal te hebben geconstateerd. 83 gemeenten (53%) van de 156 gemeenten die fouten in de processen-verbaal hebben geconstateerd, heeft de fouten wel gecorrigeerd, maar niet vermeld in N 11³. Een kwart (36 gemeenten, 23% van 156) geeft aan de fouten niet te hebben gecorrigeerd omdat dit niet nodig was. Er worden verschillende verbeteringsuggesties gegeven voor het proces-verbaal.

- 1) Het aantal stemmen in de stembus bepalend te laten zijn indien het aantal aangetroffen stembiljetten in de stembus verschilt van het aantal uitgegeven stembiljetten.
- 2) Het vereenvoudigen van het proces-verbaal.

Tot slot wordt door een groot deel van de gemeenten aangegeven dat het handmatig tellen niet meer van deze tijd is, erg veel tijd vergt en fouten in de hand werkt.

Toegankelijkheid stemlokalen voor minder validen

---

³ N 11 is het wetsartikel waarin staat omschreven hoe moet worden omgegaan met de stemopneming door het stembureau. Voor meer informatie zie <http://mijnwetten.nl/kieswet/artikeln11>

Het tweede onderzoek met betrekking tot de Tweede Kamerverkiezingen 2012 betreft de toegankelijkheid van stemlokalen voor minder validen. De stemlokalen zijn gecontroleerd op de gestelde criteria voor communicatie, bereikbaarheid, betreedbaarheid en bruikbaarheid voor mindervaliden. Ondanks dat veel gemeenten duidelijk aandacht hebben besteed aan een aantal belangrijke aspecten met betrekking tot de toegankelijkheid, voldoet slechts 2% van de gecontroleerde stemlokalen (55 stemlokalen: 2 in 23 gemeenten en 3 in 3 gemeenten) aan alle gestelde criteria met betrekking tot toegankelijkheid. De grootste knelpunten voor de stemlokalen die niet voldoen liggen bij de bereikbaarheid en de bruikbaarheid van de stemlokalen voor mindervaliden. De betreedbaarheid van de stemlokalen is iets beter. Op het aspect 'communicatie' is het beste resultaat behaald: 88% van de gemeenten (297 van de 337 ondervraagde gemeenten) voldoet aan de gestelde eisen.

Gebruik verlopen identiteitsdocumenten

In totaal zijn er bij 55 stemlokalen (2 in 23 gemeenten en 3 in 3 gemeenten) interviews afgenomen over het identiteitsdocument. Vanuit de gedachte dat het voornamelijk ouderen zullen zijn die gebruikmaken van een verlopen identiteitsdocument bij het stemmen, zijn alle geselecteerde stemlokalen gelegen in of nabij een verpleeg- of verzorgingstehuis. 2% (111 personen) van de ondervraagden (totaal over 55 stemlokalen 5.518 respondenten) geeft aan gebruik te hebben gemaakt van een verlopen identiteitsdocument (geldigheidsdatum 11-9-2012 of eerder). Bijna de helft (45%) van de burgers die gebruikmaken van een verlopen identiteitsdocument is 75 jaar of ouder, terwijl onder de gebruikers van een geldig identiteitsdocument slechts 15% in deze leeftijdsgroep valt. Van de 111 burgers met een verlopen identiteitsdocument gebruikte 61% (68 burgers) een identiteitskaart (tegen 36% van de burgers met een geldig identiteitsdocument). Ruim de helft van de (59 burgers, 53% van 111) van de gebruikers met een verlopen ID geeft aan waarschijnlijk tot zeker een nieuw identiteitsdocument te zullen aanschaffen.

Inleiding

Op 12 september 2012 hebben in Nederland de Tweede Kamerverkiezingen plaatsgevonden.

Gezien het landelijke en democratische belang voor alle Nederlanders dat de Tweede Kamerverkiezingen goed verlopen heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties TNS NIPO verzocht de Tweede Kamerverkiezingen 2012 te evalueren door middel van een onderzoek onder alle gemeenten in Nederland.

Gemeenten zijn een belangrijke schakel in de organisatie van de verkiezingen. Zij zijn belast met tal van verschillende organisatorische, faciliterende en procesmatige taken om de verkiezingen succesvol te laten verlopen.

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het verloop van de verkiezingen, inclusief de voorbereiding hierop, en na te gaan of er maatregelen genomen moeten worden om de uitvoering van de verkiezingen te optimaliseren. Tevens wordt gekeken naar de mate waarin eerder doorgevoerde veranderingen tot het gewenste resultaat hebben geleid.

De evaluatie van de verkiezingen richt zich op drie aspecten:

1. de organisatie van de verkiezingen door gemeenten;
2. de toegankelijkheid van stemlokalen voor mindervaliden;
3. het gebruik van verlopen identiteitsdocumenten.

Ieder van deze aspecten is apart onderzocht en er zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt. Voor meer informatie over de opzet van het onderzoek en de toegepaste onderzoeksmethoden verwijzen wij u naar de onderzoeksverantwoording in de bijlage.

Gezien de aspecten los van elkaar zijn onderzocht, is ook aan ieder aspect een apart hoofdstuk gewijd.

Onderzoek onder gemeenten

Gemeenten hebben een centrale rol bij het organiseren van de Tweede Kamerverkiezingen. In dit onderzoek hebben wij de volgende verantwoordelijkheden onderzocht:

- de voorbereiding op de verkiezingen;
- de kandidaatstelling;
- het gebruik van volmachten door kiesgerechtigden;
- digitale beschikbaarheid van formulieren;
- de instructie van stembureauleden;
- het invullen van het proces-verbaal.

De resultaten geven u per onderdeel inzicht in de wijze waarop gemeenten zich hebben voorbereid op de Tweede Kamerverkiezingen 2012, welke problemen zij daarbij tegenkwamen, hoe zij hiermee om zijn gegaan en welke verbeteringsuggesties zij aandragen.

Daarnaast geven wij waar mogelijk en relevant een vergelijking van de resultaten voor de verkiezingen van 2012 met die van 2010⁴.

---

⁴ In 2010 heeft TNS NIPO ook een evaluerend onderzoek naar de Tweede Kamer verkiezingen gedaan. Een deel van de vragen van 2010 zijn ook aan gemeenten voorgelegd voor het onderzoek naar de verkiezingen van 2012. Voor deze vragen geven wij waar relevant een vergelijking van de uitkomsten tussen 2010 en 2012.

Toegankelijkheid stemlokalen

Wettelijk dient ten minste 25% van de stemlokalen in een gemeente toegankelijk te zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. Aan de hand van de richtlijnen die het ministerie van BZK heeft opgezet, is gecontroleerd of de stemlokalen die hebben opgegeven aan deze richtlijnen te voldoen, ook daadwerkelijk voldoen. Wij bieden u inzicht in de mate waarin stemlokalen die opgeven toegankelijk te zijn dit ook daadwerkelijk zijn en indien niet, wat de knelpunten zijn.

Het gebruik van verlopen identiteitsdocumenten

Kiezers zijn in staat gesteld om bij het uitbrengen van de stem zich te mogen legitimeren met een identiteitsdocument waarvan de geldigheid vijf jaar of minder verlopen is. Het doel van deze mogelijkheid is om vooral ook ouderen (65+ jaar) die niet allemaal meer actief aan het maatschappelijk verkeer deelnemen in de gelegenheid te stellen zelfstandig hun stem uit te brengen.

Gezien de leeftijd van de doelgroep (ouderen 65+ jaar) is op de verkiezingsdag in en nabij verpleeg- en verzorgingstehuizen onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van verlopen identiteitsdocumenten. Op basis van de resultaten hebben wij een profiel samengesteld met de kenmerken van mensen die bij het stemmen vaak gebruikmaken van een verlopen identiteitsdocument.

1 Onderzoek onder gemeenten

In dit hoofdstuk worden de gegevens die afkomstig zijn uit de enquête onder gemeenten gepresenteerd.

TNS NIPO heeft in opdracht van BZK alle gemeenten waar de landelijke verkiezingen gehouden zijn (415 gemeenten) uitgenodigd voor deelname aan een online onderzoek. De e-mailadressen van de contactpersonen in iedere gemeente zijn ons verstrekt door het ministerie van BZK. Alle gemeenten hebben per mail de link naar een online vragenlijst ontvangen en konden zo deelnemen aan het onderzoek evaluatie verkiezingen 2012. De mogelijkheid voor gemeenten om de vragenlijst in te vullen, liep van dinsdag 18 september tot en met maandag 8 oktober 2012. Er zijn drie reminders verstuurd.

Van de totaal 415 gemeenten in Nederland hebben 337 gemeenten deelgenomen aan dit onderzoek. Met een aantal van 337 van de totaal 415 gemeenten komen we op een respons van 81%. Hiermee zijn de resultaten representatief voor alle Nederlandse gemeenten.

In onderstaande tabel ziet u een overzicht van de respons verdeeld over de verschillende gemeentegroottes.

1 Overzicht respons gemeenten naar gemeentegrootte.

<i>Gemeentegrootte (aantal kiesgerechtigden)</i>	<i>Deelgenomen aantallen</i>	<i>Deelgenomen percentages</i>	<i>Niet deelgenomen aantallen</i>	<i>Niet deelgenomen percentages</i>
Minder dan 10.000	55	79%	15	21%
10.00-25.000	158	83%	32	17%
25.000-50.000	78	78%	22	22%
50.000-100.000	28	80%	7	20%
meer dan 100.000	17	89%	2	11%
Aantal gemeenten	337		78	

Bron: TNS NIPO, 2012

Aan de hand van de onderwerpen die in de vragenlijst aan bod zijn gekomen, zullen in de volgende paragrafen de resultaten per onderwerp worden gepresenteerd. Hieronder een overzicht van de indeling:

- de voorbereiding op de verkiezingen;
- de kandidaatstelling;
- het gebruik van volmachten door kiesgerechtigden;
- digitale beschikbaarheid van formulieren;
- de instructie van stembureauleden;
- het invullen van het proces-verbaal.

1.1 De voorbereidingen op de verkiezingen

Het eerste onderdeel van de vragenlijst betrof de voorbereidingen van gemeenten op de landelijke verkiezingen. Hier is gemeenten gevraagd een beeld te geven van het aantal uren dat van 1 mei 2012 tot 13 september 2012 in de voorbereidingen⁵ op de verkiezingen is gestoken. Daarnaast konden gemeenten aangeven of zich bij de voorbereiding op de verkiezingen problemen hebben voorgedaan en indien dat het geval was, welke problemen dit zijn geweest.

1.1.1 Tijdsbesteding

(basis 306)⁶

Gemeenten is gevraagd aan te geven hoeveel tijd in dagen (op basis van een fte-werkdag) er per functieschaal is besteed aan de voorbereidingen voor de verkiezingen.

In de grafiek op de volgende pagina ziet u per gemeentegrootte de gemiddelde tijdsbesteding per 10.000 kiesgerechtigden. De middelgrote (25.000-49.999 kiesgerechtigden) en grote gemeenten (> 50.000 kiesgerechtigden) hebben per 10.000 kiesgerechtigden iets minder tijd aan de voorbereidingen besteed dan de kleine gemeenten (< 25.000 kiesgerechtigden).

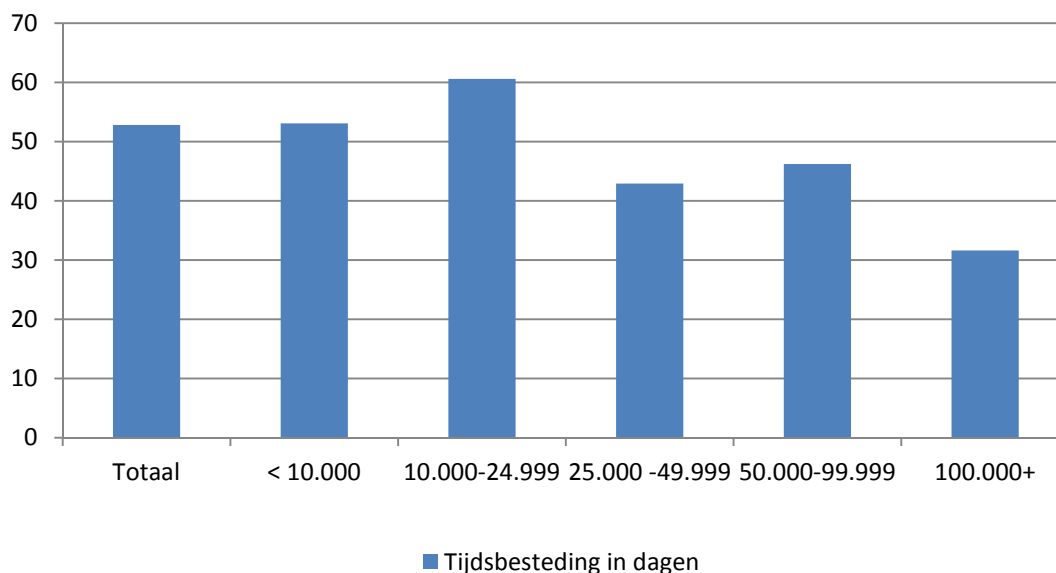
⁵ Onder voorbereiden wordt de tijd verstaan die gebruikt is voor het aanwijzen van stemlokalen, stembureauleden, het opmaken van het kiezersregister en het versturen van de stempassen en kandidatenlijsten, het trainen van stembureauleden, werkzaamheden rondom de kandidaatstelling zoals het afgeven van ondersteuningsverklaringen, verklaringen kiesgerechtigdheid, zittingen hoofdstembureau, opmaken register ongeldige stempassen, afgegeven kiezerspassen, schriftelijke volmachten en vervangende stempassen, evt. voorlichting en overige zaken die met de organisatie van de verkiezingen te maken hebben.

⁶ De vraag is gesteld aan alle 337 deelgenomen gemeenten. Echter heeft een deel de vraag overgeslagen omdat zij geen inschatting van het aantal bestede uren konden maken. De gegevens in de grafiek zijn gebaseerd op n=306.

---

2 | Kunt u per functieschaal aangeven hoeveel tijd in dagen (op basis van een 8-urige werkdag) in uw gemeente is besteed aan de verkiezingen in de periode van 1 mei 2012 tot 13 september 2012? (basis: n=306 per 10.000 kiesgerechtigden)

Bron: TNS NIPO, 2012

Doordat de verkiezingsdag op 12 september was is een groot deel van de voorbereidingen op de verkiezingen door de gemeente tijdens de vakantieperiode gedaan. Voor de drie regio's⁷ waarin Nederland is opgedeeld (Noord, Midden of Zuid) gelden verschillende vakantieperiodes⁸. Om te zien of de verschillende vakantieperiodes invloed hebben gehad op het aantal uren dat in de regio's gemiddeld aan de voorbereidingen is besteed hebben wij de resultaten hiervoor naast elkaar gelegd. In de grafiek op de volgende pagina een gemiddelde besteding in dagen per regio.

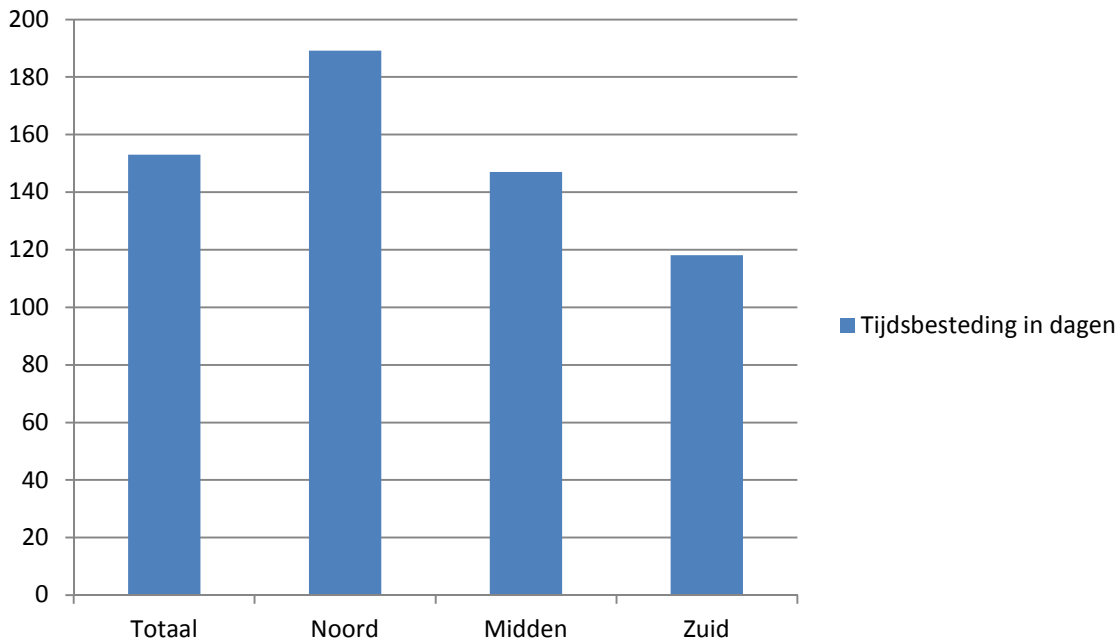
⁷ Grofweg geldt de volgende indeling. Regio Noord: Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Flevoland en Noord-Holland. Regio Midden: Gelderland, Utrecht en Zuid-Holland. Regio Zuid: Zeeland, Noord-Brabant en Limburg.

⁸ Vakantieperiode regio Noord: 14 juli 2012 tot 2 september 2012. Regio Midden 7 juli 2012 tot 18 augustus 2012. Regio Zuid: 30 juni 2012 tot 12 augustus 2012

---

3 | Gemiddelde tijdsbesteding in dagen ingedeeld per regio (basis: n = 337)

Bron: TNS NIPO, 2012

De gemiddelde tijdsbesteding in dagen tussen de verschillende regio's laat enig verschil zien, echter dit verschil is niet significant. De diverse vakantieperiodes lijken dus geen invloed te hebben op de tijd die gemeenten aan voorbereiding op de verkiezingen hebben besteed.

1.1.2 Werkverdeling per functieschaal

(basis 306)

De 306 gemeentes geven aan dat het merendeel (gemiddeld 74%) van het werk gedaan wordt door mensen in functieschaal 7-10. Het overige kwart (26%) van de werkzaamheden is verspreid over mensen werkzaam in functieschaal 3-6 (13%), 11-14 (8%) en 'overig' (5%).

1.1.3 Problemen bij voorbereidingen

(basis 337)

2256 gemeenten (76%) van de ondervraagde gemeenten geeft aan geen problemen te hebben ondervonden bij de voorbereidingen op de verkiezingen.

Met betrekking tot de gemeenten waar zich wel problemen hebben voorgedaan bij de voorbereidingen op de verkiezingen is er een trend waar te nemen. Hoe groter de gemeentegrootte, hoe vaker zich problemen voordoen bij de voorbereidingen op de verkiezingen. Waar 8 gemeenten van de 55 met minder dan 10.000 kiesgerechtigden (15%) problemen heeft ondervonden, loopt dit trapsgewijs toe tot 6 van de 17 gemeenten met meer dan 100.000 kiesgerechtigden (35%). Grotere gemeenten (50.000-100.000 en 100.000 en meer kiesgerechtigden) hebben significant meer problemen met het maken en verstrekken van de stempassen dan kleine(re) gemeenten. 6 van de 17 gemeenten (35%) met 100.000 kiesgerechtigden en meer is op problemen gestuit bij dit punt en zes van de 28 gemeenten met een aantal kiesgerechtigden tussen de 50.000-100.000 (21%) tegen een gemiddelde van 7%.

Ook de instructie van de stembureauleden blijkt bij grote gemeenten (100.000 en meer kiesgerechtigden) (twee van de 17, 12%) wat vaker problemen op te leveren dan gemiddeld (5%).

Over het algemeen doen de meeste problemen zich voor bij het vaststellen van de uitslag (27 van de 337 gemeenten, 8%), het maken en verstrekken van stempassen (25 van de 337 gemeenten, 7%) en het verzorgen van vervangende stempassen (tevens 25 van de 337 gemeenten, 7%).

In onderstaande grafiek wordt per onderwerp aangegeven in hoeverre gemeenten hierbij op problemen zijn gestuit. U ziet hierin de gemiddeldes en een uitsplitsing op gemeentegroottes.

3 | Bent u bij de voorbereiding van de verkiezingen gestuit op een of meer van de volgende problemen bij het uitvoeren van de wettelijke verplichtingen rond de verkiezingen? (Basis: n=337)

	Totaal	100.000+	50.000- 99.999	25.000- 49.999	10.000- 24.999	< 10.000
	%	%	%	%	%	%
Geen problemen	76	65	61	72	79	85
Vaststellen uitslag	8	0	7	12	9	4
Maken en verstrekken stempassen	7	35	21	9	3	4
Vervangende stempassen	7	6	11	3	8	5
Inrichten stemlokalen	6	0	11	8	5	4
Instructie stembureauleden	5	12	7	8	3	5
Opmaken register ongeldige stempassen	3	0	0	3	3	7
Selecteren kiesgerechtigden	1	0	0	3	2	0
Kandidaatstelling	0	0	0	1	0	0

Bron: TNS NIPO, 2012

1.1.4 Problemen bij het tellen van de uitslagen

(basis 27)

Het blijkt dat gemeenten veelal dezelfde problemen ervaren. Hieronder vatten wij de genoemde knelpunten in een opsomming samen.

- De grootte van de stembiljetten maakt het tellen lastiger en daardoor tijdrovender.
- Na een lange dag wordt het telproces als vermoeiend ervaren. Door de vermoeidheid maken mensen sneller fouten. Dit zorgt voor verschillen in de tellingen en processen-verbaal die niet juist zijn ingevuld.
- Het invullen van de processen-verbaal is ondanks duidelijke instructies aan de voorzitter een probleem.
- Over het algemeen wordt geklaagd over het handmatig tellen. Veel gemeenten pleiten voor elektronisch tellen of een andere oplossing die handmatig tellen niet meer nodig maakt.

1.1.5 Problemen bij het verstrekken van vervangende stempassen

(basis 22)

Hieronder vindt u een opsomming van de knelpunten die gemeenten omschrijven bij het verstrekken van vervangende stempassen.

- Kiezerspassen die niet (goed) zijn bezorgd.
- De procedure die is vastgesteld voor het verstrekken van kiezerspassen is omslachtig (het woord 'onzinnig' wordt veelal gebruikt). Hier wordt bedoeld dat er voor het verstrekken van een kiezerspas opnieuw een totaal nieuwe stempas met een nieuw volgnummer moet worden gemaakt in plaats van dat de oorspronkelijke stempas kan worden gebruikt. Dit zorgt voor veel extra werk.

1.1.6 Problemen bij het maken en verstrekken van stempassen

(basis 25)

Bij het maken en verstrekken van stempassen benoemen gemeenten de volgende problemen.

- Stempassen zijn niet of fout bezorgd.
- Stempassen zijn dubbel aangemaakt en verstuurd.
- Een productiefout bij het maken van de stempassen.
- Foute, dubbele of niet correcte bezorging van stempassen door een postbedrijf.

1.1.7 Problemen bij het inrichten van stemlokalen

(basis 19)

Het inrichten van stemlokalen zorgde in een aantal gevallen voor de onderstaande knelpunten.

- Onvoldoende beschikbaarheid van geschikte stemlokalen.
- Door de beperkte beschikbaarheid van stemlokalen is het lastig om locaties te vinden waar aan alle gestelde criteria met betrekking tot toegankelijkheid kan worden voldaan.

1.1.8 Problemen bij de instructie aan stembureauleden

(basis 18)

Hieronder een opsomming van de problemen die gemeenten hadden bij het instrueren van stembureauleden.

- Lage opkomst bij de instructiebijeenkomsten, terwijl op de verkiezingsdag zelf blijkt dat er toch (veel) fouten worden gemaakt.
- Moeilijk om voldoende bekwame stembureauleden te vinden (i.v.m. lange werktijden van 6.30 tot ongeveer 24.00 uur).
- Aantal klachten over de online instructietoolkit: bestanden konden niet worden geopend, filmpjes die niet geschikt zijn voor alle software.

1.1.9 Problemen bij het selecteren van kiesgerechtigden

(basis 5)

Een aantal gemeenten noemt het volgende knelpunt bij het selecteren van kiesgerechtigden binnen hun gemeente.

- Het vinden van afstemming met andere gemeenten m.b.t. kiesgerechtigden die op of rond de dag van de kandidaatstelling (31 juli 2012) zijn verhuisd naar een andere gemeente of vanuit een andere gemeente naar de betreffende gemeente, waardoor zij er dus bij komen als kiesgerechtigden.

1.1.10 Problemen bij het opmaken register ongeldige stempassen

(basis 11)

Het volgende punt met betrekking tot het opmaken register ongeldige stempassen werd veelvuldig benoemd door gemeenten.

- Bij het omzetten van een stempas in een kiezerspas moet de oorspronkelijke stempas worden opgenomen in het ROS⁹. Vervolgens wordt handmatig een nieuwe stempas aangemaakt die wordt omgezet in een kiezerspas. Dit proces wordt als zeer inefficiënt en arbeidsintensief ervaren.

1.2 De kandidaatstelling

Het tweede thema in de vragenlijst betrof de kandidaatstelling. In dit onderdeel zijn vragen gesteld over het afleggen van ondersteuningsverklaringen en afgiften van verklaringen over de kiesgerechtigdheid. Nagegaan is hoe gemeenten kiezers hebben gefaciliteerd bij het afleggen van ondersteuningsverklaringen, of hiervoor kosten bij de kiezer in rekening zijn gebracht en hierover klachten zijn geweest.

1.2.1 Inleveren kandidatenlijst

(basis 15)

Van de 337 ondervraagde gemeenten hadden 15 gemeenten een hoofdstembureau in hun gemeente. Aan deze gemeenten is gevraagd naar hun ervaringen bij het inleveren van de kandidatenlijst aan de Kiesraad. Het overgrote deel: 13 van de 15 gemeenten (87%) geeft aan dat zich geen problemen hebben voorgedaan bij het inleveren van de kandidatenlijst. De 2 gemeenten die aangegeven dat zich wel problemen hebben voorgedaan bij het inleveren van de kandidatenlijst geven hiervoor de volgende verklaringen:

- "De kandidatenlijsten zijn onvoldoende gecontroleerd. Hierdoor is één verzuim niet geconstateerd, waardoor een kandidaat op de kandidatenlijst is gekomen die niet aan de vereisten voldeed om hierop te komen. In overleg met de Kiesraad is dit geaccepteerd."
- "Hashcodes¹⁰ die niet overeenkwamen en veel slechte kandidatenlijsten met ontbrekende gegevens en verzuimen."

---

⁹ ROS staat voor 'Register Ongeldige Stempassen'

¹⁰ De hashcode is de controlecode die wordt afgedrukt op de papieren kandidatenlijst. Aan de hand van de hashcode kan worden vastgesteld dat de gegevens die op papier zijn afgedrukt, identiek zijn aan de gegevens in de bijbehorende digitale kandidatenlijst (meestal op USB-stick). De situatie dat de hashcode niet overeenkomt, komt meestal doordat er nadat de papierenlijst is afgedrukt er in de digitale versie nog een wijziging is doorgevoerd. De gegevens van de papieren en de digitale versie komen dus niet exact overeen. Meestal betreft het verschillen m.b.t. bv spaties, punten, hoofdletters etc.

1.2.2 Afleggen van ondersteuningsverklaringen

(basis 337)

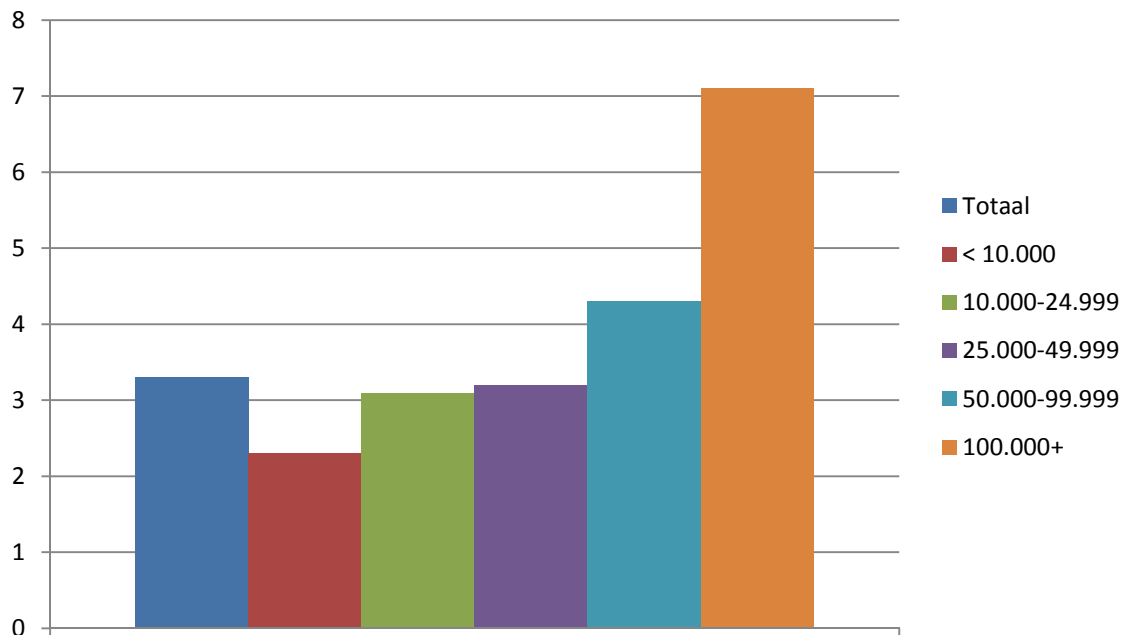
- 69 gemeenten (20%) geven aan dat kiesgerechtigden geen ondersteuningsverklaringen hebben afgelegd;
- 174 gemeenten (52%) hebben 1-10 ondersteuningsverklaringen afgelegd;
- 38 gemeenten (11%) hebben 11-20 ondersteuningsverklaringen afgelegd;
- 56 gemeenten (15%) hebben 21 of meer ondersteuningsverklaringen afgelegd.

In de grafiek op de volgende pagina een weergave van het gemiddelde aantal afgelegde ondersteuningsverklaringen per gemeentegrootte per 10.000 kiesgerechtigden. Opvallend is dat in gemeenten met 100.000 of meer kiesgerechtigden er duidelijk vaker ondersteuningsverklaringen zijn afgelegd door kiesgerechtigden dan door gemeenten in de andere gemeentegroottes.

---

4 | Hoeveel ondersteuningsverklaringen zijn er in uw gemeente afgelegd? (basis: n=337 per 10.000 kiesgerechtigden)

Bron: TNS NIPO, 2012

1.2.3 Klachten over behandeling kiezers bij afleggen ondersteuningsverklaring

(basis 337)

Slechts acht gemeenten van alle 337 ondervraagde gemeenten (2%) heeft klachten ontvangen over de behandeling van kiezers die ondersteuningsverklaringen wensten af te leggen. 326 gemeenten (97%) geven aan hier geen klachten over te hebben gehad en drie gemeenten (1%) weten het niet.

Iedere gemeente die klachten heeft ontvangen, geeft aan in totaal niet meer dan tien klachten te hebben gehad. De aard van de klachten verschilt. Genoemd worden

- onduidelijkheid over het doel van de ondersteuningsverklaringen,
- onduidelijkheid over openingstijden van de publieksbalie
- en personen die zich onbeschoft/agressief gedroegen aan de balie of in de centrale hal van het gemeentehuis.

De klachten zijn verholpen door betrokkenen (nogmaals) te informeren of indien er een incident plaatsvond dit te bespreken met de betrokken partij of de agressieve/onbehoorlijke persoon te verwijderen uit het gebouw.

Vergelijking verkiezingen 2010

Het aandeel van de gemeenten dat aangeeft klachten te hebben gehad in 2012 is gelijk aan dat in 2010. Toen gaven zes van de 327 ondervraagde gemeenten (2%) aan hierover klachten te hebben gehad.

1.2.4 Kosten voor behandeling ondersteuningsverklaringen

(basis 337)

Alle 337 gemeenten (100%) geven aan geen kosten in rekening te hebben gebracht voor de behandeling van ondersteuningsverklaringen. 333 (99%) van de gemeenten heeft dit ook niet gedaan voor de afgifte van verklaringen over de kiesgerechtigdheid. De drie gemeenten (1%) die dit wel hebben gedaan, doen dit omdat de afgifte wordt verstrekt in de vorm van een uittreksel uit het gemeentebestand waar standaard leges voor in rekening worden gebracht. Twee van deze drie gemeenten geven aan dat hier een bedrag tussen de 10-20 euro voor is gerekend, één gemeente heeft een bedrag tussen de 1-10 euro gevraagd.

1.2.5 Afwezigheid gemeenteambtenaar tijdens openingstijden publieksbalie

(basis 337)

329 gemeenten (97%) van alle 337 ondervraagde gemeenten geeft aan dat er tijdens de openingstijden van de publieksbalie altijd een gemeenteambtenaar aanwezig was. Zes gemeenten (2%) geven aan dat het wel eens is voorgekomen dat de publieksbalie onbemand was. Twee gemeenten (1%) weet niet of deze situatie zich wel eens heeft voorgedaan.

1.2.6 Faciliteren kiezers bij het afleggen van ondersteuningsverklaringen

(basis 337)

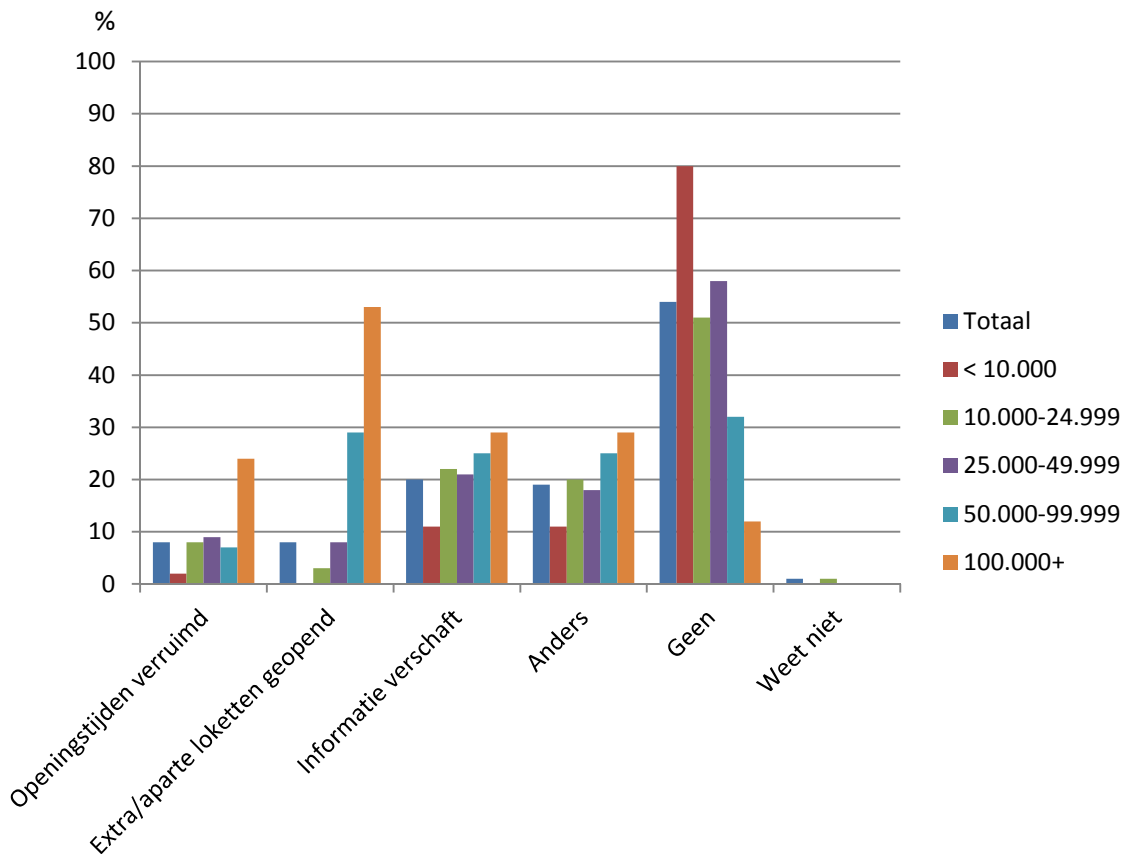
Meer dan de helft van de ondervraagde gemeenten – 181 van de 337 gemeenten (54%) – geven aan geen maatregelen te hebben genomen om kiezers (extra) te faciliteren bij het afleggen van ondersteuningsverklaringen. 152 gemeenten (45%) hebben dit wel gedaan op één of meer manieren. Van de 152 gemeenten die dit wel hebben gedaan, geven:

- 56 gemeenten (37%) gemeenten aan extra informatie te hebben verschaft op de gemeentelijke website of een lokaal nieuwsblad;
- 22 gemeenten (14%) hebben de openingstijden verruimd;
- 22 gemeenten (14%) hebben extra of aparte loketten voor dit doel geopend;
- 52 gemeenten (35%) van de gemeenten geeft aan de kiezer op een andere dan genoemde manieren te hebben gefaciliteerd. Veelal benoemen gemeenten onder deze categorie de mogelijkheid voor de kiezer om een aparte afspraak te maken om de procedure te bespreken en het extra instrueren van medewerkers van de publieksbalie.

In de volgende grafiek wordt voor het totaal ondervraagde gemeenten (337) en per gemeentegrootte getoond in welke mate de kiezer is gefaciliteerd bij het afleggen van ondersteuningsverklaringen. Hieruit komt naar voren dat hoe groter de gemeente, hoe meer is getracht de kiezer te faciliteren. Van de grotere (50.000-99.999 kiesgerechtigden) en grootste (100.000+ kiesgerechtigden) gemeenten heeft respectievelijk 68% (19 van de 28 gemeenten) en 88% (15 van de 17 gemeenten) de kiezer op een of meerdere manieren gefaciliteerd (tegen 55% gemiddeld).

De grotere gemeenten hebben dit vooral gedaan door extra of aparte loketten voor het afleggen van ondersteuningsverklaringen te openen.

5 | Op welke wijze heeft u de kiezers gefaciliteerd die ondersteuningsverklaringen wensten af te leggen? (basis: n=337)

Bron: TNS NIPO, 2012

Vergelijking verkiezingen 2010

In vergelijking met 2010 heeft in 2012 een groter aandeel – 54% in 2012 t.o.v. 49% in 2010 – van de gemeenten ervoor gekozen geen extra maatregelen te nemen om de kiezers te faciliteren bij het afleggen van ondersteuningsverklaringen. Voornamelijk het aantal gemeenten dat extra informatie heeft verschaft is sterk gedaald ten opzichte van 2010. In 2010 verstreekte 104 van de 327 gemeenten (32%) extra informatie, in 2012 deden 69 van de 337 gemeenten (20%) dit.

1.2.7 Incidenten bij het ronselen van handtekeningen voor ondersteuningsverklaringen (basis 337)

Slechts twee gemeenten (1%) geven aan dat zich (tussen de één en tien) incidenten hebben voorgedaan bij het ronselen van handtekeningen voor ondersteuningsverklaringen. 316 van de 337 ondervraagde gemeenten (93%) rapporteert geen incidenten en 19 (6%) weten niet of zich problemen hebben voorgedaan.

De gemeenten die aangeven dat zich incidenten hebben voorgedaan rapporteren dezelfde aanleiding voor het incident: partijen benaderden (ongevraagd en zonder toestemming) bezoekende klanten van het raadhuis/gemeentehuis voor het ronselen van handtekeningen voor ondersteuningsverklaringen. Daarbij had de bezoekende klant vaak geen idee wat het doel was van de ondersteuningsverklaring en waar hij/zij nu eigenlijk voor tekende. Deze hele situatie zorgde voor irritaties en woordenwisselingen.

Vergelijking verkiezingen 2010

In 2010 gaf 2% (vijf van de 327 gemeenten) aan dat er incidenten waren bij het ronselen van handtekeningen voor ondersteuningsverklaringen. Dit is één procent meer dan in 2012.

1.3 De instructie van stembureauleden

In het onderdeel over het gebruik van volmachten door kiesgerechtigden zijn alle 337 gemeenten ondervraagd over het aantal stembureaus dat zij hebben ingericht voor 2012 en hoe dit aantal staat in vergelijking tot de verkiezingen in 2010, de bezetting van de stembureaus gedurende de verkiezingsdag op 12 september, het beschikbaar stellen van tellers aan de stembureaus en wanneer, door wie en op welke wijze voorzitters van de stembureaus en stembureauleden zijn geïnstrueerd.

1.3.1 Aantal stembureaus per gemeente

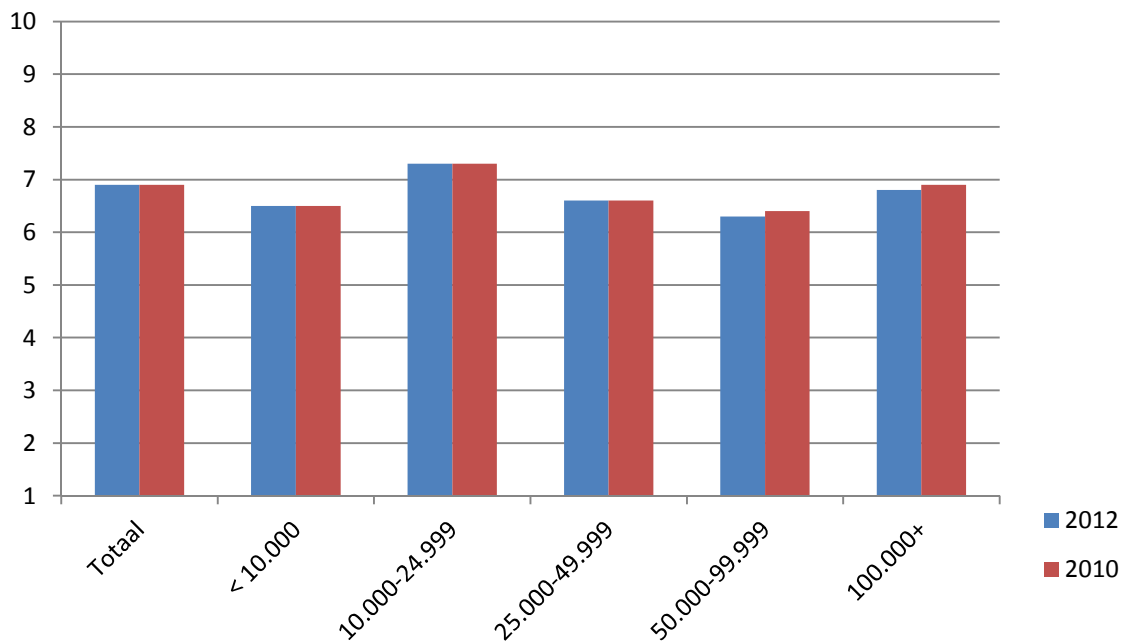
(basis 337)

Alle gemeenten in de gemeentegroottes tot 50.000 kiesgerechtigden (292 gemeenten) rapporteren een gelijk aantal stembureaus in 2012 als 2010 ingesteld. De gemeenten in de twee grootste gemeenteklassen (50.000-99.999 kiesgerechtigden en 100.000 of meer kiesgerechtigden) zeggen in 2012 iets minder (0,1 verschil) stembureaus te hebben ingesteld ten opzichte van 2010. Hierbij moet worden opgemerkt dat gemeenten in 2010 (evaluatie verkiezingen 2010 uitgevoerd door TNS NIPO) een ander aantal ingestelde stembureaus voor 2010 rapporteert dan nu in 2012 wordt opgegeven. Over het algemeen is in 2010 een iets groter aantal ingestelde stembureaus opgegeven dan in 2012 voor de verkiezingen van 2010. In 2010 worden er gemiddeld één stembureau meer genoemd dan in 2012. Onderstaande grafiek geeft per gemeentegrootte per 10.000 kiesgerechtigden inzicht in het aantal ingestelde stembureaus in 2012 en 2010.

---

6 | Hoeveel stembureaus heeft uw gemeente ingesteld voor de Tweede Kamerverkiezingen in **2012**? (Basis: n=337) En hoeveel stembureaus heeft uw gemeente ingesteld voor de Tweede Kamerverkiezingen in **2010**? (basis: n=337 per 10.000 kiesgerechtigden)

Bron: TNS NIPO, 2012

1.3.2 Standaardbezetting stembureau op verkiezingsdag

(basis 337)

De deelgenomen gemeenten is gevraagd aan te geven wat de gemiddelde standaardbezetting van een stembureau in hun gemeente op de verkiezingsdag 12 september tussen 7.30 en 21.00 uur was. Er is gevraagd om de bezetting exclusief eventuele tellers. Hieronder een opsomming van de wijze waarop de 337 gemeenten de standaardbezetting per stembureau hebben ingedeeld.

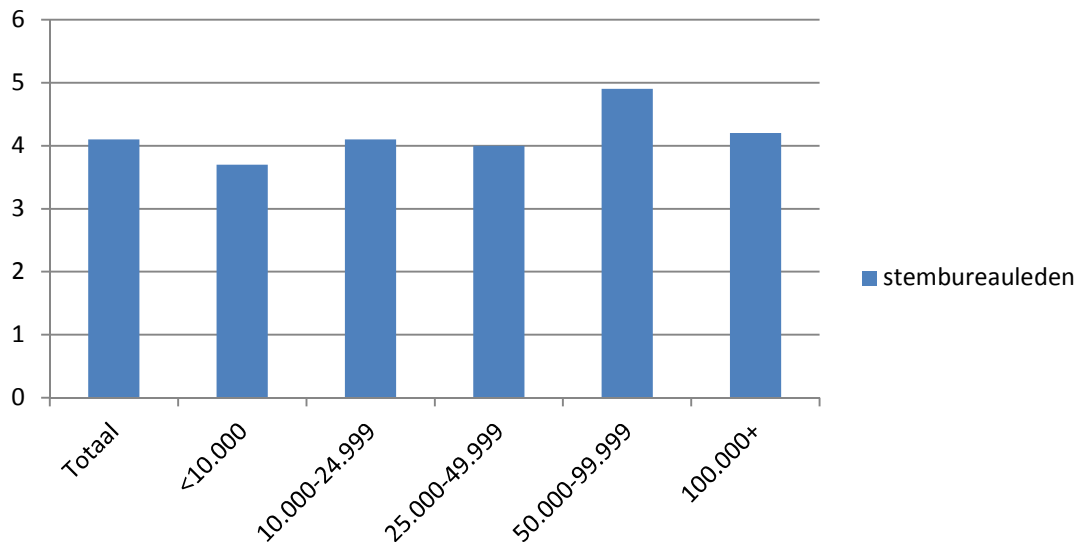
- 110 gemeenten (33%): drie leden per stembureau.
- 115 gemeenten (34%): vier leden per stembureau.
- 40 gemeenten (12%): vijf leden per stembureau.
- 38 gemeenten (11%): zes leden per stembureau.
- 9 gemeenten (3%): zeven leden per stembureau.
- 24 gemeenten (7%) geven aan de bezetting op een andere manier te hebben georganiseerd dan met een vast aantal stembureauleden. Deze gemeenten hebben de bezetting laten rouleren.

Het gemiddelde aantal stembureauleden per stembureau over alle gemeentegroottes gemeten is 4,1.

---

7 | Wat was de gemiddelde standaardbezetting van een stembureau in uw gemeente tussen 7.30 en 21.00 uur? (basis: n=337)

Bron: TNS NIPO, 2012

Vergelijking verkiezingen 2010

In 2010 is door gemeenten een gelijk aantal stembureauleden per stembureau opgegeven als in 2012.

1.3.3 Aantal stembureauleden 2012 in vergelijking tot 2010

(basis 337)

Een overgrote meerderheid van de gemeenten (278 van de 337 gemeenten, 82%) geeft aan een gelijk aantal stembureauleden te hebben aangesteld voor de verkiezingen van 2012 als voor die in 2010. 40 van de ondervraagde gemeenten (12%) rapporteren meer stembureauleden te hebben aangesteld en 18 gemeenten (5%) juist minder.

Wanneer we terugkijken naar de resultaten van de evaluatie verkiezingen 2010 dan komen bovenstaande bevindingen overeen met die van het onderzoek in 2010.

1.3.4 Ploegendienst

(basis 337)

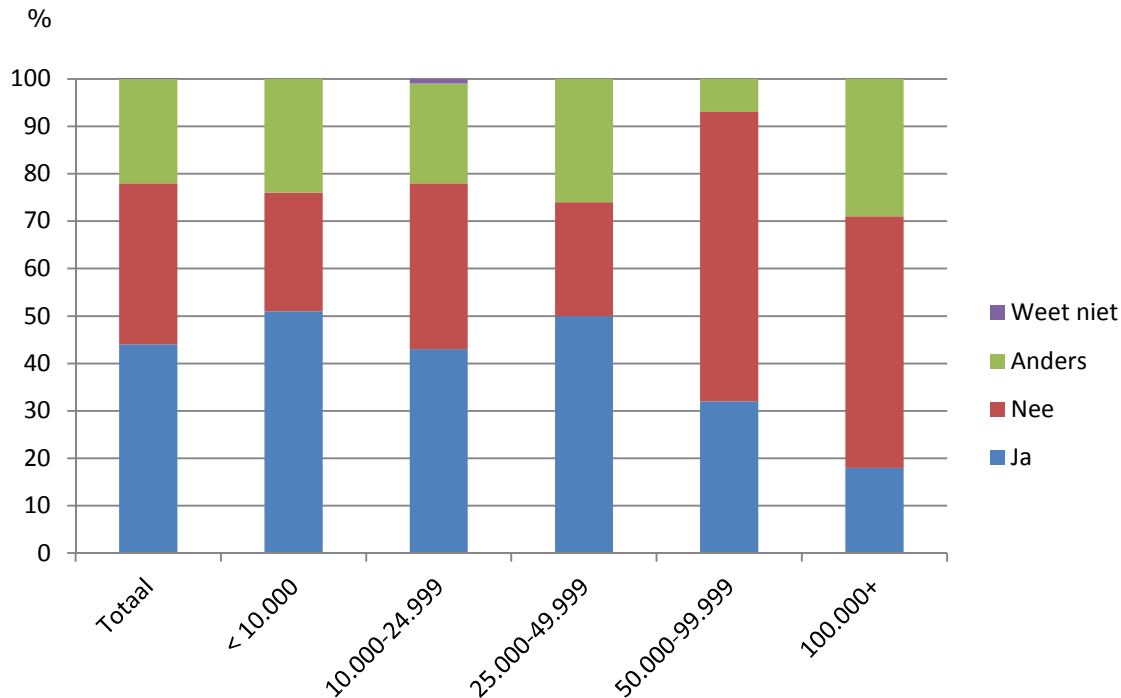
Van de 337 ondervraagde gemeenten geven er 147 (44%) aan dat er in ploegendienst is gewerkt door de stembureauleden. 115 gemeenten (34%) rapporteren dat er niet in ploegendienst is gewerkt. Vooral bij stembureaus in grotere gemeenten (vanaf 50.000 kiesgerechtigden) wordt significant minder in ploegendiensten gewerkt. De 73 gemeenten (20%) die de bezetting op een andere manier hebben georganiseerd dan door middel van ploegendienst rapporteren verschillende bezettingsvarianten voor de stembureaus. Genoemd worden:

- het aanstellen van een bepaald aantal, dat zelf onderling pauzes afspreken;
- ploegendiensten alleen bij een bepaald aantal stembureaus inzetten;
- ploegendiensten gecombineerd met een vaste bezetting en andere roulatievormen.

---

8 | *Hebben de stembureauleden in uw gemeente in ploegendienst gewerkt? (basis: n=337)*

Bron: TNS NIPO, 2012

Vergelijking verkiezingen 2010

In 2010 gaf een opvallend groter percentage van de gemeenten (46% van de 327 gemeenten) ten opzichte van 2012 (34% van de 337 gemeenten) aan niet in ploegendienst te hebben gewerkt.

1.3.5 Beschikbaar stellen van tellers

(basis 337)

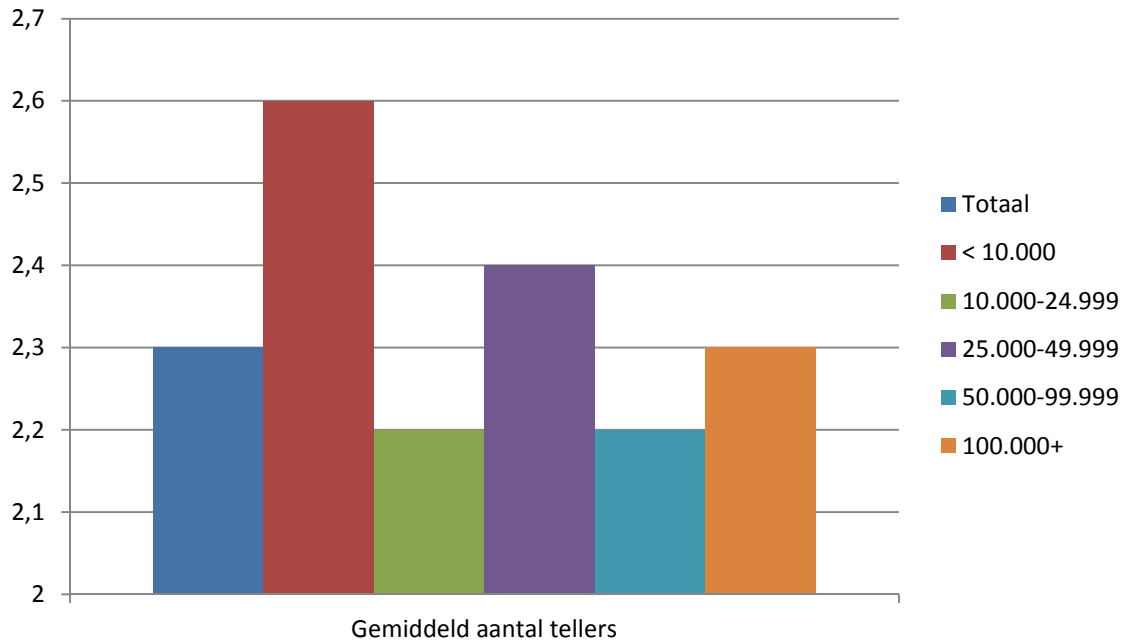
Een groot deel – 303 van de 337 ondervraagde gemeenten (90%) - geven aan tellers beschikbaar te hebben gesteld aan de stembureaus voor het tellen van de stemmen. Van de gemeenten met meer dan 100.000 kiesgerechtigden hebben alle gemeenten tellers aan stembureaus beschikbaar gesteld. Opvallend is dat de gemeenten met <10.000 kiesgerechtigden het minste aantal stembureauleden per stembureau heeft ingesteld (zie paragraaf 1.3.2), maar het grootste aantal extra tellers per stembureau beschikbaar heeft gesteld.

Van de 303 gemeenten die hebben gerapporteerd tellers beschikbaar te hebben gesteld aan de stembureauleden hebben 136 gemeenten (45%) aangegeven dat dit per stembureau gemiddeld twee tellers waren. 71 gemeenten (23%) heeft één teller per stembureau beschikbaar gesteld en 65 gemeenten (21%) drie tellers.

---

9 | Hoeveel tellers heeft uw gemeenten gemiddeld per stembureau ter beschikking gesteld om de uitgebrachte stemmen te tellen? (basis: n=303)

Bron: TNS NIPO, 2012

Vergelijking met 2010

In 2010 gaf een gelijk aandeel van de gemeenten (291 van de 327 ondervraagde gemeenten, 89%) aan extra tellers beschikbaar te hebben gesteld als in 2012. Ook toen werden per stembureau gemiddeld twee extra tellers beschikbaar gesteld.

1.3.6 Instructie van de voorzitters van de stembureaus en de stembureauleden (basis 337)

In dit deel zal een aantal aspecten met betrekking tot de instructie van de voorzitters van de stembureaus en stembureauleden aan de orde komen. Een deel van de vragen gaat over het eventuele gebruik van het instructiemateriaal dat door de BZK beschikbaar is gesteld op de website www.verkiezingen2012.nl/toolkit. In deze online toolkit zitten verschillende instructiematerialen die kunnen worden ingezet bij het instrueren van stembureauleden.

Van de 337 gemeenten hebben 312 gemeenten gebruik gemaakt van de toolkit (93%). Er zijn 23 gemeenten (7%) die er geen gebruik van hebben gemaakt. Twee gemeenten (1%) geven aan het niet te weten.

Er zijn 250 gemeenten (van de 337, 80%) die aangeven gebruik te hebben gemaakt van de 'PowerPointpresentatie instructie stembureauleden'; 226 gemeenten (72%) van de 'film over het tellen van de stemmen'; 189 gemeenten (61%) van de 'e-learning module stembureau-instructie' en 53 gemeenten (17%) heeft dit (ook) nog op een andere manier gedaan. Onder deze categorie benoemen gemeenten diverse instructiemethoden.

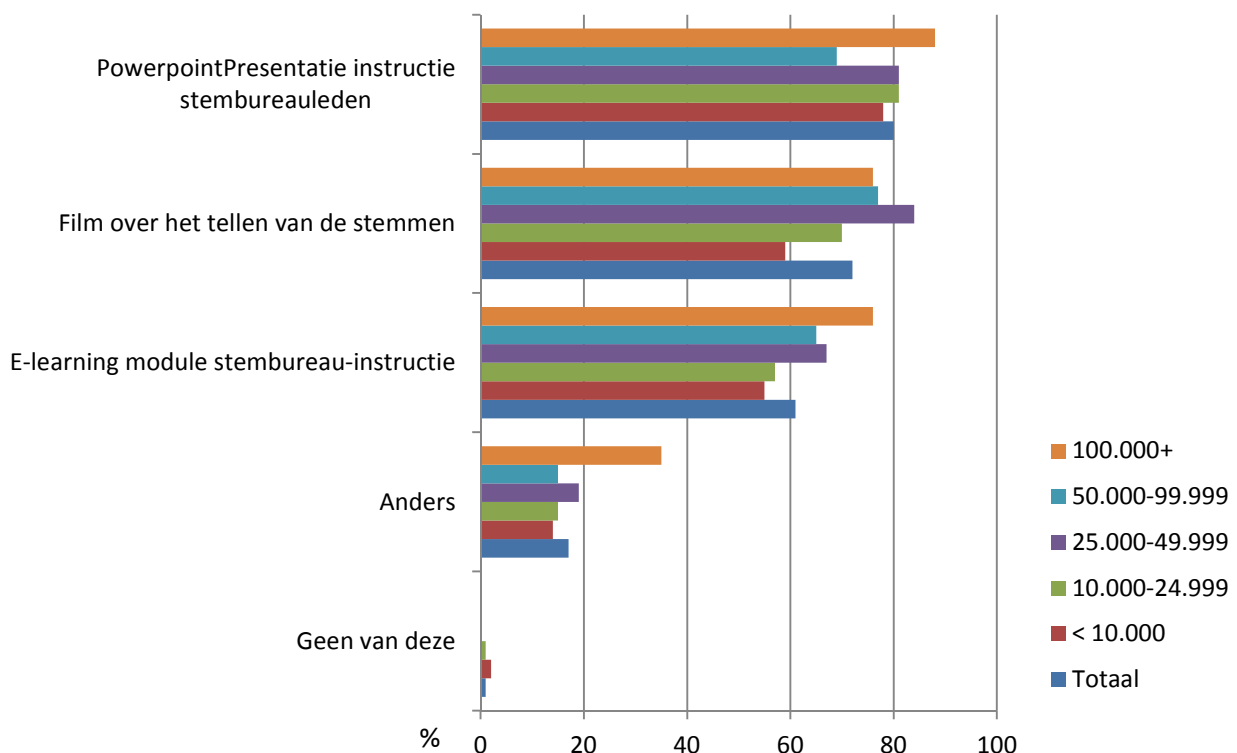
Veel voorkomende zijn:

- het gebruik van eigen instructiemateriaal (zowel digitaal als hardcopy wordt genoemd);
- stembureauleden opdracht gegeven thuis de instructies in de toolkit te bestuderen;
- stembureauleden via een benoemingsbrief op de website www.verkiezingen2012.nl/toolkit geweest.

---

10 | Van welke instructiematerialen uit de toolkit, zoals aangeboden op www.verkiezingen2012.nl/toolkit, heeft uw gemeente gebruikgemaakt? (basis: n=312)

Bron: TNS NIPO, 2012

Van de 298 gemeenten die gebruik hebben gemaakt van de toolkit geven 291 gemeenten (98%) aan dit voor alle stembureauleden, inclusief de voorzitters van de stembureaus, te hebben gebruikt.

Op de vraag waarom gemeenten een of meer instructiematerialen niet hebben gebruikt, worden de volgende argumenten gegeven:

- Via instructie/benoemingsbrief zijn de stembureauleden geïnformeerd over de toolkit. Het idee is dat de stembureauleden hier naar eigen behoefte gebruik van maken.
- De e-learning module stembureau-instructie omvat alles, de andere instructiematerialen zijn niet nodig.
- Geen behoefte aan gehad.
- Gebruik eigen instructiemateriaal/op basis van instructiematerialen in de toolkit is een eigen instructie gemaakt.
- De stembureauleden zijn ervaren, het is niet nodig alle instructiematerialen te gebruiken.

Vergelijking verkiezingen 2010

Het aandeel van de gemeenten dat in 2012 gebruik maakte van instructiemateriaal aangeboden door BZK is gestegen ten opzichte van 2010. In 2010 waren er 255 van de 288 (288 van de 327 ondervraagde gemeenten is deze vraag gesteld) die aangaven gebruik te hebben gemaakt van de Cd-rom met instructies aangeboden door BZK (89%). In 2012 is dit aandeel dus gestegen tot 98%.

1.3.7 Klassikale instructiebijeenkomsten

(basis 337)

Van de 337 ondervraagde gemeenten hebben er 271 (81%) één of meer klassikale bijeenkomsten georganiseerd voor de instructie van zowel de stembureauleden als de voorzitters van de stembureaus. Er zijn 16 gemeenten (5%) die alleen een instructie voor de voorzitters van de stembureaus hebben georganiseerd. Het zijn voornamelijk de grote gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) die hiervoor hebben gekozen (6 van de 17, 35%).

De 47 gemeenten (14%) die aangeven geen klassikale instructiebijeenkomsten te hebben georganiseerd (noch voor de voorzitters van de stembureaus, noch voor de stembureauleden), geven als reden dat:

- het digitaal verstrekken van het instructiemateriaal voldoende was (33 gemeenten, 70%);
- het niet noodzakelijk was, de instructie is bekend bij de stembureauleden en/of voorzitters van de stembureaus (29 gemeenten, 62%);
- het niet mogelijk was om een geschikte datum voor de bijeenkomst te vinden (drie gemeenten, 6%);
- er onvoldoende financiële middelen (twee gemeenten, 4%) waren om een bijeenkomst te realiseren.

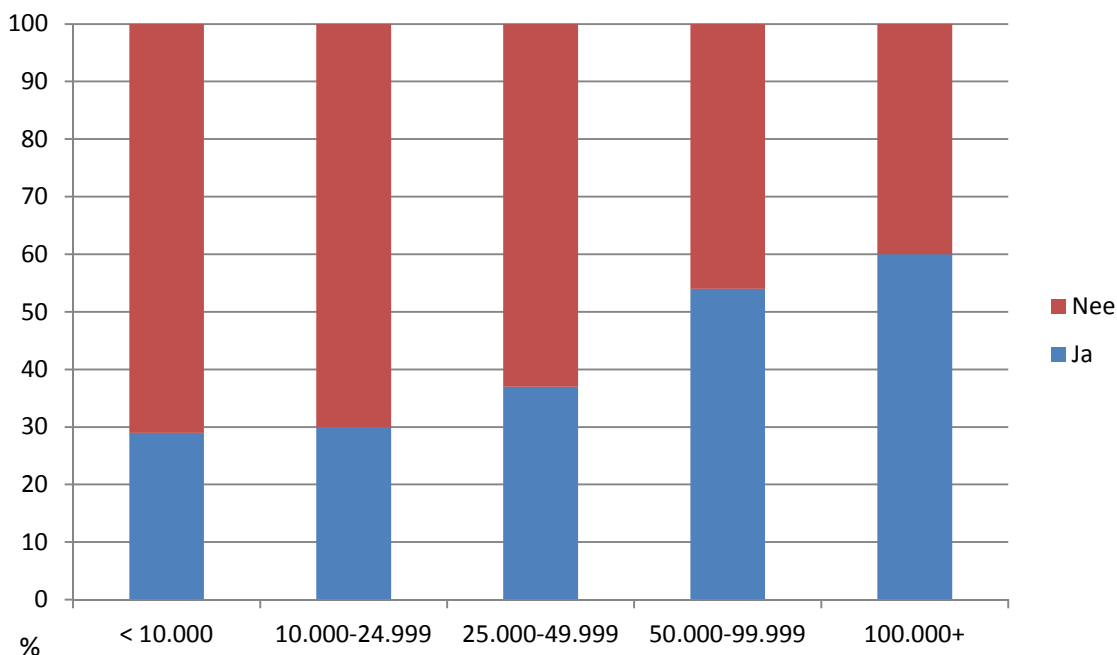
Vergelijking verkiezingen 2010

In 2010 werd door een groter aandeel dan in 2012 instructiebijeenkomsten georganiseerd. In 2010 was dit 88% (288 van de 327 gemeenten) ten opzichte van de genoemde 81% in 2012. Een mogelijke verklaring voor het feit dat er in 2012 minder instructiebijeenkomsten zijn georganiseerd zou kunnen zijn dat een groot deel van de voorbereidingen in de vakantieperiode plaatsvonden. Echter blijkt dit niet uit de data gezien alle regio's in ongeveer dezelfde periode voor de verkiezingsdag de instructiebijeenkomsten hebben georganiseerd.

1.3.8 Onderscheid instructie stembureauleden en voorzitters van de stembureaus (basis 273)

Van de 273 gemeenten (81%) die aangeven een klassikale bijeenkomst te hebben georganiseerd voor zowel de stembureauleden als de voorzitters van de stembureaus geven 178 gemeenten (65%) aan dat er geen onderscheid is gemaakt in de gegeven instructie. De overige 95 gemeenten (5%) hebben dit wel gedaan. Opvallend hierbij is dat hoe groter de gemeente, hoe vaker de instructie voor de stembureauleden en de voorzitters gelijk was. In onderstaande grafiek geven wij u inzicht in de verdeling.

11 | Is er bij het instrueren onderscheid gemaakt tussen stembureauleden en de voorzitters van de stembureaus? (basis: n=273)

Bron: TNS NIPO, 2012

1.3.9 Periode klassikale instructiebijeenkomst

Stembureauleden (basis 95)

Er zijn 78 gemeenten (82%) die rapporteren onderscheid te hebben gemaakt tussen de instructie voor stembureauleden en voorzitters van de stembureaus en aangeven de klassikale instructiebijeenkomst vanaf twee weken voor de verkiezingsdag te hebben georganiseerd. Grotere gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) hebben de bijeenkomst vaker 2-4 weken voor de verkiezingsdag georganiseerd (33% t.o.v. 15% gemiddeld).

Voorzitters van de stembureaus (289)

Van de 289 gemeenten die een aparte instructiebijeenkomst voor voorzitters van de stembureauleden hebben georganiseerd, hebben 254 gemeenten (89%) de bijeenkomst voor de voorzitters vanaf twee weken voor de verkiezingsdag georganiseerd. 32 gemeenten (11%) deed dit twee tot vier weken voor de verkiezingsdag.

Vergelijking verkiezingen 2010

Waar er een duidelijk verschil is tussen het aantal gemeenten dat in 2012 en in 2010 instructiebijeenkomsten heeft georganiseerd – en de vakantieperiode hier mogelijke een verklaring

voor biedt – is er geen duidelijk onderscheid te ontdekken in de periode waarin de instructiebijeenkomsten hebben plaatsgevonden. Zowel in 2012 als in 2010 deed hetzelfde aandeel gemeenten dit minder dan twee weken van te voren (2012: 82% en 2010: 81%). In 2010 werden de bijeenkomsten ook in ongeveer gelijke aantallen twee tot vier weken van te voren gegeven (19% in 2010 en 15% in 2012).

1.3.10 Omvang groep bij klassikale instructie

Stembureauleden (basis 95)

Van de 95 gemeenten die een aparte instructie voor stembureauleden hebben georganiseerd geven er 47 (49%) aan dat in de geïnstrueerde groep 25 tot 50 stembureauleden per bijeenkomst zaten. Dertig gemeenten (32%) geven aan dat de groep uit 1 tot 25 personen bestond. Hoe groter de gemeenten, hoe groter over het algemeen de groepen per instructiebijeenkomst waren.

Voorzitters van de stembureaus (basis 289)

Bij een groot deel – 220 van de 289 gemeenten (76%) – was de instructiebijeenkomst voor de voorzitters voor 1 tot 25 personen georganiseerd. Hoe groter de gemeenten, hoe groter de groepen per instructiebijeenkomst zijn.

Vergelijking verkiezingen 2010

In 2010 waren de groepen gemiddeld wat kleiner dan in 2012. In onderstaande tabel een vergelijking.

	2010 (basis 327 gemeenten)	2012 (basis 337 gemeenten)
1-25 deelnemers	41%	32%
25-50 deelnemers	43%	49%
50-100 deelnemers	15%	17%

Bron: TNS NIPO, 2012

1.3.11 Gebruik externe trainers voor instructie

Stembureauleden (basis 95)

81 gemeenten (85%) hebben zelf de instructie aan de stembureauleden gegeven. Veertien (15%) hebben gebruik gemaakt van externe trainers. In onderstaande tabel een overzicht van het gebruik van externe trainers bij het instrueren van stembureauleden.

	Totaal	< 10.000	10.000- 24.999	25.000- 49.999	50.000- 99.999	100.000+
Zelf geïnstrueerd	85%	73%	93%	84%	85%	67%
Externe trainers	15%	27%	8%	16%	15%	33%

Bron: TNS NIPO, 2012

Voorzitters van de stembureaus (289)

Er zijn 31 gemeenten (11%) die bij de instructie van voorzitters van de stembureaus gebruik hebben gemaakt van externe trainers. De overige 258 (89%) hebben zelf de instructie gegeven.

	<i>Totaal</i>	<i>< 10.000</i>	<i>10.000- 24.999</i>	<i>25.000- 49.999</i>	<i>50.000- 99.999</i>	<i>100.000+</i>
Zelf geïnstrueerd	89%	90%	91%	87%	88%	88%
Externe trainers	11%	10%	9%	13%	13%	13%

Bron: TNS NIPO, 2012

Vergelijking verkiezingen 2010

In 2012 is opvallend vaker gebruik gemaakt van externe trainers dan in 2010 (15% in 2012 ten opzichte van 7% in 2010). Ook hier kan het feit dat een (groot) deel van de voorbereidingen voor de verkiezingen in 2010 in de vakantieperiode plaatsvonden een verklaring bieden. Mogelijk waren er tijdens de vakantieperiode minder gemeenteambtenaren beschikbaar om de instructie te kunnen geven en is om die reden veelvuldiger van externe trainers gebruik gemaakt.

1.3.12 Instructie telmethode

(basis 337)

Een overgrote meerderheid van de 337 ondervraagde gemeenten (279, 83%) geven aan de stembureauleden te hebben geïnstrueerd om de telmethode te hanteren zoals aanbevolen in het digitale instructiemateriaal van BZK. Dat betekent eerst gesloten tellen, daarna selecteren op lijsttrekker en overige kandidaten per lijst en tot slot turven op kandidaatsniveau. Hoe groter de gemeenten, hoe vaker de telmethode aanbevolen door BZK is geïnstrueerd. Veertig van de 55 (73%) kleinste gemeenten (<10.000 kiesgerechtigden) en 16 van de 17 (94%) grootste gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) instrueerden deze telmethode aan stembureauleden.

De 52 gemeenten (15%) die aangeven niet de aanbevolen telmethode te hebben geïnstrueerd, geven vrijwel allemaal aan dat zij de gesloten telling hebben overgeslagen en dus de stembiljetten direct hebben uitgevouwen en per partij – met onderscheid tussen lijsttrekker en overige kandidaten – hebben uitgesplitst. Andere gemeenten geven aan een eigen telmethodiek te hanteren die beter zou werken dan de telmethode zoals aanbevolen door BZK.

1.3.13 Verstrekking stembureau-instructie (hand-out) voor de verkiezingsdag

(basis 337)

Bijna alle gemeenten (330 van de 337, 98%) geven aan voor de verkiezingsdag de stembureau-instructie aan het stembureau te hebben verstrekt. De tien gemeenten (3%) die dit niet hebben gedaan, geven aan dat deze informatie ook aanwezig is in het e-learningprogramma in de toolkit.

1.3.14 Gebruik andere instructiematerialen

(basis 337)

Er zijn 262 gemeenten (78%) die aangeven dat naast de beschikbaar gestelde instructiematerialen nog andere richtlijnen, handreikingen, leidraden etc. te hebben verstrekt aan de stembureauleden. Dit percentage is voor iedere gemeentegrootte nagenoeg gelijk.

1.3.15 Suggesties voor verbetering van de instructie

(basis 337)

Circa 236 van de 337 ondervraagde gemeenten (70%) geven verbeteringsuggesties voor het instructiemateriaal. Hieronder de suggesties die vaak worden genoemd:

- aanpassen telinstructie: gesloten tellen overslaan;
- duidelijk voorbeeld/betere instructie van invullen proces-verbaal;
- het instructiefilmpje verfraaien/wat levendiger maken;
- de PowerPointpresentatie mag wat korter en bondiger: erg veel informatie per sheet en oogt druk;
- de bestanden waren niet voor iedereen even goed te downloaden. Zeker mensen die minder handig met computers zijn, hebben hier last van;
- het toevoegen van 'opdrachten' zodat de kennis beter bij verantwoordelijken blijft hangen;
- stembureauleden verplichten om te tonen dat zij de instructie hebben doorgenomen en begrepen (bijvoorbeeld d.m.v. een toets).

1.4 Digitale beschikbaarheid voor kiesgerechtigden

De digitale beschikbaarheid voor kiesgerechtigden betreft de mate waarin gemeenten een drietal formulieren digitaal beschikbaar hebben gesteld aan stemgerechtigden binnen hun gemeente. Het gaat om de volgende formulieren:

- formulier K-6 voor het aanvragen van een kiezerspas;
- formulier L-8 voor het aanvragen van een schriftelijke volmacht;
- formulier M-3 voor briefstemmen.

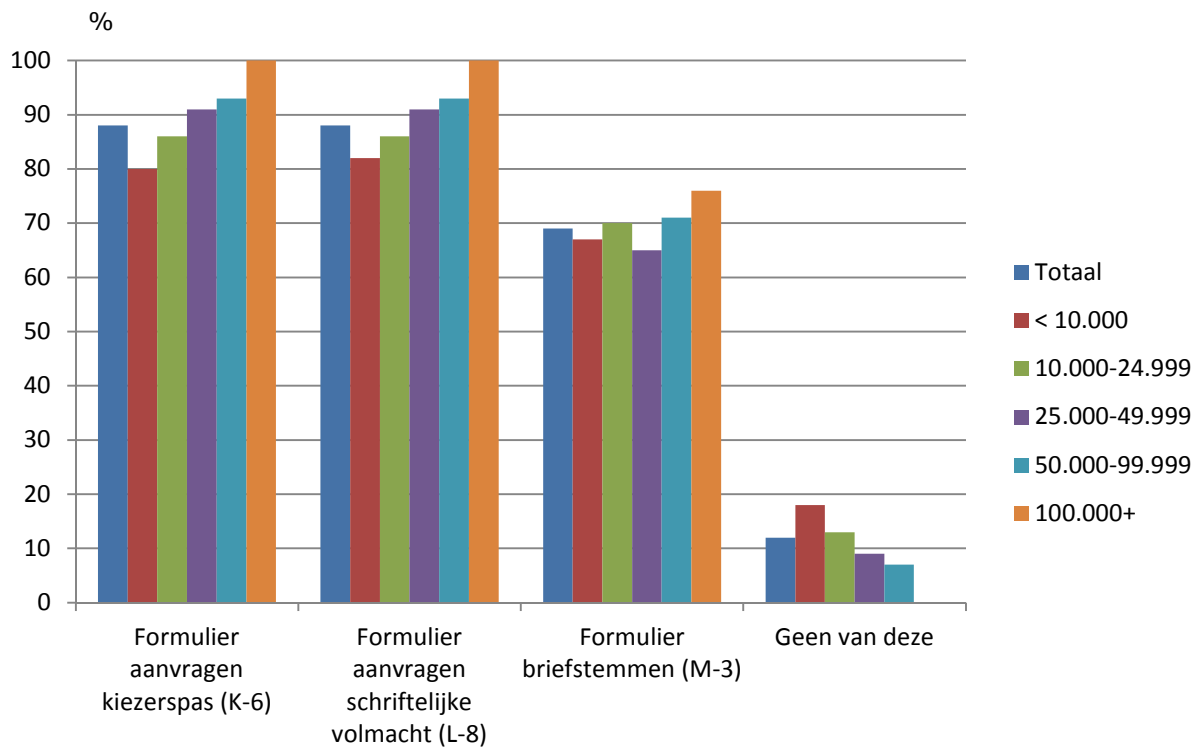
Gemeenten is gevraagd of zij deze formulieren digitaal beschikbaar hebben gesteld, hoe zij dit hebben gedaan en op welke manier een stemgerechtigde het formulier kon insturen.

1.4.1 Beschikbaarheid formulieren via website gemeente

(basis 337)

Van de 337 gemeenten geven er 295 (88%) aan het formulier voor het aanvragen van een kiezerspas (K-6) via de gemeentewebsite beschikbaar te hebben gesteld. Tevens 295 gemeenten (88%) hebben het formulier voor het aanvragen van volmachten (L-8) digitaal beschikbaar gesteld. In grote gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) heeft 100% (alle 17 gemeenten in deze klasse) dit gedaan. Het formulier voor briefstemmen (M-3) is door 233 gemeenten (69%) beschikbaar gesteld. In onderstaande grafiek een weergave van de digitale beschikbaarheid van de formulieren per gemeentegrootte.

14 | Welke van onderstaand omschreven formulieren heeft uw gemeente via de gemeentelijke website beschikbaar gesteld aan stemgerechtigden? (basis: n=337)

Bron: TNS NIPO, 2012

1.4.2 Formulier K-6 voor aanvragen kiezerspas

(basis 42)

Redenen formulier aanvragen kiezerspas (K-6) niet beschikbaar gesteld

De gemeenten die het formulier aanvragen kiezerspas (K-6) niet beschikbaar hebben gesteld, geven hiervoor de volgende redenen:

- Er wordt weinig gebruik van gemaakt.
- Indien mensen gebruik willen maken van dit formulier kunnen zij naar het gemeentehuis komen. Dan kan er ook nog een persoonlijke toelichting/uitleg worden gegeven.
- Tijdgebrek.

Van de 42 gemeenten die het formulier niet digitaal beschikbaar hebben gesteld, geven er 27 (64%) aan van plan te zijn dit in de toekomst wel te doen. Vijf van de 42 gemeenten (12%) zeggen ook in de toekomst het formulier niet beschikbaar te zullen stellen, omdat de huidige manier van werken voldoende is.

Mogelijkheid digitaal toesturen formulier aanvragen kiezerspas (K-6)

(basis 294)

Van de 294 gemeenten die hebben aangegeven het formulier aanvragen kiezerspas (K-6) digitaal beschikbaar te hebben gesteld, geven 209 gemeenten (71%) aan dat burgers het formulier gescand digitaal konden versturen. Twintig (7%) gemeenten geeft aan dat dit kon via DigiD. Er zijn 59 gemeenten (20%) die rapporteren dat dit niet kon met als reden:

- 1) dat dit technisch niet mogelijk was;
- 2) het onbekend was dat deze mogelijkheid bestond;
- 3) er te kort tijd was om dit te realiseren;
- 4) dit niet mogelijk is omdat er een handtekening op het formulier moet worden gezet.

Van de 59 gemeenten die dit niet hebben gedaan geven er 36 (61%) aan in de toekomst de burger wel de mogelijkheid te willen geven het formulier voor het aanvragen van een kiezerspas digitaal aan de gemeente te versturen. Twintig van de 59 gemeenten (34%) weten het niet.

Gebruik formulier aanvragen kiezerspas (K-6)
(basis 223)

Van de 223 gemeenten die aangeven het formulier aanvragen kiezerspas (K-6) digitaal beschikbaar te hebben gesteld op de gemeentewebsite, rapporteren er 161 (72%) dat hier één tot tien keer gebruik van is gemaakt.

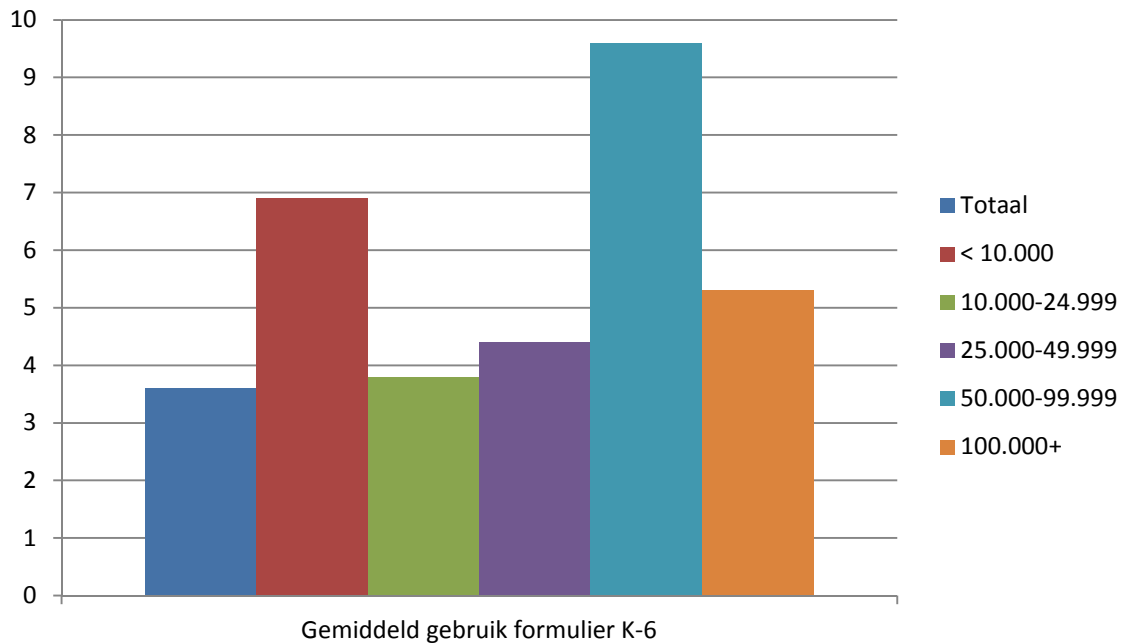
De volgende grafiek toont het gebruik van formulier K-6 onder de verschillende gemeentegroottes per 10.000 kiesgerechtigden.

---

15 | Kunt u aangeven hoe vaak gebruik is gemaakt van de mogelijkheid het formulier voor het aanvragen kiezerspas (formulier K-6) digitaal aan u te versturen? (basis: n=223 per 10.000 kiesgerechtigden)

Bron: TNS NIPO, 2012

1.4.3 Formulier L-8 voor aanvragen schriftelijke volmacht

(basis 41)

Redenen formulier aanvragen schriftelijke volmacht (L-8) niet beschikbaar gesteld

De gemeenten die het formulier aanvragen schriftelijke volmacht (L-8) niet beschikbaar hebben gesteld, geven hiervoor de volgende redenen:

- Hier is niet aan gedacht.
- Tijdgebrek.
- Met het digitaal beschikbaar stellen van het formulier valt de mogelijkheid voor de gemeente weg om nog een persoonlijke toelichting te geven.

Van de 41 gemeenten die het formulier aanvragen schriftelijke volmacht (L-8) niet digitaal beschikbaar hebben gesteld, geven er 25 (61%) aan van plan te zijn dit in de toekomst wel te doen. Drie gemeenten (7%) geven aan dit niet te zullen doen, omdat de huidige manier van werken voldoende is. De overige 13 gemeenten (32%) geven aan nog niet te weten of zij het formulier in de toekomst wel digitaal beschikbaar zullen stellen.

(basis 295)

Mogelijkheid digitaal toesturen formulier aanvragen schriftelijke volmacht (L-8)

Van de 295 gemeenten die aangeven het formulier voor het aanvragen van een schriftelijke volmacht (L-8) digitaal beschikbaar te hebben gesteld, benoemen er 219 (74%) dat burgers het formulier gescand aan de gemeenten konden toesturen. Zeventien gemeenten (6%) geven aan dat dit via DigiD kon en 55 gemeenten (19%) geven aan die mogelijkheid niet aan de burger te hebben gegeven met als reden dat:

- 1) het onbekend was dat deze mogelijkheid bestond;
- 2) er te kort tijd was om dit te realiseren;
- 3) het niet mogelijk is omdat er een handtekening op het formulier moet worden gezet.

Van de 55 gemeenten waar het formulier niet digitaal kon worden verstuurd geven er 33 aan (60%) van plan in de toekomst het formulier L-8 wel beschikbaar te gaan stellen.

(basis 229)

Gebruik formulier aanvragen schriftelijke volmacht (L-8)

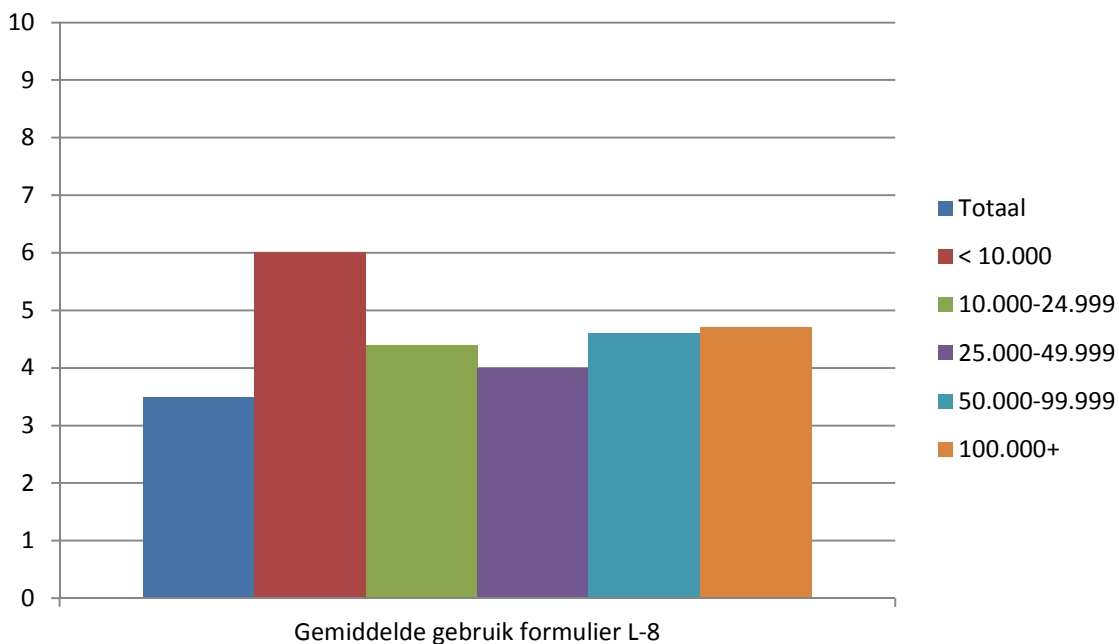
Van de 229 gemeenten die het formulier L-8 digitaal aangeboden hebben geven er 52 gemeenten (23%) aan dat er geen enkele keer gebruik van is gemaakt. De helft, 111 (48%) van de gemeenten rapporteert dat er één tot tien keer van het formulier gebruik is gemaakt.

Onderstaande grafiek geeft weer hoe vaak het formulier L-8 gemiddeld is gebruikt per gemeentegrootte per 10.000 kiesgerechtigden.

---

16 | *Kunt u aangeven hoe vaak gebruik is gemaakt van de mogelijkheid het formulier voor het aanvragen schriftelijke volmacht (formulier L-8) digitaal aan u te versturen? (basis: n=229 per 10.000 kiesgerechtigden)*

Bron: TNS NIPO, 2012

1.4.4 Formulier M-3 voor aanvragen briefstemmen

(basis 105)

Redenen formulier aanvragen briefstemmen (M-3) niet beschikbaar gesteld

De gemeenten die het formulier voor het briefstemmen (M-3) niet beschikbaar hebben gesteld, geven hiervoor de volgende redenen:

- Niet aan gedacht.
- Tijdgebrek.
- Geen vraag naar/geen behoefte aan.
- Er is verwezen naar de algemene website voor de verkiezingen van 2012.

Het merendeel (61 gemeenten, 58%) van de 105 gemeenten die hebben aangegeven het formulier M-3 niet digitaal beschikbaar te hebben gesteld, geeft aan van plan te zijn dit in de toekomst wel te doen. Dertien (14%) gemeenten geven aan dit niet te zullen doen, omdat er heel weinig vraag naar is.

Mogelijkheid digitaal toesturen formulier briefstemmen (M-3)

(basis 241)

Een groot deel, 167 van de 241 gemeenten (72%) die het formulier M-3 digitaal aan de burger beschikbaar hebben gesteld, geven aan dat de burger de mogelijkheid had om het formulier gescand op te sturen naar de gemeente. Dertien gemeenten (6%) geven aan dat dit via DigiD kon. Er zijn 43 gemeenten (19%) die aangeven dat die mogelijkheid er niet was omdat:

- 1) de burger het formulier handmatig (met handtekening) moet invullen of;
- 2) dit (nog) niet gerealiseerd kon worden.

Ruim de helft van de 43 gemeenten (24 gemeenten, 56%) die de burger nu niet de mogelijkheid geven het formulier M-3 digitaal toe te sturen, geeft aan dit in de toekomst wel te gaan doen. Vijftien gemeenten (35%) weet dat (nog) niet.

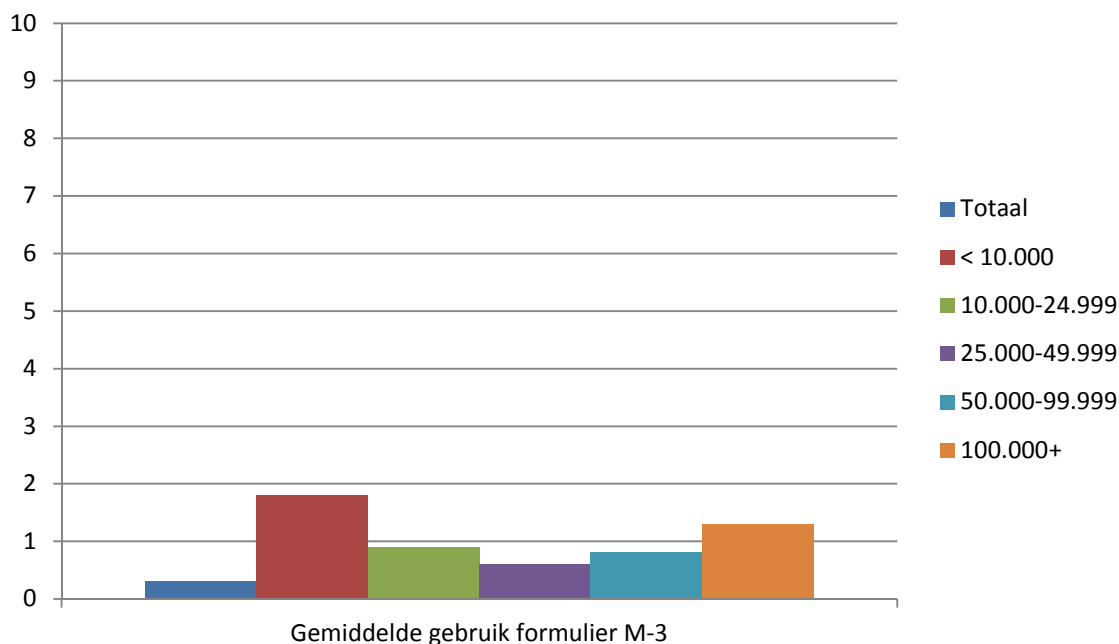
Gebruik formulier briefstemmen (M-3)

(basis 176)

Het formulier briefstemmen (M-3) wordt duidelijk minder vaak gebruikt dan het formulier voor het aanvragen van een kiezerspas (K-6) of het formulier voor het aanvragen van een schriftelijke volmacht (L-8). Er zijn 116 van de 176 (66%) gemeenten die het formulier briefstemmen (M-3) digitaal beschikbaar hebben gesteld aan de burger en aangeven dat er geen enkele keer gebruik van is gemaakt. 53 gemeenten (30%) van de gemeenten geven aan dat er 1 tot 10 keer van het formulier gebruik is gemaakt.

Onderstaande grafiek geeft het gemiddelde aantal gebruikte formulieren voor briefstemmen (M-3) weer per gemeentegrootte per 10.000 kiesgerechtigden.

17 | *Kunt u aangeven hoe vaak gebruik is gemaakt van de mogelijkheid het formulier voor briefstemmen (formulier M-3) digitaal aan u te versturen? (basis: n=176 per 10.000 kiesgerechtigden)*

Bron: TNS NIPO, 2012

1.5 Het gebruik van volmachten door kiesgerechtigden

In onderstaande paragrafen geven wij u inzicht in het aantal verstrekte kiezerspassen in relatie tot het aantal kiesgerechtigden per gemeentegrootte. Daarnaast rapporteren we in relatie tot het aantal kiesgerechtigden het aantal ingewilligde verzoeken voor een schriftelijke volmacht en of zich bij deze procedure incidenten hebben voorgedaan.

1.5.1 Aantal kiezerspassen

(basis 337)

Kiesgerechtigden die niet binnen hun eigen gemeente hun stem uit kunnen brengen, kunnen een kiezerspas aanvragen. Dit is een verklaring waarmee het de kiesgerechtigde wordt toegestaan om zijn stem uit te brengen in een gemeente naar keuze. Vrijwel alle gemeenten (97%) hebben tussen de 1 en 250 kiezerspassen verstrekt. Gemiddeld zijn er 128 kiezerspassen per gemeente per 10.000 kiesgerechtigden verstrekt.

1.5.2 Aantal ingewilligde verzoeken schriftelijke volmacht

(basis 337)

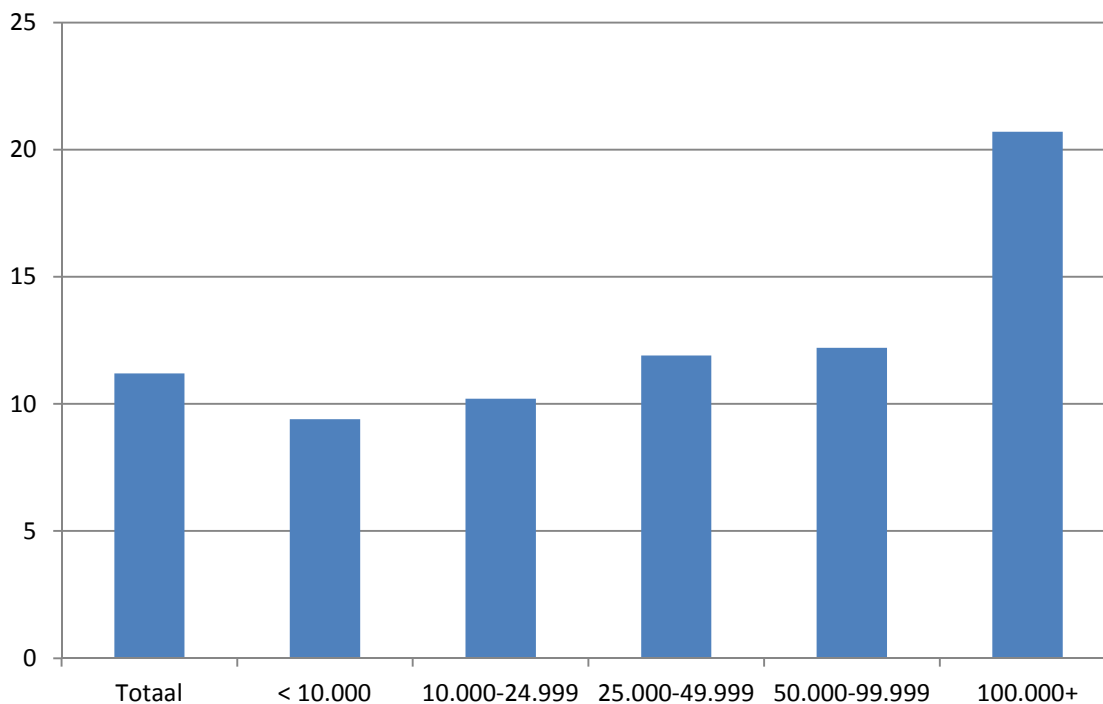
Kiesgerechtigden kunnen een schriftelijke volmacht aanvragen indien zij niet in staat zijn zelf hun stem uit te brengen. Een schriftelijke volmacht kan tot 14 dagen voor de verkiezingsdag worden aangevraagd. Gemiddeld zijn er per 10.000 kiesgerechtigden 11,2 verzoeken voor schriftelijke volmachten aangevraagd.

In onderstaande grafiek staat het aantal gemiddelde verzoeken voor schriftelijke volmachten per gemeentegrootte per 10.000 kiesgerechtigden.

---

19 | Hoeveel verzoeken om een schriftelijke volmacht te geven heeft uw gemeente ingewilligd? (basis: n=336 per 10.000 kiesgerechtigden)

Bron: TNS NIPO, 2012

Vergelijking verkiezingen 2010

In 2010 is het gemiddelde aantal schriftelijke volmachten als promillage van het aantal kiesgerechtigden berekend. Daarbij kwam men uit op een gemiddelde van 1,9 per duizend kiesgerechtigden schriftelijke volmachten. Wanneer de resultaten voor 2012 ook worden omgerekend naar het promillage per kiesgerechtigde is het gemiddelde aantal schriftelijke volmachten wat lager met 1,4%.

1.5.3 Incidenten bij ronselen volmachten

(basis 337)

Geen enkele gemeente geeft aan dat zich incidenten hebben voorgedaan bij het ronselen van volmachten.

Vergelijking verkiezingen 2010

Ook in 2010 hebben zich volgens de gemeenten geen incidenten voorgedaan bij het ronselen van volmachten.

1.6 Het invullen van het proces-verbaal

In dit onderdeel rapporteren wij de tevredenheid van gemeenten met betrekking tot de stemopneming en of zich eventueel problemen hebben voorgedaan bij het tellen van de stemmen. Een ander aspect dat in deze paragraaf naar voren komt, is het proces-verbaal. Zijn er door gemeenten fouten in een of meer processen-verbaal geconstateerd en heeft de gemeente ontdekte fouten gecorrigeerd? Indien er fouten in de processen-verbaal zijn geconstateerd, kan een gemeente overwegen de stemmen voor een of meer stembureaus opnieuw te tellen. We rapporteren of dit is gebeurd en indien dit het geval is voor hoeveel stembureaus gemeenten dit gemiddeld hebben gedaan. Tot slot bespreken we eventuele verbeteringsuggesties van het proces-verbaal en bijbehorende documenten.

1.6.1 Tevredenheid over stemopneming

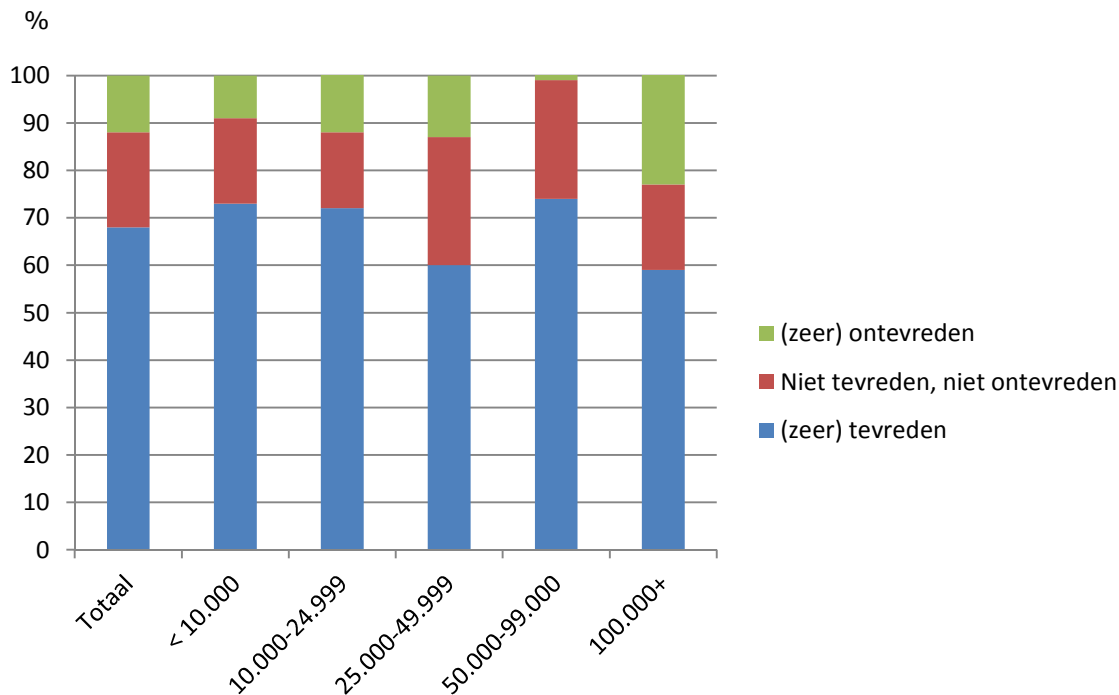
(basis 337)

Van de 337 gemeenten geven er 229 (68%) aan tevreden tot zeer tevreden te zijn over de gang van zaken rond de stemopneming. Vooral kleine gemeenten (< 10.000 kiesgerechtigden) rapporteren (zeer) tevreden te zijn. De grootste gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) zijn het minst tevreden: vier van de 17 gemeenten (24%) geven aan (zeer) ontevreden te zijn over de gang van zaken rond de stemopneming.

---

20 | Hoe tevreden of ontevreden bent u over de gang van zaken rond de stemopneming binnen uw gemeente? (basis: n=337)

Bron: TNS NIPO, 2012

Toelichting ontevreden m.b.t. stemopneming
(basis 295)

Gemeenten hebben aangegeven waarom zij ontevreden zijn over de gang van zaken rond de stemopneming. Hieronder vatten wij hun uitingen kort samen.

- Bij het handmatig tellen van de stemmen worden fouten gemaakt. Ten eerste omdat fouten maken menselijk is, maar vooral ook door de lange dag en de vermoeidheid die toeslaat.
- Het tellen van de stemmen kostte veel tijd. Er kan pas worden begonnen met tellen na 21.00 uur (vroeger was dat 19.30 uur); de stemformulieren zijn erg groot en het eerst 'gesloten' en dan pas 'open' tellen van de stemmen kost veel tijd.
- Er worden veel fouten gemaakt bij het invullen van het proces-verbaal.
- Het handmatig tellen duurt veel te lang, de stemcomputer zou een verbetering zijn.
- Stembureauleden volgen de instructies niet goed op/zijn eigenwijs.

1.6.2 Vragen of problemen rond stemopneming

(basis 337)

Er zijn 96 gemeenten (28%) die rapporteren dat er vragen of problemen zijn geweest m.b.t. de stemopneming. Van de gemeenten met 50.000-99.999 kiesgerechtigden zijn dat er 10 van de 28 (36%) en van de grootste gemeenten (100.000+ kiesgerechtigden) zelfs 8 van de 17 (47%).

1.6.3 Toelichting vragen en/of problemen rond stemopneming

(basis 96)

Hieronder kort samengevat met welke vragen en/of problemen stembureaus (voornamelijk) bij gemeenten kwamen.

- Vragen over wat te doen bij verschillen bij tellingen.
- Verschil tussen uitgegeven stembiljetten en het aantal in de stembus aangetroffen stembiljetten.
- Fouten in tellingen die niet te herleiden waren, ook niet na (diverse malen) hertellen.
- Hoe verschillen in tellingen in het proces-verbaal moesten worden verantwoord.
- Hoe vaak er opnieuw geteld moest worden.
- Over de geldigheid van stemmen.
- Tellen duurde te lang: gevraagd om extra tellers.

De gemeenten geven aan dat zij de gestelde vragen hebben beantwoord, te volgen procedures (nogmaals) hebben uitgelegd en/of advies hebben uitgebracht over de acties die de stembureauleden moesten ondernemen. Daarnaast hebben veel gemeenten geholpen bij het invullen van het proces-verbaal. Ook hebben gemeenten door de hoge opkomst extra tellers ingezet.

1.6.4 Fouten in het proces-verbaal

(basis 337)

Het juist invullen van het proces-verbaal is duidelijk een lastig punt. Bijna de helft (46%) van alle gemeenten – 156 van de 337 – geeft aan fouten in het proces-verbaal te hebben geconstateerd. Bij de kleinere gemeenten (10.000-24.999 kiesgerechtigden) en kleinste gemeenten (< 10.000 kiesgerechtigden) is dit wat lager, met respectievelijk 62 van de 155 (39%) en 15 van de 55 (27%).

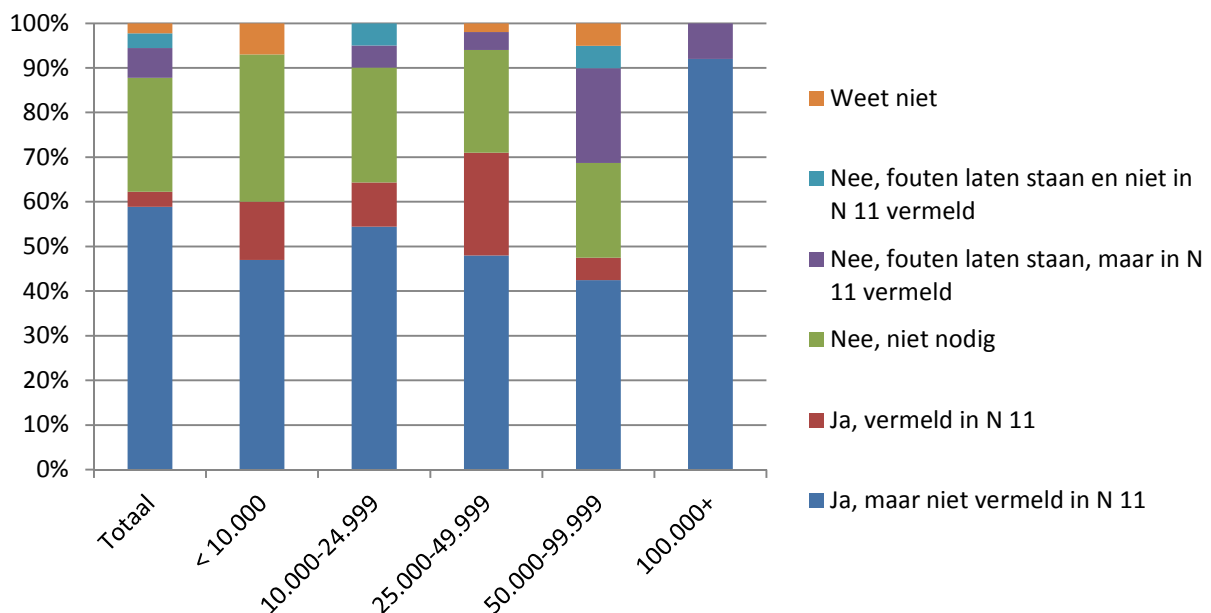
1.6.5 Correctie fouten in proces-verbaal

(basis 156)

Van de 156 gemeenten die fouten in het proces-verbaal hebben geconstateerd geven 20 gemeenten (13%) aan de fouten te hebben gecorrigeerd en in N 11 te hebben vermeld. Een meerderheid – 83 van de 156 (53%) – geeft aan correcties te hebben doorgevoerd, maar deze niet in N 11 te hebben vermeld. Bij de grootste gemeentegrootte (100.000+ kiesgerechtigden) is dit zelfs 11 van de 17 (92%).

In onderstaand grafiek een weergave van de manier waarop met fouten in processen-verbaal is omgegaan, verdeeld naar gemeentegrootte.

21 | Heeft uw gemeente de fouten in de processen-verbaal gecorrigeerd? (basis: n=156)

Bron: TNS NIPO, 2012

Slechts 4 van de 156 gemeenten (3%) geven aan de fouten in het proces-verbaal niet te hebben gecorrigeerd en niet te hebben vermeld in N 11.

Hieronder hun opgegeven verklaringen in citaten weergegeven:

"De fout is pas ontdekt nadat N11 ingeleverd was bij het hoofdstembureau. Het hoofdstembureau en de Kiesraad zijn op de hoogte gesteld."

"Er is een huis-aan-huisbiljet als ongeldige stem aangemerkt in het proces-verbaal. Dit was achteraf geen ongeldige stem. Dit is wel aangegeven bij de onregelmatigheden in het pv en ook verantwoord."

"Na hertellen kwamen we er niet uit, bleven stemmen of stempassen weg."

"N.v.t."

1.6.6 Opnieuw tellen stemmen na constatering fouten in processen-verbaal

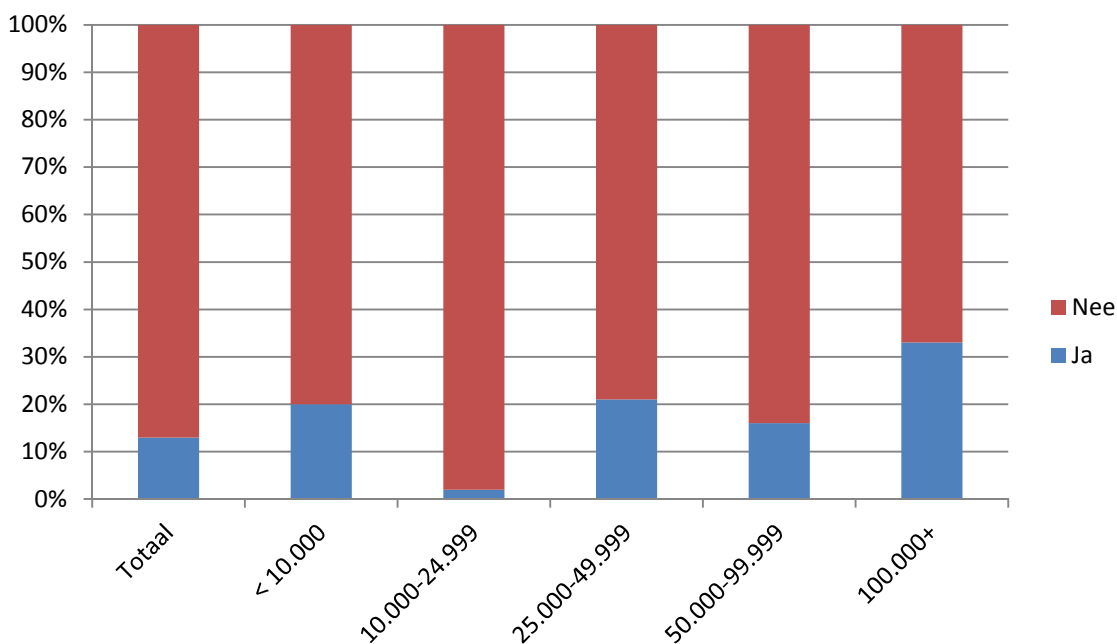
(basis 156)

Een ruime meerderheid van de gemeenten (135 van de 156, 87%) geven aan de stemmen niet opnieuw te hebben geteld omdat er fouten in de processen-verbaal waren geconstateerd. Bij de grootste gemeentegrootte (100.000+ kiesgerechtigden) is dit vaker gebeurd: vier van de 12 gemeenten (33%) hebben stemmen opnieuw geteld. Eenentwintig (13%) gemeenten hebben voor één of meerdere stembureaus stemmen dus wel herteld.

22| Heeft uw gemeente, omdat er fouten in de processen-verbaal zijn geconstateerd, zelf nog voor een of meer stembureaus de stemmen opnieuw geteld? (basis: n=156)

Bron: TNS NIPO, 2012

Vergelijking verkiezingen 2010

In 2010 werden door een stuk minder gemeenten fouten in de processen-verbaal gecorrigeerd. 59% (193 van de 327 ondervraagde gemeenten) geeft aan dit niet te hebben gedaan ten opzichte van 32%¹¹ (108 van de 337 gemeenten) in 2012. Het deel dat fouten wel heeft gecorrigeerd en ook in N 11 heeft vermeld is gelijk ten opzichte van 2010 (beide 13%). In 2012 zijn echter veel vaker fouten gecorrigeerd, maar niet vermeld in N 11 (179 gemeenten, 53% in 2012 ten opzichte van 69 gemeenten, 21% in 2010).

1.6.7 Aantal stembureaus hertellingen

(basis 156)

Van de 21 van de 156 gemeenten (13%) die stemmen opnieuw hebben geteld nadat bleek dat er fouten in de processen-verbaal zijn gemaakt, geven 20 gemeenten (95%) aan dat zij dit voor een

---

¹¹ Dit zijn alle antwoorden met 'nee' erin samen genomen: 'nee, niet nodig', 'nee, fouten laten staan maar in N 11 vermeld' en 'nee, fouten laten staan en niet in N 11 vermeld'.

aantal van 1 tot 10 stembureaus hebben gedaan. Eén gemeente (in gemeentegrootte met meer dan 100.000 kiesgerechtigden) geeft aan dit voor een aantal tussen de 41 en 50 te hebben gedaan.

Vergelijking verkiezingen 2010

In 2010 hebben een minder gemeenten ervoor gekozen om stemmen van stembureaus opnieuw te tellen indien er één of meer fouten in de processen-verbaal waren geconstateerd (7% in 2010 tegen 13% in 2012).

1.6.8 Suggesties voor verbeteringen processen-verbaal

(basis 116)

Van de 337 gemeenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek geven 116 gemeenten (34%) een aantal suggesties ter verbetering van het proces-verbaal en de daarbij behorende documenten. De suggesties van de gemeenten concentreren zich rond een aantal thema's. Hieronder worden de thema's benoemd en de suggesties binnen dit thema gedekt met een aantal citaten.

Verschil tussen aantal uitgegeven stembiljetten en aangetroffen stembiljetten

Bij 5.8 moet je volgens de toelichting invullen hoeveel stembiljetten je in de bus hebt aangetroffen. Volgens de tekst naast het hokje op het pv moet je 5.3 van 5.7 aftrekken. Als er een verschil is, kun je dat niet goed kwijt! Maak een apart vakje voor het verwachte aantal stembiljetten en het daadwerkelijke aantal aangetroffen stembiljetten (of sla de gesloten telling over, dan is 6.4 voldoende). Als er niets is gebeurd dat van invloed is voor het resultaat van de stemming, vul je nee in bij 9. Als er na het tellen een verschil is, moet je dat verklaren op de tekstregels bij 9. Maak er een apart stukje van, voorkomt verwarring.

De telling op het proces-verbaal nog makkelijker maken. Uitgangspunt moet zijn het aantal stembiljetten dat uit de stembus komt.

Loskoppelen van directe vergelijking kiesgerechtigde en aantal stemmen in de bus. Er kan een minimaal verschil zitten, stembureauleden via pv hier nogmaals op wijzen

Vereenvoudigen/verhelderen van het proces-verbaal

De term toegelaten/deelgenomen kiezers in het proces-verbaal consequent toepassen.

Geen overbodige onderdelen opnemen in proces-verbaal. Toelichting direct in het proces-verbaal, dus kort en bondig houden.

Het invullen van de processen-verbaal is en blijft een grote bron van ergernis. Ondanks herhaaldelijke voorlichting blijft de kwaliteit dramatisch slecht. Ook collega's van buurgemeenten geven aan dat het bij hen ook het geval is. Men vindt het te ingewikkeld. Met te veel vragen. Ook vragen die er in feite niet toe doen. Stembureauleden zien er tegenop om 's avonds de boel in te leveren, omdat wij te 'pietluttig' zouden zijn. Maar dat is zeker niet zo. Het 'reconstrueren' van de pv's kostte ons veel tijd.

Maak het proces-verbaal zo kort mogelijk en houd het aantal bij te houden lijstjes zo kort mogelijk.

Nog eens kritisch kijken naar alle onderdelen en kijken of het toch niet nog iets eenvoudiger kan. De controleonderdelen zijn niet altijd verhelderend en geven soms zelfs aanleiding tot verwarring/maken van fouten.

Turflijsten

Laat de turflijsten als bijlage bij het proces-verbaal vervallen. Het moet slechts een hulpmiddel zijn bij de stemopneming op het stembureau

Turflijst en verzamelstaat in één formulier. Nu is viermaal vergeten de verzamelstaat in te vullen. Bovendien hebben we geconstateerd dat getallen overnemen van turflijst op verzamelstaat ook weer fouten oplevert.

Geautomatiseerd/elektronisch stemmen en/of tellen

Zo snel mogelijk overgaan tot een geautomatiseerd telsysteem. De stemcomputer is afgeschaft vanwege mogelijke fraude, maar wat dacht u van deze manier van tellen? Als ik zo de collega's hoor, doemen overal grote problemen op. Fraude is nu veel makkelijker dat toen met de stemcomputer. Typisch een geval van het paard achter de wagen spannen. Echt onbegrijpelijk!

Via stemmachines/stemcomputers.

Stemcomputer weer invoeren, dit is een knetterduur proces en zonde van al het papier. Besparing milieu en geld, lijkt mij een politieke intikker.

Nu trap ik een deur in, maar: stemcomputers. Ik hoop dat de proef met de 'nieuwe' stembiljetten wat oplevert. Mensen ervaren vooral het tellen na een dag zitten als de bottleneck.

1.6.9 Overige suggesties voor BZK m.b.t. de verkiezingen

(basis 337)

Door een overgrote meerderheid van de gemeenten is gepleit voor het herintroduceren van de stemcomputer of ten minste de mogelijkheid tot elektronisch tellen. Het handmatig stemmen en tellen kost veel tijd en geld en daarnaast zorgt deze manier van werken volgens gemeenten voor meer fouten (gezien fouten maken menselijk is).

Daarnaast wordt aangegeven dat indien het handmatig stemmen en tellen gehandhaafd blijft, de openingstijden van de stemlokalen moeten worden ingekort. Dan is er meer 'verwerkingstijd' en ook minder kans op fouten in tellingen aangezien de stembureauleden minder vermoeid zijn.

2 Toegankelijkheid stemlokalen voor mindervaliden

Volgens de wetgeving moeten gemeenten erin voorzien dat minimaal 25% van de stemlokalen bij uitstek geschikt zijn voor kiezers met een lichamelijke beperking. In dit hoofdstuk gaan we in op de toegankelijkheid van de stemlokalen.

2.1 Feitelijke toegankelijkheid

Alle gemeenten hebben op 4 juni 2012 een nieuwsbrief van het Ministerie van BZK ontvangen met het doel de gemeenten te informeren over de gestelde criteria met betrekking tot de toegankelijkheid van stemlokalen voor mindervaliden. Bijgesloten was ook de checklist toegankelijkheid zoals opgesteld door het projectbureau Toegankelijkheid¹². Zowel de nieuwsbrief als de checklist toegankelijkheid zijn gevoegd in de bijlagen.

Om te toetsen hoe diverse gemeenten omgaan met de richtlijnen voor toegankelijkheid zijn er 55 stemlokalen binnen 26 aselect geselecteerde gemeenten door enquêteurs op de verkiezingsdag zelf bezocht. De 55 stemlokalen (twee in iedere gemeenten en in drie grotere gemeenten drie) zijn aan de hand van de checklist toegankelijkheid getoetst. De in totaal 55 gecontroleerde stemlokalen zouden volgens opgaaf van de gemeenten voldoen aan de gestelde eisen voor toegankelijkheid. In principe zou dus 100% van deze stemlokalen volledig toegankelijk moeten zijn voor mindervaliden.

Uit de resultaten blijkt dat veel stemlokalen er hard aan werken om te voldoen aan de gestelde criteria. Er is aandacht voor de hoofdlijnen (heldere routeaanduiding, vermijden van hoogteverschillen, verlaagde stemtafels), echter ontbreekt het soms nog aan de details, waardoor slechts 2% van de 55 gecontroleerde stemlokalen voldoet aan alle criteria voor toegankelijkheid. Hiermee is de gestelde norm van 25% niet behaald.

In de volgende paragraaf zal worden beschreven op welke hoofdthema's de 55 stemlokalen zijn gecontroleerd en hoe de score per thema is.

2.1.1 Resultaten van de controle

De vier thema's waarop de stemlokalen zijn gecontroleerd, zijn communicatie, bereikbaarheid, betreedbaarheid en bruikbaarheid. Het eerste thema communicatie is volgens opgaaf van de gemeenten zelf onderzocht. Gemeenten hebben vragen met betrekking tot dit onderdeel beantwoord in een vragenlijst. De overige drie thema's zijn op locatie op de verkiezingsdag getoetst door enquêteurs. Hieronder volgt per thema een korte uitleg. Daarnaast wordt per thema toegelicht welk deel van de 55 gecontroleerde stemlokalen voldoet aan de gestelde criteria op dit gebied.

Communicatie

In dit onderdeel staat omschreven dat gemeenten vier dagen voor de verkiezingen een lijst met alle stemlokalen moeten verspreiden. Daarnaast moet de gemeente kenbaar maken welke stemlokalen uit deze lijst volledig toegankelijk voor mindervaliden zijn.

Een grote meerderheid (298 gemeenten van de 337 gemeenten, 88%) voldoet aan de gestelde criteria met betrekking tot het communiceren van de toegankelijkheid van stemlokalen aan burgers. Slechts 29 gemeenten (12%) voldoen hier niet aan. De kleine gemeenten (< 10.000

---

¹² Het Projectbureau toegankelijkheid is onderdeel van de Stichting ter bevordering van een Inclusieve Samenleving (IS) en stelt ontwerprichtlijnen op voor diverse toegankelijkheidsitems.

kiesgerechtigden) scoren het beste op dit thema: 51 van de 55 gemeenten (93%) in deze grootteklasse voldoen. Bij grotere gemeenten is dit wat minder met 14 van de 17 gemeenten (82%).

Bereikbaarheid

Om te voldoen aan het aspect bereikbaarheid moeten gemeenten ervoor zorgen dat het stemlokaal goed bereikbaar is voor mindervaliden en de route naar het stemlokaal duidelijk zichtbaar is aangegeven.

Ook hier zien we goede intenties, maar struikelen in details. Drie van de 55 (5%) gecontroleerde stemlokalen voldoen aan alle gestelde criteria met betrekking tot bereikbaarheid. Voor de 52 stemlokalen (95%) die niet voldoen zit het struikelblok hem veelal in kleine aandachtspunten (bijvoorbeeld lettergrootte op bord) of de eisen die gesteld zijn aan de parkeerplaats(en).

Betreedbaarheid

Onder het punt betreedbaarheid valt het criterium dat de route naar het stemlokaal en de entree van het stemlokaal geschikt zijn voor stoklopers, rollator-, rolstoel- en scootmobielgebruikers.

Ruim de helft, 32 van de 55 stemlokalen (58%), voldoet aan alle gestelde eisen voor de betreedbaarheid van het stemlokaal voor mindervaliden. De overige 23 stemlokalen (42%) die niet voldoen worden vaak afgewezen op de regels die staan met betrekking tot 'de toegangsroute naar de entree'.

Bruikbaarheid

De criteria met betrekking tot het aspect bruikbaarheid heeft tot doel dat gemeenten ervoor zorgen dat de (verkeers)ruimtes tussen entree, stembureau, stemhokje, stembus en uitgang voldoende ruimte bieden aan stoklopers, rollatorgebruikers, rolstoelgebruikers en scootmobielgebruikers om zich voort te bewegen. Daarbij moeten de bureaus en tafels zich op de juiste hoogtes bevinden.

Vier van de 55 stemlokalen (7%) voldoen aan alle gestelde eisen met betrekking tot de bruikbaarheid. Uit de resultaten blijkt dat een groot deel van de 51 stemlokalen (93% van de 55 totaal) die zijn afgewezen op de bruikbaarheid wel voldoen aan de aspecten die te maken hebben met de fysieke bruikbaarheid van het stemlokaal (grote verkeersruimte en obstakel vrij lokaal), maar zijn afgewezen op kleinere zaken, zoals het niet aanwezig zijn van een informatiebord in de juiste afmetingen of van een loep.

Hieronder een overzicht van de resultaten wanneer we kijken naar de score voor toegankelijkheid op alle gestelde criteria.

	<i>Voldoet wel</i>	<i>Voldoet niet volledig</i>
Communicatie	88%	12%
Bereikbaarheid	5%	95%
Betreedbaarheid	58%	42%
Bruikbaarheid	7%	93%
Totaal	2%	98%

Bron: TNS NIPO, 2012

2.2 Belangrijkste bevindingen in toegankelijkheid

In deze paragraaf zal per thema verder worden ingegaan op de belangrijkste bevindingen met betrekking tot de gestelde criteria. Vervolgens wordt per bevinding gekeken in welke mate stemlokalen hieraan hebben kunnen voldoen.

2.2.1 Communicatie

De gestelde criteria met betrekking tot het communiceren van de toegankelijkheid van stemlokalen door gemeenten bestaat uit twee aspecten. Het eerste punt betreft het publiceren van een lijst met daarop alle stemlokalen binnen de gemeente. Dit kan op verschillende manieren, maar gewenst is dat de lijst op de gemeentelijke website is geplaatst en verspreid is via drukwerk/lokale kranten/huis aan huis. Het tweede punt betreft de correctheid van publicatie. Zo moet de lijst met stemlokalen uiterlijk vier dagen voor aanvang van de verkiezingen zijn verspreid en behoort op de lijst te staan aangegeven welke stemlokalen toegankelijk zijn voor minder validen.

- *Publicatie lijst stemlokalen*

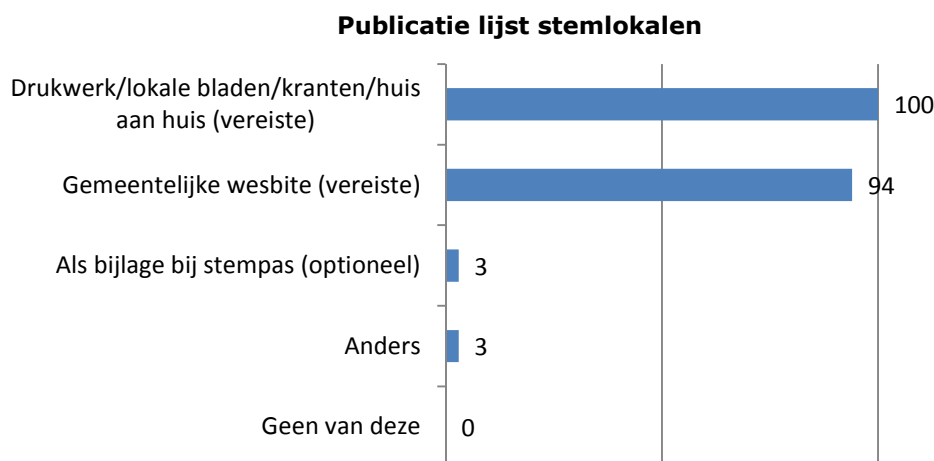
Op één na hebben alle 337 gemeenten een lijst met stemlokalen verspreid door middel van drukwerk (lokale bladen/kranten/huis aan huis: de kandidatenlijst met op de achterzijde alle stemlokalen) binnen de gemeente. Daarnaast hebben 318 gemeenten (94%) ook een lijst met stemlokalen gepubliceerd op de gemeentelijke website. Beide punten zijn als criteria in de checklist toegankelijkheid opgenomen. Tien gemeenten (3%) hebben ervoor gekozen om een lijst met stemlokalen als bijlage bij de stempas te verstrekken.

Van de 39 gemeenten die niet volledig voldoen aan de gestelde criteria met betrekking tot communicatie komt dit doordat 20 gemeenten (49%) de lijst niet op de gemeentelijke website hebben gepubliceerd. Eén gemeente heeft de lijst niet verspreid via drukwerk/lokale bladen/kranten/huis aan huis.

---

23 | Heeft uw gemeente een lijst met alle stemlokalen in uw gemeente gepubliceerd of verspreid via ...? (basis: n=337, percentage gemeenten dat dit heeft gedaan)

%

Bron: TNS NIPO, 2012

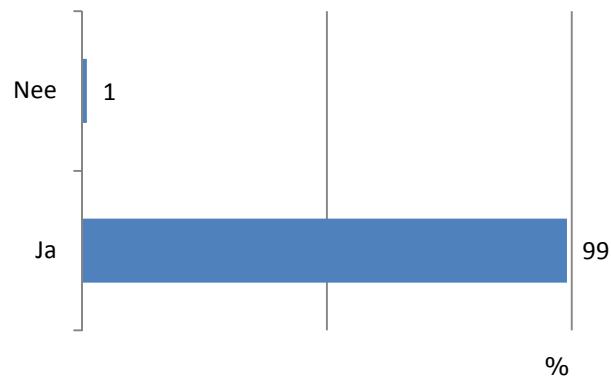
- *Datum verspreiding lijst stemlokalen (basis 336)*
Van de 336 gemeenten die een lijst met stemlokalen op een of meer van de eerdergenoemde wijzen hebben verspreid, hebben maar liefst 332 gemeenten (99%) dit op tijd gedaan. Dat wil zeggen uiterlijk vier dagen voor de verkiezingsdag (dus op of voor 7 september 2012).

---

24 | Heeft u de lijst uiterlijk vier dagen voor de verkiezingen, dus op of voor 7 september 2012, verspreid? (basis: n=336)

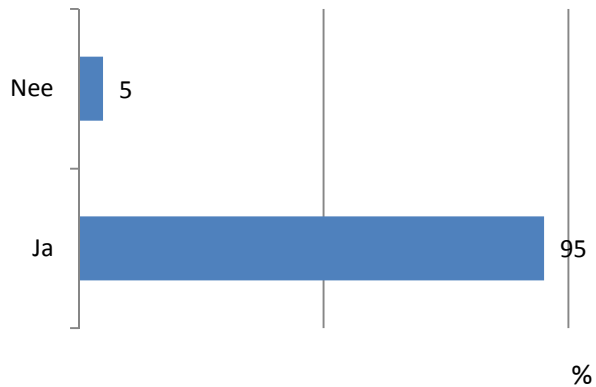
Datum verspreiding lijst stemlokalen

Bron: TNS NIPO, 2012

- *Inzichtelijkheid toegankelijkheid stemlokalen (basis 325)*
Het overgrote deel - 309 van de 325 (95%) - van de gemeenten die een lijst met stemlokalen volgens de gestelde criteria hebben verspreid, hebben ook duidelijk aangegeven welke stemlokalen beschikbaar zijn voor mindervaliden. Dit percentage ligt bij de grootste gemeentegrootte (100.000+ kiesgerechtigden) met 82% (14 van de 17 gemeenten in deze klasse) iets lager.

Inzichtelijkheid toegankelijkheid stemlokalen

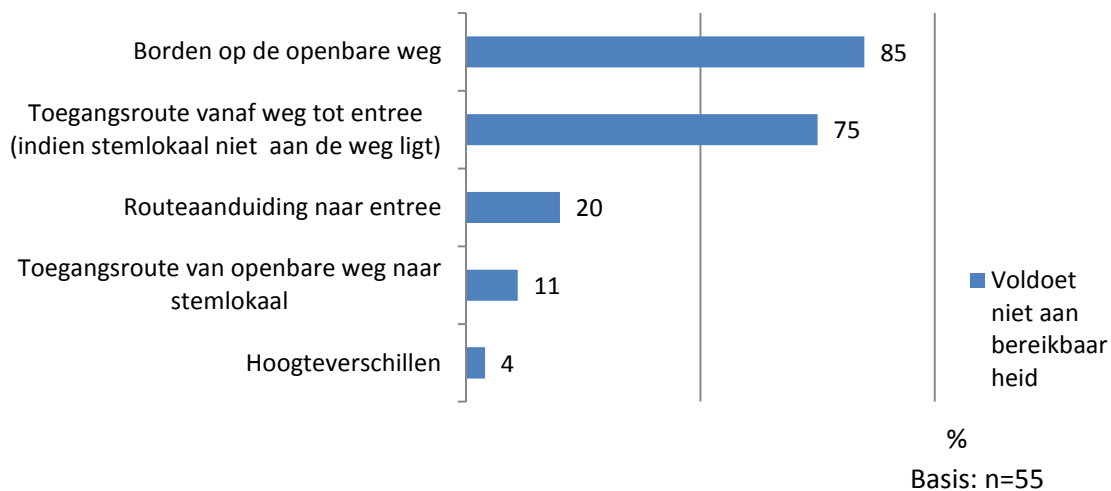
Bron: TNS NIPO, 2012

2.2.2 Bereikbaarheid

Op hoofdlijnen hebben de gemeenten ervoor gezorgd dat de stemlokalen goed bereikbaar zijn voor mindervaliden. Er zijn een paar kleine punten waarop de gecontroleerde stemlokalen niet blijken te voldoen aan de bereikbaarheid. Twee aandachtspunten zijn de borden op de openbare weg (85% voldoet niet) en de toegangsroute vanaf de openbare weg tot de entree (75% voldoet niet).

Voldoet niet aan bereikbaarheid

Bron: TNS NIPO, 2012

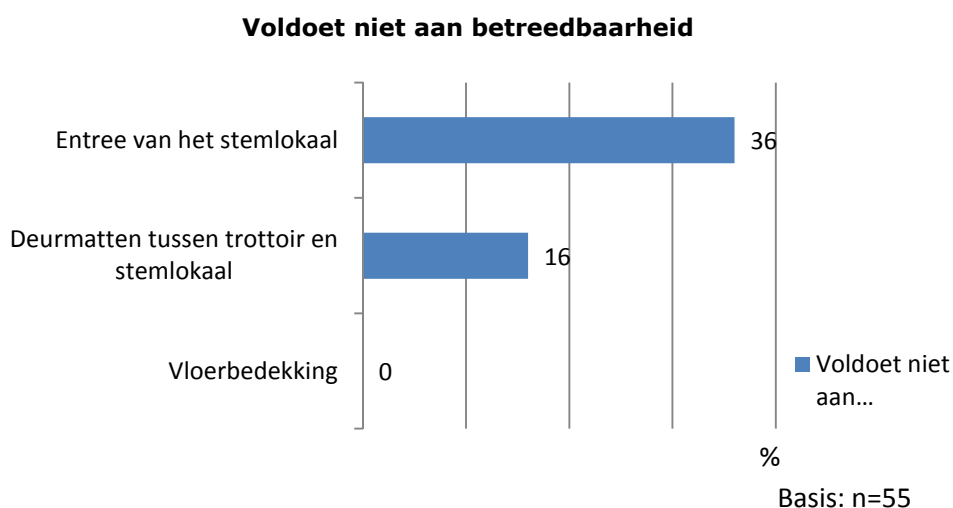
- *Borden op de openbare weg: 85% voldoet niet*
Een goed punt is dat er bij 49 van de 55 gecontroleerde stemlokalen een duidelijk zichtbaar bord met de tekst 'stembureau' was geplaatst. Het zit hem met betrekking tot dit punt dus vooral in de details: de afmetingen van het bord (41 gemeenten hebben geen bord met een minimale afmeting van A1-formaat) en de teksthoogte (bij 10 gemeenten voldoet de teksthoogte niet aan de minimale 5 cm).
- *Toegangsroute vanaf de openbare weg tot entree: 75% voldoet niet*
Een positief punt is dat de stemlokalen vaak wel één of meerdere parkeerplaatsen binnen 50 meter van de entree hebben. Wanneer gemeenten ervoor zouden zorgen dat er ook een specifieke parkeerplaats voor mindervaliden is zouden 27 van de 55 stemlokalen (49%) die nu zijn afgewezen op dit punt, alsnog volledig voldoen. Andere stemlokalen moeten nog net iets beter letten op de steilheid van de oprit van de rijbaan naar het trottoir (voor 15 van de 55 gemeenten was deze te steil). Het zit hem dus in het maken van de laatste slag voor alle stemlokalen aan dit aspect voldoen.

Positieve bevindingen

44 stemlokalen (80%) voldoen aan de eisen m.b.t. de routeaanduiding naar de entree. Daarnaast hebben de stemlokalen die niet direct aan de openbare weg liggen ervoor gezorgd dat de route vanaf de openbare weg naar de entree geschikt is voor mindervaliden. Tot slot voldoen vrijwel alle stemlokalen (53 van de 55) aan de criteria die zijn gesteld voor de maximale hoogteverschillen bij hellingbanen.

2.2.3 Betreedbaarheid

Op het punt betreedbaarheid wordt in vergelijking met bereikbaarheid en bruikbaarheid goed gescoord. Zoals benoemd voldoet ruim de helft (32 van de 55 stemlokalen) aan alle gestelde criteria. De 23 gecontroleerde stemlokalen die niet volledig voldoen hebben vaak wat minder goed gescoord op aspecten m.b.t. de entree van het stemlokaal (20 van de 55 stemlokalen voldoen niet volledig op dit punt). Hieronder de omschrijving van de bevindingen met betrekking tot de betreedbaarheid van stemlokalen.

Bron: TNS NIPO, 2012

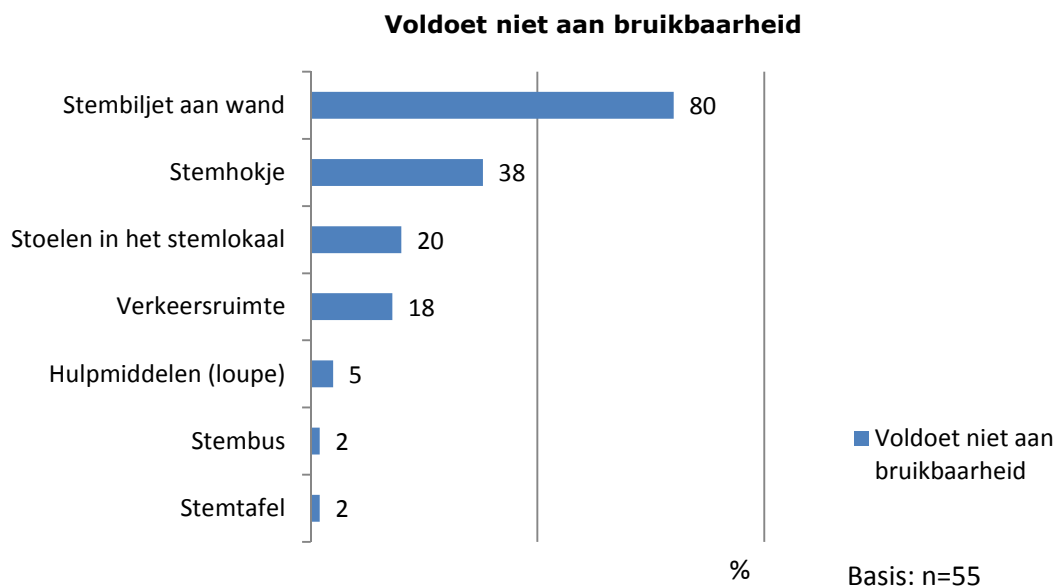
- *Entree van het stemlokaal: 36% voldoet niet*
Het grootste deel - 35 van de 55 stemlokalen (64%) – van de 55 gecontroleerde stemlokalen voldoet volledig aan de gestelde criteria m.b.t. de entree van het stemlokaal. Er zijn 20 stemlokalen die niet volledig voldoen, ook hier zit het hem in de details. Bij acht stemlokalen is de drempel naar de entree meer dan 2 cm en is geen hellingbaan aanwezig. Voor acht andere stemlokalen was de vrije doorgang van de deuren niet in alle gevallen de gewenste 85 cm of meer.
- *Deurmatten tussen trottoir en stemlokaal: 16% voldoet niet*
Een klein deel, slechts negen van de 55 gecontroleerde stemlokalen hadden een rubber(ring) deurmat (8 stemlokalen) of kokosmat (één stemlokaal) op de route tussen het trottoir en stemlokaal, waardoor deze niet volledig toegankelijk zijn bevonden voor mindervaliden.

Positieve bevindingen

Een algemeen positief punt is dat een groot aandeel (32 van de 55 stemlokalen) aan alle gestelde criteria met betrekking tot de betreedbaarheid voldoet. Daarnaast voldoen alle stemlokalen aan de criteria die gesteld zijn aan het gebruik van vloerbedekking.

2.2.4 Bruikbaarheid

Voor de 51 stemlokalen die niet aan alle aspecten voldoen zit het hem voor een deel niet direct in de fysieke toegankelijkheid en daarmee bruikbaarheid van het stemlokaal voor mindervaliden, maar meer in een onvolledigheid (bijvoorbeeld het ontbreken van een uitvergroet stembiljet aan de wand). Door net wat meer aandacht aan deze punten te besteden zou een groot deel van de nu afgewezen stemlokalen hebben voldaan.

Bron: TNS NIPO, 2012

- *Stembiljet aan wand: 80% voldoet niet*
Zo hadden 21 (38%) stemlokalen geen stembiljet opgehangen, 17 stemlokalen (31%) hadden wel een stembiljet hangen, maar hadden deze niet uitvergroet tot een lengte van 90 cm.

- *Het stemhokje: 38% voldoet niet*
Het voornaamste knelpunt met betrekking tot het stemhokje is de vrije diepte onder het schrijfblad. Twintig van de 55 stemlokalen had net wat te weinig ruimte onder het schrijfblad.
- *Stoelen in het stemlokaal: 20% voldoet niet*
In het stemlokaal moeten stoelen – met en zonder armléuning – zijn, zodat mindervaliden hiervan gebruik kunnen maken om te rusten. Elf van de 55 (20%) stemlokalen had dit niet.
- *Verkeersruimte: 18% voldoet niet*
Op diverse plaatsen in het stemlokaal moet worden voldaan aan de gestelde keerruimte van 2,1 meter. Bij 21 van de 55 (38%) gecontroleerde stemlokalen was de keerruimte iets te klein en bij tien gemeenten (18%) was de verkeersruimte tussen de entree, het stembureau, het stemhokje, naar de stembus en vervolgens de uitgang iets te smal.

Positieve bevindingen

54 (98%) van de gecontroleerde stemlokalen voldoen aan de eisen m.b.t. de stemtafel en nog eens 54 (98%) stemlokalen hebben ervoor gezorgd dat een mindervalide zijn stem gemakkelijk in de stembus kan deponeren. Daarnaast hebben bijna alle stemlokalen – 52 van de 55 (95%) – ervoor gezorgd dat er een loep (hulpmiddel) aanwezig is in het stemlokaal.

3 Het gebruik van verlopen identiteitsdocumenten

Tijdens de verkiezingsdag, op 12 september, is onderzoek gedaan naar het gebruik van verlopen identiteitsbewijzen. Burgers hebben de mogelijkheid om zich voor het stemmen te legitimeren met een verlopen identiteitsdocument (vijf jaar of minder verlopen). Deze mogelijkheid is voornamelijk ingesteld om ouderen de gelegenheid te geven zelfstandig hun stem uit te brengen.

Dit onderzoek is gehouden in 26 gemeenten. De gemeenten zijn geselecteerd door middel van een representatieve steekproef op gemeentegrootte. Vervolgens zijn in iedere gemeente 2 (in 3 grotere 3 gemeentes) stemlokalen geselecteerd.

Gezien de verwachte hogere leeftijd van de gebruikers van een verlopen identiteitsdocument zijn binnen de geselecteerde gemeenten stemlokalen geselecteerd die in of nabij een verplegings- of verzorgingshuis liggen. De toeloop van ouderen is hier groter en naar verwachting zal in deze stemlokalen dus meer dan gemiddeld gebruik worden gemaakt van een verlopen identiteitsdocument. Gezien de specifieke ligging waarop de bezochte stemlokalen zijn geselecteerd, kunnen resultaten niet zonder meer worden ggeneraliseerd.

In totaal zijn in alle 26 gemeenten (55 stemlokalen) 5.518 mensen geïnterviewd over de geldigheid van hun identiteitsbewijs.

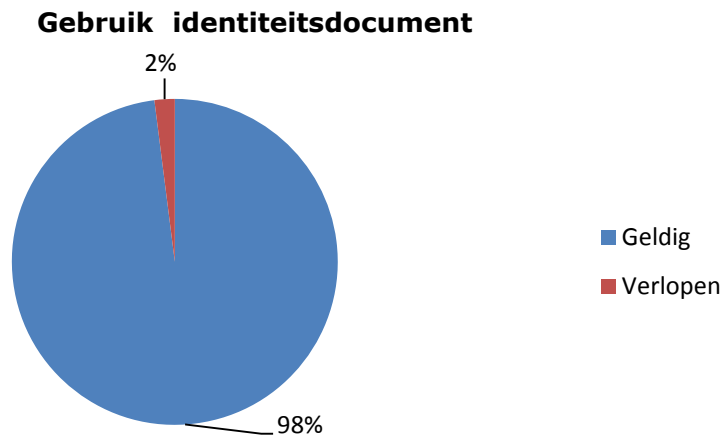
3.1 Frequentie gebruik verlopen identiteitsdocumenten

Van alle 5.518 ondervraagden hebben 111 personen (2%) een ongeldig identiteitsdocument (geldigheidsdatum 11-09-2012 of eerder) gebruikt. Als we dit aantal extrapoleren naar het totaal aantal uitgebrachte stemmen in Nederland dan zullen er rond de 190.000¹³ stemmen met een ongeldig identiteitsdocument zijn uitgebracht.

	<i>Verlopen identiteitsdocument</i>	<i>Geldig identiteitsdocument</i>
Aantal ondervraagden stemmers: 5.518 burgers	111: 2%	5355: 98%
Schatting op basis van totaal aantal uitgebrachte (geldige) stemmen: 9.424.235	190.000: 2%	9.235.750: 98%

Bron: TNS NIPO, 2012

¹³ Dit aantal is waarschijnlijker wat groter dan het daadwerkelijk aantal uitgebrachte stemmen met een ongeldig identiteitsdocument. Dit gezien het onderzoek is uitgevoerd bij stemlokalen waar veel ouderen komen (in vergelijking met het gemiddelde aantal oudere stemmers per stemlokaal) en blijkt dat ouderen vaker dan mensen uit andere leeftijdscategorieën een verlopen identiteitsdocument gebruiken.

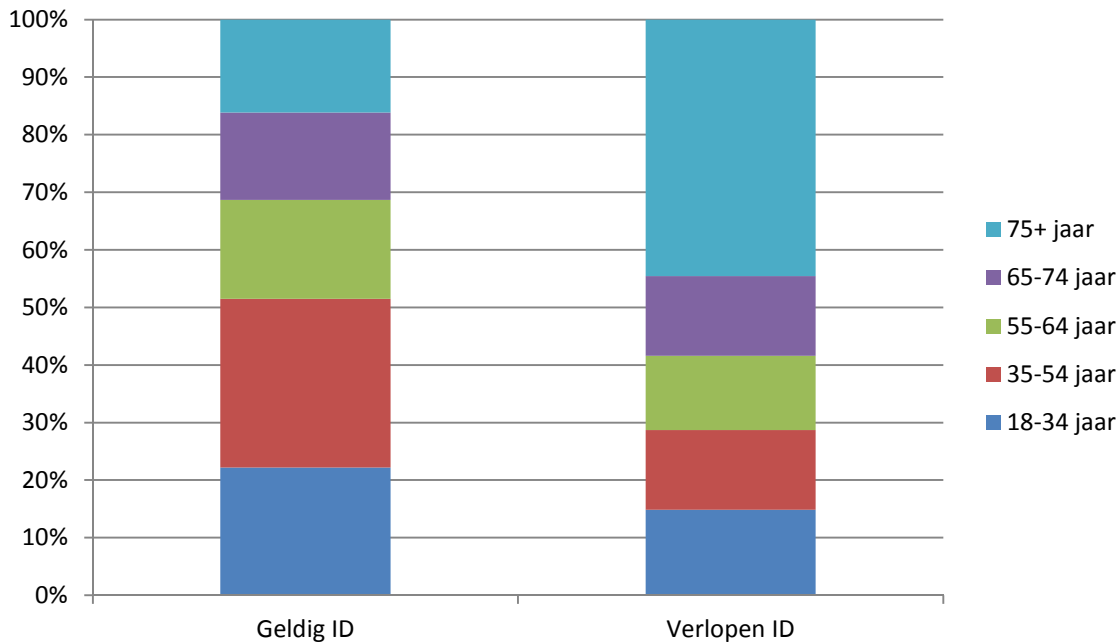
Bron: TNS NIPO, 2012

3.2 Profiel van de doelgroep(en)

Leeftijd

Vijftig van de 111 (45%) ondervraagden met een verlopen identiteitsdocument valt in de leeftijdscategorie 75+. Dit is significant meer dan de 75-plussers onder gebruikers van een niet verlopen ID. De leeftijd van de overige 61 (55%) ondervraagden met een verlopen identiteitsdocument ligt vrij gelijkmatig verspreid over de leeftijd van 18 tot en met 74 jaar.

Bron: TNS NIPO, 2012

3.2.1 Redenen gebruik verlopen identiteitsdocument

Van de 111 ondervraagden met een verlopen identiteitsdocument geven 25 (23%) als reden dat zij niet wisten dat het identiteitsdocument verlopen was. Dat het identiteitsdocument verder nooit gebruikt wordt, noemden 23 personen (21%) van de ondervraagden als reden. Onder de 50 mensen van 75 jaar met een verlopen identiteitsdocument wordt deze reden vaker genoemd: 15 van de 50 (30%). 'Ik heb een nieuw identiteitsdocument aangevraagd, maar nog niet ontvangen/opgehaald' (9 van de 111, 8%) en 'het is te duur om een identiteitsdocument aan te schaffen' (8 van de 111, 7%) worden verder als redenen gegeven. Echter geven 48 van de 111 ondervraagden met een verlopen identiteitsdocument (43%) heeft een andere dan de bovengenoemde redenen. In deze categorie 'overig' worden de volgende redenen gegeven:

- Er is geen noodzaak voor het aanschaffen van een identiteitsdocument (komt weinig buiten en/of maakt geen reizen naar het buitenland).
- Nog niet aan toegekomen/gedacht om een nieuw identiteitsdocument te laten maken.
- Ik vind mijzelf te oud om nog een nieuw identiteitsdocument aan te vragen.

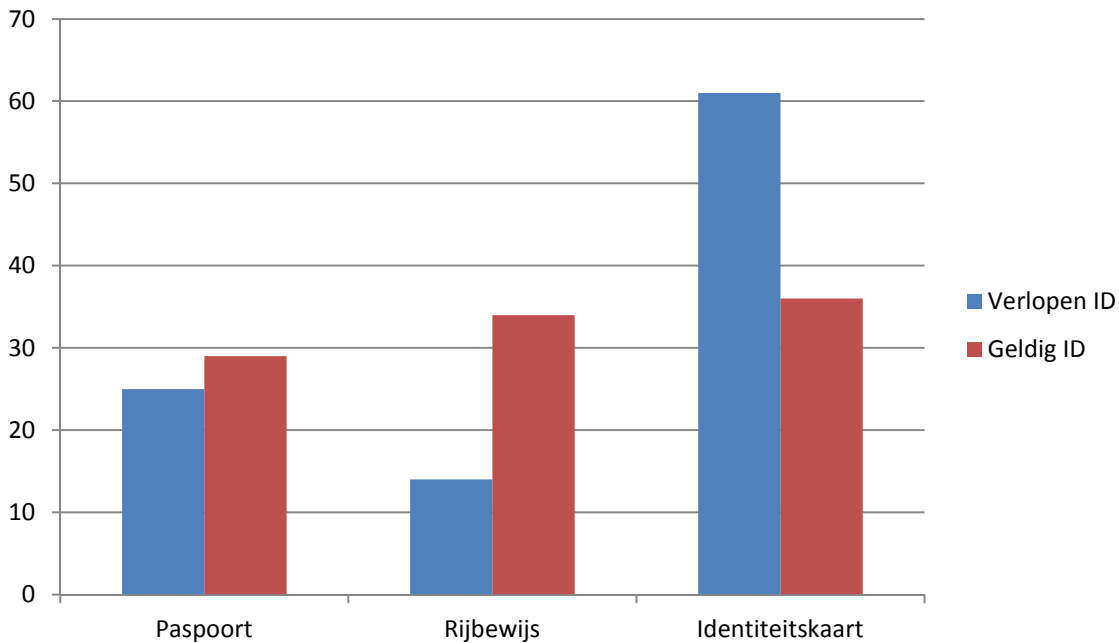
3.2.2 Gebruik identiteitsdocument bij stemmen

Tijdens het stemmen gebruikten 68 van de 111 (61%) personen met een verlopen identiteitsdocument een identiteitskaart. Dit is opvallend vaker dan het gebruik van een identiteitskaart onder mensen met een niet verlopen identiteitskaart. Echter, mensen met een geldig identiteitsbewijs gebruiken vaker een rijbewijs (1835 van de 5355 personen, 34%) dan de gebruikers van een verlopen identiteitsdocument (15 van de 111, 14% gebruikt rijbewijs). In onderstaande grafiek een overzicht van de gebruikte identiteitsdocumenten onder wel en niet-gebruikers van een verlopen identiteitsdocument.

28| Welk type identiteitsdocument heeft u zojuist gebruikt bij het stemmen? (basis: n=5.518)

Bron: TNS NIPO, 2012

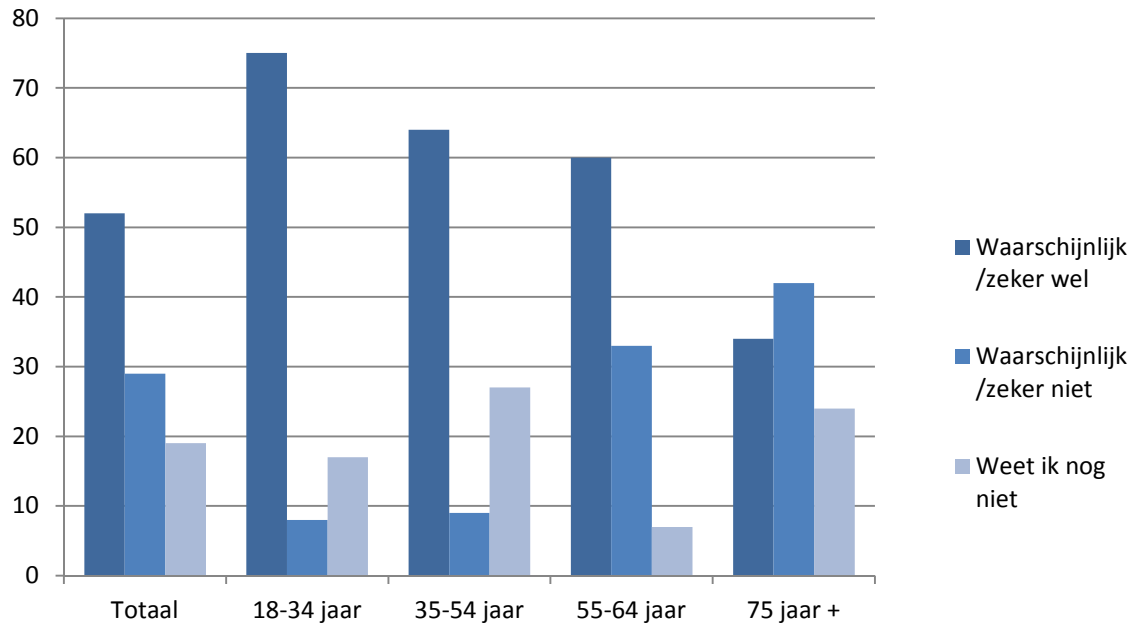
3.2.3 Keuze aanschaffen nieuw identiteitsdocument

Meer dan de helft (53 van de 102, 52%) van de ondervraagden met een verlopen identiteitsdocument - en die nog geen nieuw identiteitsdocument hebben aangevraagd - geeft aan waarschijnlijk tot zeker wel een nieuw identiteitsdocument aan te zullen schaffen. Dertig van de 102 personen (29%) zullen dit waarschijnlijk of zeker niet doen en 19 van de 102 (19%) weten nog niet of zij dit zullen doen. De hoge leeftijd van de gebruikers van een verlopen identiteitsdocument verklaart deze houding.

29| Bent u van plan om in de toekomst een nieuw identiteitsbewijs aan te schaffen? (basis: n=102)

Bron: TNS NIPO, 2012

Bijlagen

- 1 Onderzoeksverantwoording
- 2 Nieuwsbrief toegankelijkheid
- 3 Checklist toegankelijkheid
- 4 Tabellen

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording

Gezien de rapportage is opgebouwd uit drie aparte onderzoeken is ook de onderzoeksverantwoording voor ieder van deze onderzoeken apart opgemaakt. Hieronder leest u per onderdeel de opzet, gehanteerde onderzoeksmethode, uitvoering en de wijze waarop de resultaten zijn verwerkt.

Onderzoek onder gemeenten – evaluatie organisatie Tweede Kamerverkiezingen 2012

Onderzoeksmethode: CAWI: online vragenlijst.

Vragenlijst: de duur van de vragenlijst bedraagt 40 min. De vragenlijst is opgebouwd uit zes blokken. In ieder blok komt een aspect van de organisatie van de Tweede Kamerverkiezingen aan de orde. Hieronder de onderwerpen van de zes blokken:

- de voorbereiding op de verkiezingen;
- de kandidaatstelling;
- het gebruik van volmachten door kiesgerechtigden;
- digitale beschikbaarheid van formulieren;
- de instructie van stembureauleden;
- het invullen van het proces-verbaal.

Doelgroep: het onderzoek is afgenomen onder alle gemeenten in Nederland. Totaal zijn dit er 415. Het ministerie van BZK heeft de e-mailadressen van de 415 gemeenten aangeleverd.

Veldwerk: het veldwerk heeft gelopen van 18 september tot en met 8 oktober 2012.

Om de respons te bevorderen, zijn verschillende acties ondernomen.

1. Gedurende het veldwerk zijn er drie reminders uitgestuurd.
2. Naast de eerste contactpersoon van iedere gemeente zijn ook de overige contactpersonen van iedere gemeente uitgenodigd voor deelname.¹⁴

Resultaten: in totaal hebben 337 van de 415 gemeenten de vragenlijst volledig ingevuld. Een respons van 81% en hiermee representatief voor alle gemeenten van Nederland.

De resultaten zijn in pdf-tabellen verwerkt en uitgesplitst op gemeentegrootte. Op basis van de pdf-tabellen is onderhavige rapportage geschreven.

Onderzoek naar toegankelijkheid stemlokalen voor mindervaliden

Onderzoeksmethode: CAPI. Onderzoek op locatie door enquêteur van TNS NIPO met behulp van hardcopy vragenlijst/checklist.

---

¹⁴ Dit geldt voor de gemeenten waarvan TNS NIPO de gegevens van meer dan één contactpersoon per gemeente tot haar beschikking had.

Vragenlijst: het controleren van een stemlokaal op de gestelde criteria met betrekking tot toegankelijkheid bedraagt 30 min. De checklist bestaat uit vier onderdelen, waarvan een van de onderdelen – communicatie – is uitgevraagd in 'onderzoek onder gemeenten, evaluatie organisatie Tweede Kamerverkiezingen 2012'. De overige criteriaonderwerpen betreffen:

1. bereikbaarheid
2. betreedbaarheid
3. bruikbaarheid

Doelgroep: het onderzoek is afgenomen bij 55 stemlokalen onder 26 gemeenten. In 22 gemeenten zijn 2 stemlokalen gecontroleerd, in 3 grote gemeenten 3 stemlokalen. Alle geselecteerde stemlokalen zouden volgens opgave van de gemeente volledig toegankelijk voor mindervaliden moeten zijn.

Steekproef: voor het selecteren van de gemeenten voor het onderzoek is volgens een bepaalde opzet een steekproef getrokken. Hierbij is rekening gehouden met regionale spreiding en verdeling van de gemeenten over de gemeentegrootteklasse, waarbij de indeling op grootteklasse leidend was. De steekproef is gebaseerd op de verhouding van het aantal stembureaus per grootteklasse. Binnen de kleine grootteklasse zijn er minder stembureaus, dus zitten er relatief minder stembureaus uit kleine gemeenten in de steekproef.

1. Per gemeente is het aantal kiesgerechtigden (kiesgerechtigden van 18+) vastgesteld.
2. Voor de verhouding van het aantal stemlokalen per grootteklasse is uitgegaan van gemiddeld 1.235 stemgerechtigden per stemlokaal (op basis van resultaten Evaluatie TK 2010).
3. De gemeenten zijn vervolgens ingedeeld in 5 grootteklassen.

De verdeling van het aantal gemeenten over de grootteklassen ziet er dan als volgt uit (3^e kolom):

Gemeentegrootte	Geschat absoluut aantal stembureaus	%	Aantal stembureaus per grootteklasse in onderzoek
1 <10.000 kiesgerechtigden	408	4	1
2 10.000–24.999 kiesgerechtigden	2.456	23	6
3 25.000–49.999 kiesgerechtigden	2.622	25	6
4 50.000–99.999 kiesgerechtigden	1.919	18	5
5 >100.000 kiesgerechtigden	3.057	29	8
	10.462	100	26

Vervolgens is per grootteklasse het aantal gemeenten geselecteerd vermeld in kolom 3 door:

4. Per grootteklasse een willekeurig getal tussen 0 en 1 toe te wijzen aan de gemeenten.
5. Per grootteklasse de gemeente op volgorde van het getal te sorteren.
6. Vervolgens is een x aantal gemeenten (met de hoogste of laagste getallen per grootteklasse) geselecteerd. Hierdoor is een natuurlijke spreiding over de regio's ontstaan.
7. De stappen zijn herhaald voor de tweede selectie (voor verlopen ID's) van gemeenten, met uitsluiting van de gemeenten die in de eerste selectie vallen.

Veldwerk: het veldwerk vond plaats op de verkiezingsdag: 12 september 2012.

Iedere enquêteur controleerde twee of drie (bij de grote gemeenten waarin drie stemlokalen waren geselecteerd) stemlokalen. De checklist werd op locatie doorlopen en handmatig met potlood ingevuld.

Resultaten: de resultaten zijn na afloop door de enquêteurs in het systeem van TNS NIPO ingevoerd, waarna de resultaten zijn verwerkt in pdf-tabellen. Bij de uiteindelijke beoordeling is gekeken of een stemlokaal aan alle gestelde criteria (inclusief het criterium 'communicatie' uitgevraagd in de online vragenlijst) voldoet.

Onderzoek naar het gebruik van verlopen identiteitsdocumenten

Onderzoeksmethode: CAPI. Onderzoek op locatie door een enquêteur van TNS NIPO met behulp van hardcopy vragenlijst.

Vragenlijst: de duur van de vragenlijst bedroeg 3 min. Gevraagd is naar het gebruikte identiteitsdocument, de geldigheid en indien het een verlopen identiteitsdocument betrof, zijn nog enkele aanvullende vragen gesteld over de reden en het al dan niet aanschaffen van een nieuw identiteitsdocument.

Doelgroep: gezien naar verwachting vooral ouderen van een verlopen identiteitsdocument gebruik zullen maken bij het stemmen, is het onderzoek gehouden bij stemlokalen nabij of in verpleeg- of verzorgingstehuizen. Om die reden zijn de resultaten niet te generaliseren naar het gebruik van verlopen identiteitsdocument door burgers bij alle stemlokalen.

Steekproef: de steekproef voor de selectie van de gemeenten is op dezelfde wijze getrokken als de steekproef voor 'onderzoek naar toegankelijkheid stemlokalen voor mindervaliden'. Het betreft de tweede selectie, stap 7, van het trekken van de steekproef.

Veldwerk: het veldwerk vond plaats op de verkiezingsdag: 12 september 2012.

Iedere enquêteur heeft verdeeld over de dag twee stemlokalen bezocht en daar burgers bevraagd over hun identiteitsdocument.

Resultaten: de resultaten zijn na afloop door de enquêteurs in het systeem van TNS NIPO ingevoerd, waarna de resultaten zijn verwerkt in pdf-tabellen.

Bijlage 2 Nieuwsbrief toegankelijkheid

Deze nieuwsbrief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft tot doel u te informeren over de komende verkiezing van de leden van de Tweede Kamer.

1) Checklist Toegankelijkheidscriteria stemlokalen

Het ministerie van BZK heeft in eerdere nieuwsbrieven gemeld dat er een checklist met toegankelijkheidscriteria voor stemlokalen aan gemeenten verstrekt zal worden. Op verzoek van het ministerie van BZK heeft het Projectbureau Toegankelijkheid een checklist opgesteld voor toegankelijkheidscriteria voor stemlokalen. Deze lijst treft u als bijlage bij deze nieuwsbrief aan.

De checklist kunt u als gemeente gebruiken om te kijken of de stemlokalen aan de eisen van toegankelijkheid voldoen. Zoals aangekondigd zal de toegankelijkheid van stemlokalen tevens onderdeel van de evaluatie van de verkiezingen zijn. Bij de evaluatie zal de checklist worden gebruikt om te toetsen of de stemlokalen die u als toegankelijk heeft aangemerkt, dit in de praktijk ook zijn.

Zoals bekend (en ook opgenomen in de checklist) dient u als gemeente, samen met de bekendmaking van de kandidatenlijsten, via een huis aan huis publicatie de kiezers te informeren over de locaties van alle stemlokalen in uw gemeente en daarbij te vermelden of deze toegankelijk zijn voor personen met een lichamelijke beperking.

Eén van de criteria van toegankelijkheid is dat binnen 50 meter van de ingang van een toegankelijk stemlokaal tenminste één Gehandicapten Parkeerplaats Algemeen (GPA) aanwezig moet zijn (zie onderdeel 4.2.2.). Als bijlage bij deze nieuwsbrief treft u het onderdeel AO1 Parkeren GPA aan, waarin nader gespecificeerd wordt waaraan deze parkeerplaats dient te voldoen.

Een gemeente heeft reeds de vraag gesteld of deze parkeerplaatsen gratis moeten zijn, of juist betaald als de omliggende parkeerplaatsen dat ook zijn. Dit is geen onderdeel van de checklist. U dient uit te gaan van het in uw gemeente geldende parkeerbeleid.

Indien u naar aanleiding van deze nieuwsbrief of anderszins vragen heeft over de komende verkiezingen, dan kunt u die stellen via postbus.verkiezingen@minbzk.nl of informatiepunt@kiesraad.nl. Het informatiepunt kunt u ook telefonisch bereiken: 070-4267329.

Bijlage 3 Checklist toegankelijkheid

Toegankelijke Stemlokalen

Toegankelijkheidscriteria voor stemlokalen

(juni 2012)

1. INLEIDING

Op verzoek van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zijn door het Projectbureau Toegankelijkheid (PBT) toegankelijkheidscriteria specifiek voor stemlokalen opgesteld.

De uitgangspunten hiervoor zijn de zgn. ITS-criteria zoals deze gepubliceerd staan op de website www.projectbureautoegankelijkheid.nl. Deze ITS-criteria vormen op het gebied van “fysieke” toegankelijkheid de de-facto standaard in Nederland.

De communicatieve uitgangspunten zijn terug te vinden in de criteria voor het gebruiksvriendelijk maken van een website voor bezoekers, te weten: “Drempels Weg”. Zie ook www.drempelsweg.nl

De toegankelijkheidscriteria zijn verwerkt in een checklist t.b.v. gemeenten die stemlokalen inrichten en het ministerie van BZK voor de evaluatie van de toegankelijkheid van de stemlokalen.

2. PROJECTBUREAUTOEGANKELIJKHEID, ITS en CG-RAAD

Het Projectbureau Toegankelijkheid (PBT) maakt onderdeel uit van de Stichting ter bevordering van een Inclusieve Samenleving (SIS). Het PBT is op het gebied van toegankelijkheid het (technisch) adviesbureau van de Chronisch zieken en Gehandicapten Raad Nederland (CG-Raad).

Core business van het PBT is ontwikkeling en toepassing van ITS-criteria, waardoor gebouwen, objecten en bouwplannen die aan deze criteria voldoen optimaal bruikbaar en toegankelijk zijn voor iedereen en dus ook voor mensen met een beperking.

Het ITS is een initiatief van de CG-Raad (een koepel waarbij zo'n 190 organisaties zijn aangesloten). De CG-Raad is eigenaar van het ITS en verantwoordelijk voor beleidsontwikkeling en de vaststelling van de criteria voor toegankelijkheid. De uitgangspunten en procedures voor toekenning, afwijzing of aanhouding van een ITS zijn door de CG-Raad vastgelegd.

Het Projectbureau Toegankelijkheid (PBT) heeft van de CG-Raad het mandaat gekregen voor het opstellen van de ITS-criteria en het uitvoeren van keuringen. Daarnaast levert het PBT bouwplanadviezen en projectadviezen op maat op basis van de vigerende ITS-criteria.

Projectbureau Toegankelijkheid
Postbus 169
3500 AD Utrecht
Tel.: (030) 291 66 33
www.projectbureautoegankelijkheid.nl
info@projectbureautoegankelijkheid.nl

Chronisch zieken en Gehandicapten Raad Nederland
Postbus 169
3500 AD Utrecht
Tel.: (030) 291 66 00
www.cg-raad.nl
info@cg-raad.nl

3. UITGANGSPUNTEN

De basisbegrippen van de toegankelijkheidscriteria zijn:

COMMUNICATIE

Informatie over toegankelijkheid van stemlokalen via de gemeentelijke website

BEREIKBAARHEID

Kan men via de openbare weg bij het stemlokaal komen

BETREEDBAARHEID

Kan men vanaf de openbare weg tot in het stemlokaal komen

BRUIKBAARHEID

Kan men de stemfaciliteiten in het stemlokaal gebruiken

Voor gedetailleerde informatie over de bij de toegankelijkheidscriteria beschreven onderdelen m.b.t. Bereikbaarheid, Betreedbaarheid en Bruikbaarheid, zie de ITS-criteria (www.projectbureautoegankelijkheid.nl).

Op basis van de huidige wetgeving dient 25% van het aantal stemlokalen toegankelijk te zijn voor mensen met een handicap. M.a.w. 25% van het totaal aantal stemlokalen per gemeente moet voldoen aan onderstaande criteria.

Vanuit de missie van het PBT: “Een toegankelijke samenleving voor iedereen”, zal duidelijk mogen zijn dat alleen volledig toegankelijke stemlokalen de norm zouden moeten zijn.

Een toegankelijk stemlokaal is een stemlokaal dat voldoet aan de in dit document opgestelde toegankelijkheidscriteria.

4. TOEGANKELIJKHEIDSCRITERIA

De hieronder opgenomen toegankelijkheidscriteria zijn gebaseerd op de vigerende ITS-criteria en gelden in deze vorm alleen voor de stemlokalen.

4.1 COMMUNICATIE

Gemeente moet 4 dagen voor de verkiezingen een lijst met alle stemlokalen verspreiden. (art. J. 1 Kiesbesluit)
Daarnaast moet de gemeente kenbaar maken welke stemlokalen uit deze lijst toegankelijk zijn, dit moet op de onderstaande manieren:

4.1.1 Gemeentelijke website

Deze lijst moet gepubliceerd worden via de gemeentelijke website.

4.1.2 Verspreiden voorlichtingsmateriaal

Deze lijst moet ook beschikbaar zijn in drukwerk, via lokale bladen en kranten.

4.1.3 (optioneel) Verspreiden bij stempas

Bij de brief met stempas mag deze lijst ook worden toegevoegd (wordt door veel gemeenten toegepast).

4.2 BEREIKBAARHEID

4.2.1 Bord(en) op openbare weg

Op de openbare weg, op de plaats van straat en huisnummer, moet een duidelijk leesbaar en weerbestendig bord geplaatst zijn met de aanduiding "Stembureau" of "Stemlokaal".

Kenmerken bord:

- Afmetingen (B x H) minimaal A1 (600x840mm).
- Teksthoogte minimaal 50mm in kapitalen.
- Contrastwaardeverschil (grijswaarde) tekst t.o.v. achtergrond minimaal 0,3.
- Combinaties rood/groen vermijden.

4.2.2 Toegangsroute vanaf openbare weg tot entree

▪ Vanaf Parkeergelegenheid

Binnen 50m van een toegankelijk stemlokaal dient tenminste 1 GPA (Gehandicapten Parkeerplaats Algemeen) aanwezig te zijn. Zie ook ITS-criteria, hoofdstuk **A01 Parkeren GPA**.

▪ Vanaf de rijbaan

Vanaf de rijbaan moet op het trottoir gekomen kunnen worden.

Op maximaal 50m van de entree van het stemlokaal moet er vanaf de rijbaan een toegankelijke oprit naar het trottoir beschikbaar zijn. Zie ook ITS-criteria, hoofdstuk **C03-02 Hellingbaan**

4.2.3 Routeaanduiding naar entree

Indien de entree van het stemlokaal niet direct vanaf de openbare weg zichtbaar is, moet de route vanaf de openbare weg naar de entree (op alle richtingveranderingen, keuzepunten en splitsingen) zijn aangegeven met richtingborden waarop naast een pijl, de tekst "Stembureau" of "Stemlokaal".

Kenmerken bordjes:

- Afmetingen minimaal A4.
- Teksthoogte minimaal 30mm in kapitalen met pijl in juiste richting.
- Contrastwaardeverschil (grijswaarde) tekst t.o.v. achtergrond minimaal 0,3.
- Combinaties rood/groen vermijden.

... etc.

4.2.4 Toegangsroute indien stemlokaal niet direct aan de openbare weg ligt

Indien de entree van het stemlokaal niet direct aan de openbare weg ligt, moet de route vanaf de openbare weg naar de entree aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Vlak en vrij van obstakels
- Verharde afwerking (geen grind, e.d.)
- Minimale (obstakelvrije) breedte over de gehele lengte van 1,2m.

4.2.5 Hoogteverschillen

Het stemlokaal dient vanaf de openbare weg zonder trappen bereikbaar te zijn.

Wanneer in de toegangsroute hoogteverschillen aanwezig zijn, moeten deze door hellingbanen of liften overbrugd kunnen worden.

Eisen die aan hellingbanen worden gesteld: (zie ook ITS-criteria, hoofdstuk **C03-02 Hellingbaan**)

- Hellingshoek:

Hoogteverschil tot 50 mm:	1:6
Van 50 – 100 mm:	1:10
Van 100 – 250 mm:	1:12
Van 250 – 500 mm:	1:16
Van 500 mm tot 1.000 mm:	1:20
- Opstelruimte: aan het begin en eind van de hellingbaan moet een vlakke opstelruimte van 1,5 x 1,5m aanwezig zijn.
- Bij een hoogteverschil van meer dan 100mm gemeten langs de zijkant van de hellingbaan, moet de hellingbaan aan beide zijden zijn uitgerust met een afrijdbeveiliging met een hoogte van 50mm.
- Bij een totaal hoogteverschil van meer dan 250mm, tussen begin en eind van de hellingbaan, moet deze hellingbaan aan tenminste een kant zijn uitgerust met een goed omvatbare leuning, hoogte t.o.v. hellingbaan: 850 – 950mm.
- De hellingbaan moet stabiel, nagelvast, antislip en zodanig sterk zijn uitgevoerd dat deze een gewicht kan dragen van maximaal 300kg (scootmobiel met bestuurder).

4.3 BETREEDBAARHEID

4.3.1 Een stemlokaal moet bereikt kunnen worden door stoklopers, rollatorgebruikers, rolstoelgebruikers en scootmobielgebruikers.

4.3.2 Entree van het stemlokaal

- Vóór en achter de toegang ligt een vrij oppervlak $\geq 2,0 \times 2,0$ m;
- De vrije opstelruimte naast de slotzijde van deuren is $\geq 0,5$ m breed, tenzij de deur is voorzien van een openingsautomaat;
- Drempels mogen een hoogteverschil hebben van maximaal 0,02m, eventueel in combinatie met een helling van 1:6 met een hoogte van maximaal 0,05m;
- De vrije doorgang van deuren is minstens 0,85 breed;
- De openingshoek van draaiende deuren is minstens 90 graden;
- Bij dubbele deuren is de vrije doorgang bij de eerst openende deur minstens 0,85m;
- Bedieningsweerstand van de deuren (= de met de hand uit te oefenen kracht op de greep om de deur te kunnen openen) ≤ 30 N, of anders voorzien van deurautomaat.

4.3.3 Deurmatten

Kokosmatten en rubber(ring)matten zijn in de route tussen trottoir en stemlokaal niet toegestaan.

4.3.4 (tijdelijke) Bescherming vloerbedekking

Tijdelijke bescherming van vloerbedekking moet gedurende de periode dat het stemlokaal in gebruik is goed functioneren. Naden moeten afgeplakt zijn en het materiaal moet voldoende waterbestendig zijn. Openstaande naden of omkrollende randen van de tijdelijke vloerbescherming zijn ontoelaatbaar.

4.4 BRUIKBAARHEID

4.4.1 Verkeersruimte tussen entree – stembureau – stemhokje – stembus – uitgang

- Handbewogen rolstoelen moeten tot in het stemhokje kunnen komen.
- Scootmobielen moeten in de stemlokaalruimte kunnen komen maar niet tot in het stemhokje.

- De vrije ruimte vóór de stemtafel en de stemhokjes heeft een minimale breedte van 2,1m.
- In de stemruimte vóór de stemtafel en vóór het stemhokje moet een vrije keerruimte (t.b.v. scootmobielen) met een diameter van 2,1m aanwezig zijn.

4.4.2 Stemtafel

- Hoeft aan de “stemmerszijde” niet onderrijdbaar te zijn, omdat door stemmers geen schrijfhandelingen moeten worden verricht.
- Moet aan de zijde van de leden van het stembureau wél onderrijdbaar zijn.

Onderrijdbaar:

- Vrije hoogte onder het blad $\geq 700\text{mm}$
- Vrije breedte $\geq 700\text{mm}$
- Vrije diepte $\geq 600\text{mm}$
- Moet met rollator, rolstoel en scootmobiel obstakelvrij bereikbaar zijn vanaf de entree.

4.4.3 Stoelen

In de stemruimte enkele stoelen met en zonder armleuning opstellen om te kunnen rusten.

4.4.4 Stemhokje

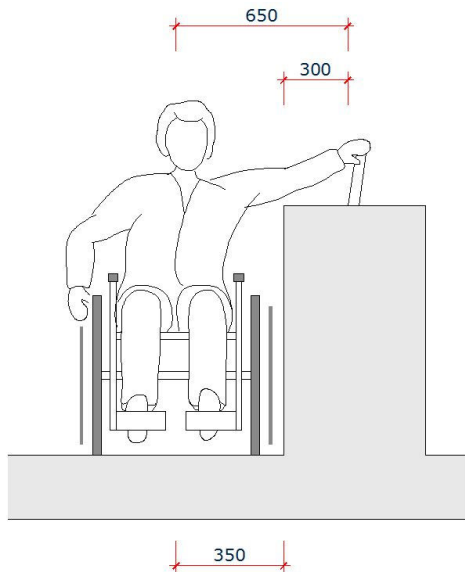
Tenminste 1 stemhokje in een stemlokaal dient te zijn uitgevoerd met schrijfblad op zithoogte, dat wil zeggen:

- Hoogte schrijfblad $\leq 1.000\text{mm}$ (optimaal = ca. 800mm).
- Onderrijdbaar:
  - Vrije hoogte onder het blad $\geq 700\text{mm}$
  - Vrije breedte $\geq 700\text{mm}$
  - Vrije diepte $\geq 600\text{mm}$

4.4.5 Stembus

Hoogte inwerpgleuf $\leq 1.100\text{mm}$ (max. hoogte van een “klike”) .

Max. horizontale reikwijdte tot de inwerpgleuf: 300 mm vanaf zijkant stembus (zie tekening)

4.4.6 Informatieborden

- Een uitvergroot stembiljet ophangen aan een vrije wand, onderkant op 1m boven vloer.
- Kenmerken vergroot stembiljet:
  - Formulierhoogte 900mm, met bijbehorende formulierbreedte;
  - Bereikbare opstelruimte vóór dit uitvergroot stembiljet 2,1m x 2,1m.

4.4.7 Kieshulpmiddelen

- Leesloupe;

CHECKLIST

Checklist voor het beoordelen van de toegankelijkheid en bruikbaarheid van stemlokalen voor mensen met een handicap op 12 september 2012.

Onderwerp	Voldoet	Voldoet niet	N.v.t.	Toelichting <i>(ruimte voor een toelichting per onderdeel indien dit nodig is om de beoordeling te onderbouwen)</i>	Foto / Afbeelding <i>(plaats, indien van toepassing, in onderstaand vakje 1 of meerdere foto's die de betreffende situatie op een heldere manier weergeeft)</i>
4.1 Communicatie					
4.1.1 Gemeentelijke website	☐	☐	☐		
4.1.2 Verspreiden voorlichtingsmateriaal	☐	☐	☐		
4.1.3 (optioneel) Verspreiden bij stempas	☐	☐	☐		
4.2 Bereikbaarheid					
4.2.1 Bord(en) op openbare weg	☐	☐	☐		
4.2.2 Toegangsroute vanaf openbare weg	☐	☐	☐		
4.2.3 Routeaanduiding naar entree	☐	☐	☐		
4.2.4 Toegangsroute op eigen terrein	☐	☐	☐		
4.2.5 Hoogteverschillen / Hellingbanen	☐	☐	☐		
4.3 Betreedbaarheid					
4.3.1 Geschikt voor scootmobielen	☐	☐	☐		
4.3.2 Entree van het stemlokaal	☐	☐	☐		
4.3.3 Deurmatten	☐	☐	☐		
4.3.4 (tijdelijke) Bescherming vloerbedekking	☐	☐	☐		
4.4 Bruikbaarheid					
4.4.1 Verkeersruimte	☐	☐	☐		
4.4.2 Stemtafel	☐	☐	☐		
4.4.3 Stoelen	☐	☐	☐		
4.4.4 Stemhokje	☐	☐	☐		
4.4.5 Stembus	☐	☐	☐		
4.4.6 Informatieborden	☐	☐	☐		
4.4.7 Kieshulpmiddelen	☐	☐	☐		

Bijlage 4 Tabellen

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
NielsenCBS												
Drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag) -----	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten en randgemeenten) -----	107	32	20	36	48	30	23	29	11	39	5	29
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe) ---	54	16	17	30*	22	14	11	14	3	11	1	6
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland) --	72	21	8	14	31	19	24	31*	4	14	5	29
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg) -	91	27	10	18	53	33*	19	24	5	18	4	24
Randgemeenten (Amstelveen, Diemen, Landsmeer, Ouder-Amstel, Ridderkerk, Barendrecht, Albrandswaard, Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Schiedam, Westland, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar) -----	12	4	1	2	5	3	1	1	5	18*	-	-
Totaal antwoorden -----	338	100	56	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	338	100	56	100	159	100	78	100	28	100	17	100

Gemeentegrootte

<10.000 -----	56	17	56	100*	-	-*	-	-*	-	-*	-	-
10.000 - 24.999 -----	159	47	-	-*	159	100*	-	-*	-	-*	-	-*
25.000 - 49.999 -----	78	23	-	-*	-	-*	78	100*	-	-*	-	-*
50.000 - 99.999 -----	28	8	-	-*	-	-*	-	-*	28	100*	-	-
100.000 + -----	17	5	-	-	-	-*	-	-*	-	-	17	100*
Totaal antwoorden -----	338	100	56	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	338	100	56	100	159	100	78	100	28	100	17	100

Vraag 12: Testvraag, vul doelgroep in

Hoofdstembureau -----	15	4	-	-	-	-*	2	3	4	14	9	53*
Overig -----	323	96	56	100	159	100*	76	97	24	86	8	47*
Totaal antwoorden -----	338	100	56	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	338	100	56	100	159	100	78	100	28	100	17	100

Vraag 10: Volgens onze gegevens bent u werkzaam voor de <Gemeente>. Is dat correct?

Ja -----	337	100	55	98	159	100	78	100	28	100	17	100
Nee -----	1	0	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	338	100	56	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	338	100	56	100	159	100	78	100	28	100	17	100

Vraag 30: Kunt u per functieschaal aangeven hoeveel tijd in dagen (op basis van een 8-urige werkdag) in uw gemeente is besteed aan de verkiezingen in de periode van 1 mei 2012 tot 13 september 2012?

Indien u het aantal dagen niet precies weet, maakt u dan een schatting. Indien u het niet weet kunt u deze vraag overslaan.

Functieschaal 1

Weet niet -----	1	100	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	1	100	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	1	100	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
<u>Vraag 30: Functieschaal 2</u>												
Totaal antwoorden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>Vraag 30: Functieschaal 3</u>												
1- 10	2	40	-	-	1	33	1	50	-	-	-	-
11- 20	1	20	-	-	-	-	1	50	-	-	-	-
21- 30	1	20	-	-	1	33	-	-	-	-	-	-
171-180	1	20	-	-	1	33	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	5	100	-	-	3	100	2	100	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	5	100	-	-	3	100	2	100	-	-	-	-
<u>Vraag 30: Functieschaal 4</u>												
1- 10	20	83	3	100	11	85	6	86	-	-	-	-
21- 30	2	8	-	-	-	-	1	14	-	-	1	100
51- 60	1	4	-	-	1	8	-	-	-	-	-	-
81- 90	1	4	-	-	1	8	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	24	100	3	100	13	100	7	100	-	-	1	100
Totaal ondervraagden	24	100	3	100	13	100	7	100	-	-	1	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 2

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 30: Functieschaal 5												
1- 10 -----	32	54	9	82	15	58	8	50	-	-	-	-
11- 20 -----	7	12	-	-	3	12	2	13	2	50	-	-
21- 30 -----	6	10	1	9	3	12	2	13	-	-	-	-
31- 40 -----	3	5	-	-	-	-	1	6	1	25	1	50
41- 50 -----	4	7	1	9	2	8	1	6	-	-	-	-
81- 90 -----	1	2	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-
91-100 -----	3	5	-	-	-	-	1	6	1	25	1	50
111-120 -----	1	2	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-
121-130 -----	1	2	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-
231-900 -----	1	2	-	-	-	-	1	6	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	59	100	11	100	26	100	16	100	4	100	2	100
Totaal ondervraagden -----	59	100	11	100	26	100	16	100	4	100	2	100
Vraag 30: Functieschaal 6												
1- 10 -----	57	64	8	73	27	73	16	64	4	33*	2	50
11- 20 -----	9	10	2	18	3	8	2	8	2	17	-	-
21- 30 -----	7	8	1	9	1	3	3	12	2	17	-	-
31- 40 -----	1	1	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-
41- 50 -----	4	4	-	-	1	3	1	4	2	17	-	-
51- 60 -----	3	3	-	-	2	5	-	-	-	-	1	25
71- 80 -----	2	2	-	-	-	-	-	-	1	8	1	25
91-100 -----	2	2	-	-	-	-	1	4	1	8	-	-
141-150 -----	3	3	-	-	1	3	2	8	-	-	-	-
211-220 -----	1	1	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	89	100	11	100	37	100	25	100	12	100	4	100
Totaal ondervraagden -----	89	100	11	100	37	100	25	100	12	100	4	100
Vraag 30: Functieschaal 7												
1- 10 -----	50	48	7	54	23	48	17	61	1	11*	2	29
11- 20 -----	13	12	-	-	9	19	3	11	1	11	-	-
21- 30 -----	9	9	1	8	4	8	1	4	2	22	1	14
31- 40 -----	8	8	-	-	3	6	3	11	1	11	1	14
41- 50 -----	7	7	2	15	1	2	2	7	1	11	1	14
51- 60 -----	6	6	1	8	3	6	1	4	-	-	1	14
71- 80 -----	2	2	1	8	1	2	-	-	-	-	-	-
91-100 -----	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
111-120 -----	2	2	-	-	1	2	-	-	1	11	-	-
131-140 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	1	11	-	-
141-150 -----	1	1	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-
151-160 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	14
161-170 -----	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
191-200 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	1	11	-	-
231-900 -----	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Weet niet -----	1	1	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	105	100	13	100	48	100	28	100	9	100	7	100
Totaal ondervraagden -----	105	100	13	100	48	100	28	100	9	100	7	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 3

Gemeentegrootte

	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
	Vraag 30: Functieschaal 8											
1- 10 -----	47	35	8	44	24	38	11	35	3	21	1	14
11- 20 -----	27	20	6	33	11	17	7	23	1	7	2	29
21- 30 -----	7	5	-	-	2	3	3	10	2	14	-	-
31- 40 -----	10	8	2	11	6	10	2	6	-	-	-	-
41- 50 -----	4	3	-	-	2	3	1	3	1	7	-	-
51- 60 -----	7	5	-	-	3	5	-	-	3	21	1	14
61- 70 -----	1	1	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-
71- 80 -----	2	2	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-
81- 90 -----	3	2	-	-	2	3	-	-	-	-	1	14
91-100 -----	3	2	-	-	2	3	-	-	-	-	1	14
111-120 -----	2	2	1	6	1	2	-	-	-	-	-	-
121-130 -----	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
131-140 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	1	7	-	-
141-150 -----	3	2	1	6	-	-	1	3	1	7	-	-
181-190 -----	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
191-200 -----	1	1	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-
211-220 -----	3	2	-	-	1	2	2	6	-	-	-	-
231-900 -----	10	8	-	-	5	8	2	6	2	14	1	14
Totaal antwoorden -----	133	100	18	100	63	100	31	100	14	100	7	100
Totaal ondervraagden -----	133	100	18	100	63	100	31	100	14	100	7	100

Vraag 30: Functieschaal 9

1- 10 -----	31	28	4	29	17	34	9	28	-	-	1	14
11- 20 -----	28	25	5	36	17	34	6	19	-	-	-	-
21- 30 -----	10	9	2	14	3	6	3	9	1	13	1	14
31- 40 -----	6	5	1	7	5	10	-	-	-	-	-	-
41- 50 -----	8	7	-	-	1	2	7	22*	-	-	-	-
51- 60 -----	5	5	-	-	2	4	2	6	1	13	-	-
71- 80 -----	4	4	1	7	2	4	1	3	-	-	-	-
91-100 -----	2	2	-	-	-	-	1	3	-	-	1	14
101-110 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	14
111-120 -----	1	1	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-
121-130 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	14
131-140 -----	1	1	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-
141-150 -----	2	2	-	-	1	2	1	3	-	-	-	-
161-170 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	1	13	-	-
181-190 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	1	13	-	-
191-200 -----	4	4	-	-	2	4	-	-	2	25	-	-
231-900 -----	5	5	-	-	-	-	1	3	2	25	2	29
Totaal antwoorden -----	111	100	14	100	50	100	32	100	8	100	7	100
Totaal ondervraagden -----	111	100	14	100	50	100	32	100	8	100	7	100

Vraag 30: Functieschaal 10

1- 10 -----	39	37	7	39	17	34	11	46	3	30	1	25
11- 20 -----	18	17	4	22	9	18	3	13	1	10	1	25
21- 30 -----	15	14	1	6	9	18	3	13	1	10	1	25
31- 40 -----	6	6	-	-	3	6	2	8	1	10	-	-
41- 50 -----	6	6	2	11	2	4	2	8	-	-	-	-
51- 60 -----	2	2	1	6	1	2	-	-	-	-	-	-
61- 70 -----	2	2	1	6	-	-	1	4	-	-	-	-
71- 80 -----	4	4	1	6	1	2	2	8	-	-	-	-
91-100 -----	3	3	1	6	1	2	-	-	-	-	1	25
111-120 -----	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
131-140 -----	1	1	-	-	-	-	-	-	1	10	-	-
151-160 -----	2	2	-	-	2	4	-	-	-	-	-	-
191-200 -----	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
221-230 -----	1	1	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
231-900 -----	5	5	-	-	2	4	-	-	3	30*	-	-
Totaal antwoorden -----	106	100	18	100	50	100	24	100	10	100	4	100
Totaal ondervraagden -----	106	100	18	100	50	100	24	100	10	100	4	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau
Tabel 4

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 11</u>												
1- 10 -----	23	42	3	75	10	43	7	50	2	20	1	25
11- 20 -----	10	18	1	25	2	9	2	14	4	40	1	25
21- 30 -----	9	16	-	-	6	26	2	14	1	10	-	-
31- 40 -----	1	2	-	-	-	-	-	-	1	10	-	-
41- 50 -----	1	2	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-
51- 60 -----	2	4	-	-	1	4	-	-	-	-	1	25
61- 70 -----	1	2	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-
71- 80 -----	1	2	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-
91-100 -----	2	4	-	-	1	4	-	-	-	-	1	25
111-120 -----	1	2	-	-	-	-	-	-	1	10	-	-
141-150 -----	1	2	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-
191-200 -----	1	2	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-
231-900 -----	2	4	-	-	1	4	-	-	1	10	-	-
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Totaal antwoorden -----	55	100	4	100	23	100	14	100	10	100	4	100
Totaal ondervraagden -----	55	100	4	100	23	100	14	100	10	100	4	100
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 12</u>												
1- 10 -----	18	90	6	100	6	100	5	83	-	-	1	50
71- 80 -----	1	5	-	-	-	-	1	17	-	-	-	-
91-100 -----	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Totaal antwoorden -----	20	100	6	100	6	100	6	100	-	-	2	100
Totaal ondervraagden -----	20	100	6	100	6	100	6	100	-	-	2	100
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 13</u>												
1- 10 -----	8	62	1	100	3	50	1	100	3	75	-	-
11- 20 -----	2	15	-	-	2	33	-	-	-	-	-	-
21- 30 -----	2	15	-	-	-	-	-	-	1	25	1	100
161-170 -----	1	8	-	-	1	17	-	-	-	-	-	-
	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Totaal antwoorden -----	13	100	1	100	6	100	1	100	4	100	1	100
Totaal ondervraagden -----	13	100	1	100	6	100	1	100	4	100	1	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 14</u>												
1- 10 -----	6	86	-	-	1	100	4	100	1	100	-	-
11- 20 -----	1	14	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	7	100	1	100	1	100	4	100	1	100	-	-
Totaal ondervraagden -----	7	100	1	100	1	100	4	100	1	100	-	-
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 15</u>												
1- 10 -----	2	100	-	-	1	100	-	-	-	-	1	100
Totaal antwoorden -----	2	100	-	-	1	100	-	-	-	-	1	100
Totaal ondervraagden -----	2	100	-	-	1	100	-	-	-	-	1	100
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 16</u>												
1- 10 -----	1	100	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	1	100	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	1	100	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 17</u>												
Totaal antwoorden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 18</u>												
1- 10	1	100	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
Totaal antwoorden	1	100	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	1	100	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
<u>Vraag 30:Funcitieschaal 19</u>												
1- 10	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
Totaal antwoorden	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100
Totaal ondervraagden	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 7

Gemeentegrootte

	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
	Vraag 30:Overig											
1- 10 -----	5	45	-	-	1	20	2	100	-	-	2	67
21- 30 -----	1	9	-	-	1	20	-	-	-	-	-	-
71- 80 -----	1	9	-	-	1	20	-	-	-	-	-	-
191-200 -----	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33
231-900 -----	3	27	-	-	2	40	-	-	1	100	-	-
Totaal antwoorden -----	11	100	-	-	5	100	2	100	1	100	3	100
Totaal ondervraagden -----	11	100	-	-	5	100	2	100	1	100	3	100

Vraag 30: Kunt u per functieschaal aangeven hoeveel tijd in dagen (op basis van een 8-urige werkdag) in uw gemeente is besteed aan de verkiezingen in de periode van 1 mei 2012 tot 13 september 2012?

Functieschaal 1 -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Functieschaal 2 -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Functieschaal 3 -----	45,6	5	-	-	68,3	3	11,5	2	-	-	-	-
Functieschaal 4 -----	12,0	24	8,7	3	14,9	13	6,7	7	-	-	22,0	1
Functieschaal 5 -----	30,4	59	10,1*	11	24,8	26	45,9	16	42,8	4	66,0	2
Functieschaal 6 -----	23,3	89	10,1*	11	21,2	37	25,4	25	32,5	12	38,3	4
Functieschaal 7 -----	34,3	104	33,6	13	35,2	48	16,9*	27	69,8	9	51,4	7
Functieschaal 8 -----	66,4	133	27,1*	18	56,3	63	82,5	31	83,2	14	154,0	7
Functieschaal 9 -----	56,3	111	28,7*	14	30,2*	50	47,7	32	204,0*	8	167,4	7
Functieschaal 10 -----	50,0	106	29,8	18	51,0	50	23,9*	24	148,5	10	38,5	4
Functieschaal 11 -----	37,6	55	5,3	4	39,2	23	27,4	14	57,6	10	46,5	4
Functieschaal 12 -----	13,0	20	4,8	6	3,8	6	16,2	6	-	-	55,0	2
Functieschaal 13 -----	20,8	13	2,0	1	32,3	6	10,0	1	10,0	4	25,0	1
Functieschaal 14 -----	4,9	7	12,0	1	4,0	1	3,3	4	5,0	1	-	-
Functieschaal 15 -----	4,0	2	-	-	3,0	1	-	-	-	-	5,0	1
Functieschaal 16 -----	2,0	1	-	-	2,0	1	-	-	-	-	-	-
Functieschaal 17 -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Functieschaal 18 -----	1,0	1	-	-	-	-	1,0	1	-	-	-	-
Functieschaal 19 -----	1,0	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1,0	1
Overig -----	161,1	11	-	-	225,0	5	3,5	2	437,0	1	67,7	3
Totaal -----	153,0	214	53,1*	41	136,5	98	153,6	46	326,5*	20	400,1	9

Vraag 40: Bent u bij de voorbereiding van de verkiezingen gestuit op één of meerdere van de volgende problemen bij het uitvoeren van de wettelijke verplichtingen rond de verkiezingen?

Kandidaatstelling -----	1	0	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Selecteren kiesgerechtigden -----	5	1	-	-	3	2	2	3	-	-	-	-
Maken en verstrekken stempassen -----	25	7	2	4	4	3*	7	9	6	21*	6	35*
Vervangende stempassen -----	22	7	3	5	13	8	2	3	3	11	1	6
Opmaken register ongeldige stempassen --	11	3	4	7	5	3	2	3	-	-	-	-
Instructie stembureauleden -----	18	5	3	5	5	3	6	8	2	7	2	12
Inrichten stemlokalen -----	19	6	2	4	8	5	6	8	3	11	-	-
Vaststellen uitslag -----	27	8	2	4	14	9	9	12	2	7	-	-
Geen van deze -----	257	76	47	85	126	79	56	72	17	61	11	65
Totaal antwoorden -----	385	114	63	115	178	112	91	117	33	118	20	118
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 8

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij kandidaatstelling?												
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij kandidaatstelling? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij selecteren kiesgerechtigden?												
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij selecteren kiesgerechtigden? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij maken en verstrekken stempassen?												
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij maken en verstrekken stempassen? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij vervangende stempassen?												
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij vervangende stempassen? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 9

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij opmaken register ongeldige stempassen?												
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij opmaken register ongeldige stempassen?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij instructie stembureauleden?												
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij instructie stembureauleden? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij inrichten stemlokalen?												
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij inrichten stemlokalen? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij vaststellen uitslag?												
Vraag 50: U heeft aangegeven dat u één of meerdere problemen bent gestuit bij de uitvoering van uw wettelijke verplichtingen. Welke probleem\problemen heeft\hebben zich voorgedaan bij vaststellen uitslag? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 10

Gemeentegrootte

	Totaal		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	ondervraagden		abs		abs		abs		abs		abs	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 740: Heeft uw gemeente een lijst met alle stemlokalen in uw gemeente gepubliceerd of verspreid via												
de gemeentelijke website -----	318	94	53	96	146	92	77	99	25	89	17	100
drukwerk\lokale bladen\kranten -----	234	69	38	69	115	72	53	68	19	68	9	53
huis aan huis: de kandidatenlijst met op de achterzijde alle stemlokalen binnen de gemeente -----	332	99	54	98	158	99	77	99	27	96	16	94
als bijlage bij de stempas -----	10	3	3	5	4	3	1	1	2	7	-	-
anders, namelijk... -----	10	3	1	2	3	2	2	3	1	4	3	18*
geen van deze -----	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	905	269	149	271	427	269	210	269	74	264	45	265
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 750: Heeft u de lijst uiterlijk 4 dagen voor de verkiezingen, dus op of voor 7 september 2012, verspreid?												
ja -----	332	99	54	98	156	99	77	99	28	100	17	100
nee -----	4	1	1	2	2	1	1	1	-	-	-	-
weet niet -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	336	100	55	100	158	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	336	100	55	100	158	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 760: Is er op de lijst met stemlokalen aangegeven welke stemlokalen toegankelijk zijn voor minder validen? Indien nee, geeft u aub een toelichting waarom niet is aangegeven welke stemlokalen toegankelijk zijn voor minder validen.												
ja -----	309	95	52	98	144	95	74	95	25	96	14	82
nee -----	15	5	1	2	6	4	4	5	1	4	3	18
weet niet -----	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	325	100	53	100	151	100	78	100	26	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	325	100	53	100	151	100	78	100	26	100	17	100
Vraag 60: Hebben zich bij de inlevering van de kandidatenlijsten problemen voorgedaan?												
Ja -----	2	13	-	-	-	-	1	50	-	-	1	11
Nee -----	13	87	-	-	-	-	1	50	4	100	8	89
weet niet -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	15	100	-	-	-	-	2	100	4	100	9	100
Totaal ondervraagden -----	15	100	-	-	-	-	2	100	4	100	9	100
Vraag 70: Kunt u toelichten welk(e) probleem\problemen zich heeft\hebben voorgedaan en wat u heeft gedaan dit\deze op te lossen?												
Vraag 70: Kunt u toelichten welk(e) probleem\problemen zich heeft\hebben voorgedaan en wat u heeft gedaan dit\deze op te lossen?												
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Gemeentegrootte

	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 80: Hoeveel ondersteuningsverklaringen zijn er in uw gemeente afgelegd? Indien u het niet precies weet maakt u dan een inschatting												
0 -----	69	20	22	40*	33	21	14	18	-	-.*	-	-.*
1- 10 -----	174	52	31	56	98	62*	37	47	7	25*	1	6*
11- 20 -----	38	11	-	-.*	15	9	14	18	8	29*	1	6
21- 30 -----	17	5	-	-	6	4	7	9	4	14	-	-
31- 40 -----	8	2	-	-	2	1	1	1	4	14*	1	6
41- 50 -----	5	1	1	2	1	1	1	1	1	4	1	6
51- 60 -----	2	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	6
61- 70 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	1	4	2	12*
71- 80 -----	2	1	-	-	1	1	-	-	-	-	1	6
81- 90 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
91-100 -----	2	1	-	-	-	-	1	1	-	-	1	6
111-120 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	3	11*	-	-
171-180 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
181-190 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
191-200 -----	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
231-900 -----	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
Weet niet -----	7	2	1	2	3	2	2	3	-	-	1	6
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

Vraag 90: Heeft uw gemeente klachten ontvangen over de behandeling van kiezers die ondersteuningsverklaringen wensten af te leggen?

Ja -----	8	2	-	-	1	1	4	5	-	-	3	18*
Nee -----	326	97	54	98	156	98	74	95	28	100	14	82*
weet niet -----	3	1	1	2	2	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

Vraag 100: Hoeveel klachten heeft uw gemeente ontvangen? Indien u het niet precies weet maakt u dan een inschatting

1- 10 -----	8	100	-	-	1	100	4	100	-	-	3	100
Totaal antwoorden -----	8	100	-	-	1	100	4	100	-	-	3	100
Totaal ondervraagden -----	8	100	-	-	1	100	4	100	-	-	3	100

Vraag 110: Wat was de aard van de klacht(en)?

Vraag 110: Wat was de aard van de klacht(en)? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Vraag 120: Welke maatregelen heeft uw gemeente genomen naar aanleiding van deze klachten?

Vraag 120: Welke maatregelen heeft uw gemeente genomen naar aanleiding van deze klachten? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 130: Heeft uw gemeente kosten in rekening gebracht voor de behandeling van ondersteuningsverklaringen en/of de afgifte van verklaringen over de kiesgerechtigdheid?												
Ja, voor ondersteuningsverklaringen -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ja, voor afgifte van verklaringen over de kiesgerechtigdheid -----	3	1	-	-	1	1	1	1	1	4	-	-
Nee -----	333	99	55	100	157	99	77	99	27	96	17	100
weet niet -----	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 140: Welk bedrag heeft uw gemeente voor een ondersteuningsverklaring in rekening gebracht?												
Totaal antwoorden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 150: Waarom heeft uw gemeente hiervoor een bedrag in rekening gebracht?												
Totaal antwoorden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 150: Waarom heeft uw gemeente hiervoor een bedrag in rekening gebracht?												
Totaal antwoorden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 160: Welk bedrag heeft uw gemeente voor een verklaring over de kiesgerechtigdheid in rekening gebracht?												
1- 10 -----	1	33	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-
11- 20 -----	2	67	-	-	1	100	-	-	1	100	-	-
Totaal antwoorden -----	3	100	-	-	1	100	1	100	1	100	-	-
Totaal ondervraagden -----	3	100	-	-	1	100	1	100	1	100	-	-
Vraag 170: Waarom heeft uw gemeente hiervoor een bedrag in rekening gebracht?												
Totaal antwoorden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 180: Is het in uw gemeente voorgekomen dat er tijdens openingstijden van de publieksbalie geen gemeentebtenaar aanwezig was om ondersteuningsverklaringen in behandeling te nemen?												
Ja, omdat -----	6	2	1	2	4	3	1	1	-	-	-	-
Nee -----	329	98	54	98	154	97	77	99	27	96	17	100
weet niet -----	2	1	-	-	1	1	-	-	1	4	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau
Tabel 13

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 190: Op welke wijze heeft u kiezers gefaciliteerd die ondersteuningsverklaringen wensten af te leggen?												
Openingstijden verruimd -----	27	8	1	2	13	8	7	9	2	7	4	24
Extra\apart(e) loket(ten) geopend -----	27	8	-	-*	4	3*	6	8	8	29*	9	53*
Informatie verschaft, op de volgende wijze	69	20	6	11	35	22	16	21	7	25	5	29
Anders, namelijk -----	64	19	6	11	32	20	14	18	7	25	5	29
Geen -----	181	54	44	80*	81	51	45	58	9	32*	2	12*
weet niet -----	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	370	110	57	104	167	105	88	113	33	118	25	147
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 200: Hebben zich in uw gemeente incidenten voorgedaan met het ronselen van handtekeningen voor ondersteuningsverklaringen?												
Ja -----	2	1	-	-	-	-	-	-	1	4	1	6
Nee -----	316	94	52	95	149	94	72	92	27	96	16	94
weet niet -----	19	6	3	5	10	6	6	8	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 210: Hoeveel incidenten hebben er plaatsgevonden?												
1- 10 -----	2	100	-	-	-	-	-	-	1	100	1	100
Totaal antwoorden -----	2	100	-	-	-	-	-	-	1	100	1	100
Totaal ondervraagden -----	2	100	-	-	-	-	-	-	1	100	1	100
Vraag 220: Kunt u toelichten welk(e) incident(en) zich heeft/hebben voorgedaan met het ronselen van volmachten?												
Vraag 220: Kunt u toelichten welk(e) incident(en) zich heeft/hebben voorgedaan met het ronselen van volmachten? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 230: Welke maatregelen heeft uw gemeente genomen naar aanleiding van deze incidenten?												
Vraag 230: Welke maatregelen heeft uw gemeente genomen naar aanleiding van deze incidenten? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 14

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 240: Hoeveel stembureaus heeft uw gemeente ingesteld voor de Tweede Kamerverkiezing in 2012?												
1- 5 -----	19	6	18	33*	1	1*	-	-*	-	-	-	-
6- 10 -----	78	23	34	62*	44	28	-	-*	-	-*	-	-*
11- 15 -----	84	25	3	5*	80	50*	1	1*	-	-*	-	-*
16- 20 -----	38	11	-	-*	23	14	15	19*	-	-	-	-
21- 25 -----	42	12	-	-*	9	6*	33	42*	-	-*	-	-
26- 30 -----	20	6	-	-	1	1*	17	22*	2	7	-	-
31- 35 -----	14	4	-	-	-	-*	9	12*	5	18*	-	-
36- 40 -----	9	3	-	-	-	-*	3	4	6	21*	-	-
41- 45 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	3	11*	-	-
46- 50 -----	2	1	-	-	-	-	-	-	2	7*	-	-
51- 55 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	3	11*	-	-
56- 60 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-
61- 65 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	2	7*	1	6
66- 70 -----	4	1	-	-	-	-	-	-	2	7	2	12*
71- 75 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	1	4	2	12*
76- 80 -----	4	1	-	-	-	-	-	-	1	4	3	18*
81- 85 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
86- 90 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
96-100 -----	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
106-110 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
121-900 -----	5	1	-	-	1	1	-	-	-	-	4	24*
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Gemiddelde V240_1 -----		23,8		6,5*		14,3*		24,7		46,5*		127,6*
Vraag 250: En hoeveel stembureaus heeft uw gemeente ingesteld voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2010?												
1- 5 -----	21	6	19	35*	2	1*	-	-*	-	-	-	-
6- 10 -----	75	22	33	60*	42	26	-	-*	-	-*	-	-*
11- 15 -----	84	25	3	5*	79	50*	2	3*	-	-*	-	-*
16- 20 -----	42	12	-	-*	25	16	17	22*	-	-*	-	-
21- 25 -----	37	11	-	-*	9	6*	28	36*	-	-	-	-
26- 30 -----	21	6	-	-*	1	1*	18	23*	2	7	-	-
31- 35 -----	13	4	-	-	-	-*	9	12*	4	14*	-	-
36- 40 -----	9	3	-	-	-	-*	3	4	6	21*	-	-
41- 45 -----	4	1	-	-	-	-	-	-	4	14*	-	-
46- 50 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-
51- 55 -----	4	1	-	-	-	-	-	-	4	14*	-	-
56- 60 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-
61- 65 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	2	7*	1	6
66- 70 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	2	7*	1	6
71- 75 -----	4	1	-	-	-	-	-	-	1	4	3	18*
76- 80 -----	3	1	-	-	-	-	-	-	1	4	2	12*
81- 85 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
86- 90 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
91- 95 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
96-100 -----	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
116-120 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
121-900 -----	5	1	-	-	1	1	-	-	-	-	4	24*
Weet niet -----	1	0	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Gemiddelde V250_1 -----		23,9		6,5*		14,4*		24,7		47,0*		128,4*

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 2601: Wat was de gemiddelde standaardbezetting van een stembureau in uw gemeente tussen 7.30 en 21.00 uur? Geeft u het aantal stembureauleden exclusief eventuele tellers aan. Indien u het aantal leden niet precies weet, maakt u dan een inschatting.												
3 leden -----	110	33	30	55*	46	29	30	38	2	7*	2	12
4 leden -----	115	34	12	22	64	40*	22	28	10	36	7	41
5 leden -----	40	12	6	11	14	9	10	13	5	18	5	29
6 leden -----	38	11	5	9	20	13	8	10	5	18	-	-
7 leden -----	9	3	-	-	4	3	2	3	3	11	-	-
Anders, namelijk -----	24	7	2	4	10	6	6	8	3	11	3	18
weet niet -----	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Gemiddelde -----	4,1		3,7		4,1		4,0		4,9		4,2	

Vraag 780: Waren deze stembureauleden over het algemeen gedurende de hele dag (van 7.30 tot 21.00 uur) continue aanwezig?

ja, alle stembureauleden waren continue allemaal aanwezig (muv korte pauzes) ----	81	24	16	29	39	25	18	23	3	11	5	29
nee, continue waren 3 stembureauleden aanwezig -----	130	39	18	33	64	41	29	37	13	46	6	35
nee, continue waren 4 stembureauleden aanwezig -----	9	3	-	-	3	2	3	4	2	7	1	6
nee, continue waren 5 stembureauleden aanwezig -----	1	0	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-
nee, continue waren 6 stembureauleden aanwezig -----	1	0	-	-	-	-	-	-	1	4	-	-
de aanwezigheid van het aantal stembu- reauleden wisselde aan de hand van de drukte gedurende de dag. -----	23	7	6	11	10	6	4	5	2	7	1	6
anders, namelijk... -----	91	27	15	27	42	27	24	31	6	21	4	24
weet niet -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	336	100	55	100	158	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	336	100	55	100	158	100	78	100	28	100	17	100

**Vraag 270: Heeft uw gemeente per stem-
bureau gemiddeld meer of minder stem-
bureauleden benoemd in 2012 dan bij de
Tweede Kamer Verkiezingen in 2010?**

Meer -----	40	12	3	5	19	12	14	18	3	11	1	6
Minder -----	18	5	2	4	7	4	6	8	1	4	2	12
Gelijk -----	278	82	50	91	132	83	58	74*	24	86	14	82
weet niet -----	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

**Vraag 280: Hebben de stembureauleden
in uw gemeente in ploegdienst gewerkt?**

Ja -----	147	44	28	51	68	43	39	50	9	32	3	18*
Nee -----	115	34	14	25	56	35	19	24	17	61*	9	53
Anders, namelijk -----	73	22	13	24	33	21	20	26	2	7	5	29
weet niet -----	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 290: Heeft uw gemeente tellers beschikbaar gesteld aan de stembureaus om de uitgebrachte stemmen te tellen?												
Ja	303	90	50	91	143	90	68	87	25	89	17	100
Nee	33	10	5	9	15	9	10	13	3	11	-	-
weet niet	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 300: Waarom niet?												
Vraag 300: Waarom niet?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 310: Hoeveel tellers heeft uw gemeente gemiddeld per stembureau ter beschikking gesteld om de uitgebrachte stemmen te tellen? Indien u het aantal tellers niet precies weet, maakt u dan een schatting												
1	71	23	11	22	37	26	15	22	6	24	2	12
2	136	45	19	38	71	50	28	41	9	36	9	53
3	65	21	15	30	20	14*	15	22	10	40*	5	29
4	15	5	1	2	8	6	5	7	-	-	1	6
5	7	2	-	-	3	2	4	6	-	-	-	-
6	3	1	1	2	2	1	-	-	-	-	-	-
7	2	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
8	2	1	1	2	-	-	1	1	-	-	-	-
10	2	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	303	100	50	100	143	100	68	100	25	100	17	100
Totaal ondervraagden	303	100	50	100	143	100	68	100	25	100	17	100
Gemiddelde V310_1S		2,3		2,6		2,2		2,4		2,2		2,3
Vraag 320: Heeft uw gemeente gebruik gemaakt van de toolkit, zoals aangeboden op www.verkiezingen2012.nl/toolkit, voor het instrueren van stembureauleden?												
Ja	312	93	49	89	150	94	70	90	26	93	17	100
Nee	23	7	5	9	8	5	8	10	2	7	-	-
weet niet	2	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 330: Van welke instructiematerialen uit de toolkit, zoals aangeboden op www.verkiezingen2012.nl/toolkit, heeft uw gemeente gebruik gemaakt?												
E-learning module stembureau-instructie -- Powerpointpresentatie instructie stembureauleden	189	61	27	55	85	57	47	67	17	65	13	76
Film over het tellen van de stemmen	226	72	29	59*	105	70	59	84*	20	77	13	76
Geen van deze	2	1	1	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Anders, namelijk	53	17	7	14	23	15	13	19	4	15	6	35
Totaal antwoorden	720	231	102	208	336	224	176	251	59	227	47	276
Totaal ondervraagden	312	100	49	100	150	100	70	100	26	100	17	100

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 340: Voor wie heeft u deze instructiematerialen gebruikt?												
Voor alle stembureauleden, inclusief de voorzitters van de stembureaus -----	291	98	46	100	141	99	65	96	23	96	16	94
Alléén voor de voorzitters van de stembureaus -----	5	2	-	-	2	1	2	3	-	-	1	6
Geen van deze -----	2	1	-	-	-	-	1	1	1	4	-	-
Totaal antwoorden -----	298	100	46	100	143	100	68	100	24	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	298	100	46	100	143	100	68	100	24	100	17	100
Vraag 350: Waarom heeft u van één of meerdere instructiematerialen geen gebruik gemaakt?												
Vraag 350: Waarom heeft u van één of meerdere instructiematerialen geen gebruik gemaakt? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 360: Heeft u klassikale instructiebijeenkomsten georganiseerd?												
Ja, voor alle stembureauleden, inclusief de voorzitters van de stembureaus -----	273	81	38	69*	133	84	68	87	24	86	10	59
Ja, alléén voor de voorzitters van de stembureaus -----	16	5	1	2	6	4	3	4	-	-	6	35*
Nee -----	47	14	16	29*	19	12	7	9	4	14	1	6
weet niet -----	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 370: Waarom niet?												
Het instructiemateriaal is digitaal verstrekt en dit was voldoende -----	33	70	13	81	12	63	4	57	3	75	1	100
Niet noodzakelijk, de instructie is bekend bij de stembureauleden en/of de voorzitters van de stembureaus -----	29	62	10	63	13	68	5	71	1	25	-	-
Niet mogelijk om een geschikte datum te vinden voor een bijeenkomst -----	3	6	1	6	1	5	1	14	-	-	-	-
Geen geschikte ruimte -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geen of onvoldoende financiële middelen om dit te realiseren -----	2	4	1	6	1	5	-	-	-	-	-	-
Geen bereidwilligheid van (een aantal) stembureauleden of voorzitters van de stembureaus -----	1	2	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Anders, namelijk -----	15	32	3	19	7	37	3	43	1	25	1	100
Totaal antwoorden -----	83	177	29	181	34	179	13	186	5	125	2	200
Totaal ondervraagden -----	47	100	16	100	19	100	7	100	4	100	1	100
Vraag 380: Is er bij het instrueren onderscheid gemaakt tussen stembureauleden en de voorzitters van de stembureaus?												
Ja -----	95	35	11	29	40	30	25	37	13	54	6	60
Nee -----	178	65	27	71	93	70	43	63	11	46	4	40
weet niet -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	273	100	38	100	133	100	68	100	24	100	10	100
Totaal ondervraagden -----	273	100	38	100	133	100	68	100	24	100	10	100

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 390: In welke periode heeft uw gemeente de stembureauleden klassikaal geïnstrueerd?												
4-6 weken voor de verkiezingen -----	3	3	-	-	1	3	2	8	-	-	-	-
2-4 weken voor de verkiezing -----	14	15	2	18	3	8	5	20	2	15	2	33
Vanaf 2 weken voor de verkiezing -----	78	82	9	82	36	90	18	72	11	85	4	67
weet niet -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	95	100	11	100	40	100	25	100	13	100	6	100
Totaal ondervraagden -----	95	100	11	100	40	100	25	100	13	100	6	100
Vraag 400: Hoe groot is de groep stembureauleden die uw gemeente per sessie instrueert?												
Meer dan 100 -----	2	2	-	-	-	-	1	4	-	-	1	17
50-100 -----	16	17	1	9	4	10	4	16	6	46*	1	17
25-50 -----	47	49	2	18	26	65*	11	44	5	38	3	50
0-25 -----	30	32	8	73*	10	25	9	36	2	15	1	17
weet niet -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	95	100	11	100	40	100	25	100	13	100	6	100
Totaal ondervraagden -----	95	100	11	100	40	100	25	100	13	100	6	100
Vraag 410: Heeft uw gemeente bij de instructie van de stembureauleden gebruik gemaakt van externe trainers?												
Ja -----	14	15	3	27	3	8	4	16	2	15	2	33
Nee, dit hebben wij zelf gedaan -----	81	85	8	73	37	93	21	84	11	85	4	67
weet niet -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	95	100	11	100	40	100	25	100	13	100	6	100
Totaal ondervraagden -----	95	100	11	100	40	100	25	100	13	100	6	100
Vraag 390: In welke periode heeft uw gemeente de voorzitters van de stembureaus klassikaal geïnstrueerd?												
4-6 weken voor de verkiezingen -----	3	1	-	-	1	1	2	3	-	-	-	-
2-4 weken voor de verkiezing -----	32	11	4	10	12	9	5	7	7	29*	4	25
Vanaf 2 weken voor de verkiezing -----	254	88	35	90	126	91	64	90	17	71*	12	75
weet niet -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	289	100	39	100	139	100	71	100	24	100	16	100
Totaal ondervraagden -----	289	100	39	100	139	100	71	100	24	100	16	100
Vraag 400: Hoe groot is de groep voorzitters van de stembureaus die uw gemeente per sessie instrueert?												
Meer dan 100 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
50-100 -----	17	6	-	-	3	2*	6	8	3	13	5	31*
25-50 -----	48	17	-	-*	19	14	13	18	10	42*	6	38
0-25 -----	220	76	39	100*	115	83*	51	72	11	46*	4	25*
weet niet -----	3	1	-	-	2	1	1	1	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	289	100	39	100	139	100	71	100	24	100	16	100
Totaal ondervraagden -----	289	100	39	100	139	100	71	100	24	100	16	100

Gemeentegrootte

	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 410: Heeft uw gemeente bij de instructie van de voorzitters van de stembureaus gebruik gemaakt van externe trainers?												
Ja	31	11	4	10	13	9	9	13	3	13	2	13
Nee, dit hebben wij zelf gedaan	258	89	35	90	126	91	62	87	21	88	14	88
weet niet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	289	100	39	100	139	100	71	100	24	100	16	100
Totaal ondervraagden	289	100	39	100	139	100	71	100	24	100	16	100
Vraag 420: Heeft uw gemeente de stembureauleden geïnstrueerd om de telmethode te hanteren zoals aanbevolen in het digitale instructiemateriaal van BZK? Dat wil zeggen eerst gesloten, daarna selecteren op lijsttrekker en overige kandidaten per lijst en tot slot turven op kandidaatsniveau.												
Ja	279	83	40	73*	131	82	67	86	25	89	16	94
Nee	52	15	12	22	25	16	11	14	3	11	1	6
weet niet	6	2	3	5	3	2	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 430: Waarom niet?												
Vraag 430: Waarom niet?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 440: Heeft uw gemeente de stembureau-instructie voor de verkiezingsdag (hand-out) aan het stembureau verstrekt?												
Ja	325	96	54	98	152	96	78	100	26	93	15	88
Nee	10	3	1	2	5	3	-	-	2	7	2	12
weet niet	2	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 450: Waarom niet?												
Vraag 450: Waarom niet?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 460: Heeft uw gemeente nog andere richtlijnen, handreikingen, leidraden etc. aan de stembureauleden verstrekt?												
Ja	262	78	42	76	123	77	58	74	25	89	14	82
Nee	74	22	13	24	35	22	20	26	3	11	3	18
weet niet	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 470: Heeft u suggesties voor de verbetering van de instructie?												
Vraag 470: Heeft u suggesties voor de verbetering van de instructie? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 480: Welke van onderstaand omschreven formulieren heeft uw gemeente via de gemeentelijke website beschikbaar gesteld aan stemgerechtigden?												
Formulier voor het aanvragen kiezerspas (Formulier K-6); -----	295	88	44	80	137	86	71	91	26	93	17	100
Formulier voor het aanvragen schriftelijke volmacht (Formulier L-8); -----	296	88	45	82	137	86	71	91	26	93	17	100
Formulier voor briefstemmen (Formulier M-3). -----	232	69	37	67	111	70	51	65	20	71	13	76
Geen van deze -----	40	12	10	18	21	13	7	9	2	7	-	-
Totaal antwoorden -----	863	256	136	247	406	255	200	256	74	264	47	276
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 490: Waarom is formulier voor het aanvragen kiezerspas (Formulier K-6) niet digitaal beschikbaar gesteld?												
Vraag 490: Waarom is formulier voor het aanvragen kiezerspas (Formulier K-6) niet digitaal beschikbaar gesteld? -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 500: Bent u van plan om het formulier voor het aanvragen kiezerspas (Formulier K-6) in de toekomst wel beschikbaar te stellen aan stemgerechtigden? En zo nee, waarom niet?												
Ja -----	27	64	5	45	16	73	4	57	2	100	-	-
Nee, omdat -----	5	12	1	9	3	14	1	14	-	-	-	-
weet niet -----	10	24	5	45	3	14	2	29	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	42	100	11	100	22	100	7	100	2	100	-	-
Totaal ondervraagden -----	42	100	11	100	22	100	7	100	2	100	-	-
Vraag 510: Konden burgers het formulier voor het aanvragen kiezerspas (Formulier K-6) digitaal aan u toesturen?												
Ja, ingescand -----	209	71	29	67	94	69	52	73	21	81	13	76
Ja, via digid -----	20	7	4	9	4	3*	7	10	3	12	2	12
Ja, anders namelijk -----	9	3	1	2	6	4	1	1	-	-	1	6
Nee, omdat -----	59	20	8	19	32	23	15	21	3	12	1	6
weet niet -----	12	4	3	7	6	4	1	1	1	4	1	6
Totaal antwoorden -----	309	105	45	105	142	104	76	107	28	108	18	106
Totaal ondervraagden -----	294	100	43	100	137	100	71	100	26	100	17	100

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 520: Bent u van plan om dit in de toekomst wel te gaan doen?												
Ja	36	61	4	50	19	59	11	73	2	67	-	-
Nee	3	5	-	-	-	-	2	13	1	33	-	-
weet niet	20	34	4	50	13	41	2	13	-	-	1	100
Totaal antwoorden	59	100	8	100	32	100	15	100	3	100	1	100
Totaal ondervraagden	59	100	8	100	32	100	15	100	3	100	1	100
Vraag 530: Kunt u aangeven hoe vaak gebruik is gemaakt van de mogelijkheid het formulier voor het aanvragen kiezerspas (Formulier K-6) digitaal aan u te versturen? Indien u het aantal niet precies weet, maakt u dan een inschatting, voor het aanvragen kiezerspas (Formulier K-6)												
0	66	30	15	47*	32	32	13	24	5	23	1	7
1- 10	104	47	15	47	53	54	27	49	5	23*	4	27
11- 20	16	7	-	-	8	8	3	5	4	18	1	7
21- 30	15	7	1	3	5	5	6	11	2	9	1	7
31- 40	2	1	-	-	-	-	1	2	1	5	-	-
41- 50	8	4	1	3	1	1	4	7	2	9	-	-
51- 60	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7
91-100	4	2	-	-	-	-	1	2	-	-	3	20*
121-130	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7
131-140	1	0	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-
141-150	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7
191-200	1	0	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-
231-900	2	1	-	-	-	-	-	-	1	5	1	7
Weet niet	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7
Totaal antwoorden	223	100	32	100	99	100	55	100	22	100	15	100
Totaal ondervraagden	223	100	32	100	99	100	55	100	22	100	15	100
Gemiddelde V530_1	16,7		3,7*		5,3*		12,4		62,5		71,9*	
Vraag 490: Waarom is formulier voor het aanvragen schriftelijke volmacht (Formulier L-8) niet digitaal beschikbaar gesteld?												
Vraag 490: Waarom is formulier voor het aanvragen schriftelijke volmacht (Formulier L-8) niet digitaal beschikbaar gesteld?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 500: Bent u van plan om het formulier voor het aanvragen schriftelijke volmacht (Formulier L-8) in de toekomst wel beschikbaar te stellen aan stemgerechtigden? En zo nee, waarom niet?												
Ja	25	61	5	50	15	68	4	57	1	50	-	-
Nee, omdat	3	7	-	-	2	9	1	14	-	-	-	-
weet niet	13	32	5	50	5	23	2	29	1	50	-	-
Totaal antwoorden	41	100	10	100	22	100	7	100	2	100	-	-
Totaal ondervraagden	41	100	10	100	22	100	7	100	2	100	-	-

Gemeentegrootte

	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 510: Konden burgers het formulier voor het aanvragen schriftelijke volmacht (Formulier L-8) digitaal aan u toesturen?												
Ja, ingescand -----	219	74	32	73	97	71	55	77	22	85	13	76
Ja, via digid -----	17	6	5	11	4	3	5	7	2	8	1	6
Ja, anders namelijk -----	12	4	1	2	8	6	3	4	-	-	-	-
Nee, omdat -----	55	19	8	18	29	21	13	18	3	12	2	12
weet niet -----	11	4	2	5	7	5	-	-	1	4	1	6
Totaal antwoorden -----	314	106	48	109	145	106	76	107	28	108	17	100
Totaal ondervraagden -----	295	100	44	100	137	100	71	100	26	100	17	100
Vraag 520: Bent u van plan om dit in de toekomst wel te gaan doen?												
Ja -----	33	60	4	50	17	59	9	69	2	67	1	50
Nee -----	2	4	-	-	-	-	1	8	1	33	-	-
weet niet -----	20	36	4	50	12	41	3	23	-	-	1	50
Totaal antwoorden -----	55	100	8	100	29	100	13	100	3	100	2	100
Totaal ondervraagden -----	55	100	8	100	29	100	13	100	3	100	2	100
Vraag 530: Kunt u aangeven hoe vaak gebruik is gemaakt van de mogelijkheid het formulier voor het aanvragen schriftelijke volmacht (Formulier L-8) digitaal aan u te versturen? Indien u het aantal niet precies weet, maakt u dan een inschatting, voor het aanvragen schriftelijke volmacht (Formulier L-8)												
0 -----	52	23	16	47*	24	24	10	17	2	9	-	-*
1- 10 -----	111	48	16	47	54	53	26	45	12	55	3	21
11- 20 -----	32	14	2	6	16	16	11	19	2	9	1	7
21- 30 -----	13	6	-	-	5	5	5	9	1	5	2	14
31- 40 -----	4	2	-	-	1	1	2	3	1	5	-	-
41- 50 -----	11	5	-	-	1	1*	4	7	2	9	4	29*
91-100 -----	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	14*
141-150 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-
191-200 -----	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7
231-900 -----	2	1	-	-	-	-	-	-	1	5	1	7
Totaal antwoorden -----	229	100	34	100	101	100	58	100	22	100	14	100
Totaal ondervraagden -----	229	100	34	100	101	100	58	100	22	100	14	100
Gemiddelde V530_2 -----	13,9		3,2*		7,1*		11,8		33,5		67,3*	
Vraag 490: Waarom is formulier voor briefstemmen (Formulier M-3) niet digitaal beschikbaar gesteld?												
Vraag 490: Waarom is formulier voor briefstemmen (Formulier M-3) niet digitaal beschikbaar gesteld? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 23

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 500: Bent u van plan om het formulier voor briefstemmen (Formulier M-3) in de toekomst wel beschikbaar te stellen aan stemgerechtigden? En zo nee, waarom niet?												
Ja	61	58	7	39	33	69	16	59	3	38	2	50
Nee, omdat	14	13	3	17	4	8	5	19	1	13	1	25
weet niet	30	29	8	44	11	23	6	22	4	50	1	25
Totaal antwoorden	105	100	18	100	48	100	27	100	8	100	4	100
Totaal ondervraagden	105	100	18	100	48	100	27	100	8	100	4	100
Vraag 510: Konden burgers het formulier voor briefstemmen (Formulier M-3) digitaal aan u toesturen?												
Ja, ingescand	167	72	25	69	77	69	38	75	17	85	10	77
Ja, via digid	13	6	4	11	2	2*	4	8	2	10	1	8
Ja, anders namelijk	6	3	-	-	5	5	1	2	-	-	-	-
Nee, omdat	43	19	8	22	23	21	10	20	2	10	-	-
weet niet	12	5	1	3	9	8	-	-	-	-	2	15
Totaal antwoorden	241	104	38	106	116	105	53	104	21	105	13	100
Totaal ondervraagden	231	100	36	100	111	100	51	100	20	100	13	100
Vraag 520: Bent u van plan om dit in de toekomst wel te gaan doen?												
Ja	24	56	4	50	13	57	5	50	2	100	-	-
Nee	4	9	1	13	-	-	3	30	-	-	-	-
weet niet	15	35	3	38	10	43	2	20	-	-	-	-
Totaal antwoorden	43	100	8	100	23	100	10	100	2	100	-	-
Totaal ondervraagden	43	100	8	100	23	100	10	100	2	100	-	-
Vraag 530: Kunt u aangeven hoe vaak gebruik is gemaakt van de mogelijkheid het formulier voor briefstemmen (Formulier M-3) digitaal aan u te versturen? Indien u het aantal niet precies weet, maakt u dan een inschatting. voor briefstemmen (Formulier M-3)												
0	116	66	21	78	60	76*	24	59	9	50	2	18*
1- 10	53	30	6	22	19	24	17	41	8	44	3	27
11- 20	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3	27*
21- 30	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	18*
31- 40	1	1	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-
91-100	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	9
Totaal antwoorden	176	100	27	100	79	100	41	100	18	100	11	100
Totaal ondervraagden	176	100	27	100	79	100	41	100	18	100	11	100
Gemiddelde V530_3		2,0		0,4*		0,5*		0,9		3,4		19,0*

Gemeentegrootte

	Totaal		Gemeentegrootte									
	ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 540: Hoeveel kiesgerechtigden waren er op 12 september 2012 in uw gemeente?												
0- 10000	61	18	55	100*	6	4*	-	-*	-	-*	-	-
10001- 20000	119	35	-	-*	119	75*	-	-*	-	-*	-	-*
20001- 30000	63	19	-	-*	33	21	30	38*	-	-*	-	-
30001- 40000	38	11	-	-*	1	1*	37	47*	-	-	-	-
40001- 50000	11	3	-	-	-	-*	11	14*	-	-	-	-
50001- 60000	12	4	-	-	-	-*	-	-	12	43*	-	-
60001- 70000	6	2	-	-	-	-*	-	-	6	21*	-	-
70001- 80000	4	1	-	-	-	-	-	-	4	14*	-	-
80001- 90000	4	1	-	-	-	-	-	-	4	14*	-	-
90001-100000	3	1	-	-	-	-	-	-	2	7*	1	6
100001- 110000	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
110001- 120000	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	24*
120001- 130000	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
130001- 140000	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
150001- 160000	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	12*
160001- 170000	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
230001-240000	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
440001-450000	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
560001-570000	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Gemiddelde V540_1	30863,8		7057,5*		16436,6*		32708,6		66276,9*		176029,5*	
Vraag 550: Hoeveel kiezerspassen zijn er in uw gemeente verstrekt?												
0	3	1	-	-	2	1	-	-	1	4	-	-
1- 1000	325	96	53	96	155	97	77	99	27	96	13	76*
1001- 2000	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	18*
2001- 3000	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
3001- 4000	1	0	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
7001- 8000	1	0	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
11001- 12000	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
20001- 21000	1	0	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
25001- 26000	1	0	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Gemiddelde V550_1	317,9		249,8		258,3		456,1		225,9		611,9	
Vraag 560: U noemt een aantal van <ANTW550>. Dit is <ANTW540550>% van het totaal aantal kiesgerechtigden in uw gemeente (<ANTW540>). Klopt dit aantal?												
Ja	332	100	53	100	157	100	77	100	28	100	17	100
Nee, graag verbeteren	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	332	100	53	100	157	100	77	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	332	100	53	100	157	100	77	100	28	100	17	100
Vraag 570: Hoeveel verzoeken om een schriftelijke volmacht te geven, heeft uw gemeente ingewilligd?												
0	8	2	4	7	4	3	-	-	-	-	-	-
1- 1000	328	97	51	93	155	97	78	100	28	100	16	94
2001- 3000	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

	Gemeentegrootte					
	Totaal ondervraagden	<10.000	10.000 - 24.999	25.000 - 49.999	50.000 - 99.999	100.000 +
	gem	gem	gem	gem	gem	gem
Gemiddelde V570_1	48,0	9,4*	21,6*	44,1	91,2*	366,5*
Vraag 580: U noemt een aantal van <ANTW570>. Dit is <ANTW540570>% van het totaal aantal kiesgerechtigden in uw gemeente (<ANTW540>). Klopt dit aantal?						
Ja	337 100	55 100	159 100	78 100	28 100	17 100
Nee, graag verbeteren	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Totaal antwoorden	337 100	55 100	159 100	78 100	28 100	17 100
Totaal ondervraagden	337 100	55 100	159 100	78 100	28 100	17 100
Vraag 590: Hebben zich in uw gemeente incidenten voorgedaan met het ronselen van volmachten?						
Ja	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Nee	320 95	54 98	151 95	72 92	27 96	16 94
weet niet	17 5	1 2	8 5	6 8	1 4	1 6
Totaal antwoorden	337 100	55 100	159 100	78 100	28 100	17 100
Totaal ondervraagden	337 100	55 100	159 100	78 100	28 100	17 100
Vraag 600: Kunt u toelichten welk(e) incident(en) zich heeft/hebben voorgedaan met het ronselen van volmachten?						
Vraag 600: Kunt u toelichten welk(e) incident(en) zich heeft/hebben voorgedaan met het ronselen van volmachten?						
Totaal ondervraagden	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Vraag 610: Welke maatregelen heeft u genomen naar aanleiding van deze incidenten?						
Vraag 610: Welke maatregelen heeft u genomen naar aanleiding van deze incidenten?						
Totaal ondervraagden	- -	- -	- -	- -	- -	- -
Vraag 620: Hoe tevreden of ontevreden bent u over de gang van zaken rond de stemopneming binnen uw gemeente?						
Zeer tevreden	31 9	11 20*	16 10	1 1*	2 7	1 6
Tevreden	198 59	29 53	98 62	46 59	16 57	9 53
Niet tevreden, niet ontevreden	66 20	10 18	25 16	21 27	7 25	3 18
Ontevreden	31 9	1 2	17 11	8 10	2 7	3 18
Zeer ontevreden	11 3	4 7	3 2	2 3	1 4	1 6
Totaal antwoorden	337 100	55 100	159 100	78 100	28 100	17 100
Totaal ondervraagden	337 100	55 100	159 100	78 100	28 100	17 100

	Gemeentegrootte											
	Totaal		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 770: Kunt u toelichten waarom u niet (geheel) tevreden bent over de gang van zaken rond de stemopneming binnen uw gemeente?												
Vraag 770: Kunt u toelichten waarom u niet (geheel) tevreden bent over de gang van zaken rond de stemopneming binnen uw gemeente? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 630: Hebben stembureaus contact met uw gemeente gezocht tijdens of vlak na de stemopneming omdat er vragen of problemen waren m.b.t. de tellingen van de stemmen?												
Ja -----	96	28	7	13*	48	30	23	29	10	36	8	47
Nee -----	235	70	46	84*	111	70	53	68	17	61	8	47
weet niet -----	6	2	2	4	-	-*	2	3	1	4	1	6
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 640: Welke vragen of problemen waren er?												
Vraag 640: Welke vragen of problemen waren er? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 650: Wat heeft u gedaan om de stembureaus te helpen?												
Vraag 650: Wat heeft u gedaan om de stembureaus te helpen? -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 660: Heeft uw gemeente fouten in het proces- verbaal geconstateerd?												
Ja -----	156	46	15	27*	62	39*	48	62*	19	68*	12	71
Nee -----	177	53	39	71*	94	59*	30	38*	9	32*	5	29
weet niet -----	4	1	1	2	3	2	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden -----	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 670: Heeft uw gemeente de fouten in de processen- verbaal gecorrigeerd?												
Ja, maar niet in N 11 vermeld -----	83	53	7	47	34	55	23	48	8	42	11	92*
Ja en in N 11 vermeld -----	20	13	2	13	6	10	11	23*	1	5	-	-
Nee, niet nodig -----	36	23	5	33	16	26	11	23	4	21	-	-
Nee, fouten laten staan maar in N 11 vermeld -----	10	6	-	-	3	5	2	4	4	21*	1	8
Nee, fouten laten staan en niet in N 11 vermeld -----	4	3	-	-	3	5	-	-	1	5	-	-
weet niet -----	3	2	1	7	-	-	1	2	1	5	-	-
Totaal antwoorden -----	156	100	15	100	62	100	48	100	19	100	12	100
Totaal ondervraagden -----	156	100	15	100	62	100	48	100	19	100	12	100

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 680: Waarom heeft u de fouten in het proces- verbaal laten staan en niet in N11 vermeld?												
Vraag 680: Waarom heeft u de fouten in het proces- verbaal laten staan en niet in N11 vermeld?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vraag 690: Heeft uw gemeente, omdat er fouten in de processen-verbaal zijn geconstateerd, zelf nog voor één of meerdere stembureaus de stemmen opnieuw geteld?												
Ja	21	13	3	20	1	2*	10	21	3	16	4	33
Nee	135	87	12	80	61	98*	38	79	16	84	8	67
weet niet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal antwoorden	156	100	15	100	62	100	48	100	19	100	12	100
Totaal ondervraagden	156	100	15	100	62	100	48	100	19	100	12	100
Vraag 700: Hoeveel stembureaus betrof dit?												
1- 10	20	95	3	100	1	100	10	100	3	100	3	75
41- 50	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25
Totaal antwoorden	21	100	3	100	1	100	10	100	3	100	4	100
Totaal ondervraagden	21	100	3	100	1	100	10	100	3	100	4	100
Vraag 710: Heeft u suggesties voor verandering\ verbetering van het proces-verbaal en de daarbij horende documenten?												
Ja, namelijk	116	34	13	24	39	25*	39	50*	15	54*	10	59
Nee	221	66	42	76	120	75*	39	50*	13	46*	7	41
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 720: Dit waren alle vragen. Heeft u met betrekking tot de onderwerpen die hiervoor aan bod kwamen nog opmerkingen of suggesties voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties?												
Nee	152	45	27	49	75	47	33	42	13	46	4	24
Ja, namelijk	185	55	28	51	84	53	45	58	15	54	13	76
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Vraag 9902: Heeft u verder nog op- of aanmerkingen over deze vragenlijst?												
Ja	32	9	2	4	13	8	12	15	3	11	2	12
Nee	305	91	53	96	146	92	66	85	25	89	15	88
Totaal antwoorden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100
Totaal ondervraagden	337	100	55	100	159	100	78	100	28	100	17	100

G4474S2.DAT

	Gemeentegrootte											
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Vraag 9903: U heeft de rest van het scherm voor uw op- en aanmerkingen!												
Vraag 9903: U heeft de rest van het scherm voor uw op- en aanmerkingen! -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Tabel 29

V20: Tot wanneer is uw identiteitsdocument geldig?

	Totaal ondervraagden		verlopen document (geldig tm 11-09-2012)		geldig document (geldig tm 12-09-2012 of later)		Wil niet zeggen	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Stemlocatie								
Activiteitscentrum Mosaico -----	48	1	-	-	48	1	-	-
Atrium zorgcentrum Ter Reede -----	110	2	3	3	107	2	-	-
Bestwijzer -----	99	2	2	2	97	2	-	-
Bonifatiushuis -----	81	1	2	2	79	1	-	-
Buurtcentrum Vlinderhei -----	100	2	3	3	97	2	-	-
De Marckenburgh -----	175	3	-	-	174	3	1	2
Dienstcentr. Kerderland -----	99	2	1	1	98	2	-	-
Dorpshuis De Drecht -----	97	2	2	2	94	2	1	2
Dorpshuis De Wiekslag -----	99	2	3	3	92	2	4	8+
Gemeentehuis -----	101	2	1	1	99	2	1	2
Het Nieuwe Feitenhof -----	97	2	1	1	95	2	1	2
Klooster Zusters onder de Boge -----	99	2	1	1	98	2	-	-
Krammstate -----	200	4	4	4	196	4	-	-
Medisch Centrum Spectrum -----	101	2	3	3	98	2	-	-
Obs de Wissel -----	98	2	-	-	95	2	3	6
Ons Huus -----	99	2	-	-	98	2	1	2
Platina Zorgcentrum -----	121	2	4	4	117	2	-	-
Reijerheem -----	100	2	4	4	96	2	-	-
Senioren Complex Nieuw Pletten -----	150	3	2	2	148	3	-	-
Seniorencomplex -----	103	2	1	1	101	2	1	2
Serviceflat Puttesteijn -----	99	2	6	5+	92	2	1	2
St. Gerlachus, Mosae Zorggroep -----	100	2	2	2	97	2	1	2
Verpleeghuis Boerhaave -----	100	2	1	1	99	2	-	-
Verpleeghuis Bornholm -----	94	2	2	2	90	2	2	4
Verpleeghuis de Riethorst -----	101	2	2	2	99	2	-	-
Verpleeghuis De Schildershoek -----	28	1	2	2	26	0	-	-
Verpleeghuis Salem -----	100	2	1	1	99	2	-	-
Verpleeghuis Zuiderhout -----	100	2	4	4	96	2	-	-
Verz. huis "De Nieuwe Haven" -----	95	2	-	-	95	2	-	-
Verzorging Sevenheim -----	100	2	-	-	99	2	1	2
Verzorgingscentr. Ebbingepoort -----	99	2	4	4	93	2	2	4
Verzorgingscentrum De Mantel -----	135	2	3	3	124	2-	8	15+
Verzorgingshuis De Klinkenberg -----	95	2	4	4	91	2	-	-
Verzorgingshuis De Nudenhof -----	56	1	1	1	52	1	3	6+
Verzorgingshuis De Vosmeren -----	100	2	-	-	96	2	4	8+
Verzorgingshuis Huyckenstein -----	101	2	3	3	98	2	-	-
Verzorgingshuis Schoorwijk -----	101	2	4	4	96	2	1	2
Wooncentrum 't Voskamp -----	96	2	-	-	95	2	1	2
Woonzorgcentrum Het Woolde -----	101	2	3	3	98	2	-	-
Woonzorgcentrum Mauritsstaete -----	100	2	2	2	98	2	-	-
Woonzorgcentrum Op de Laan -----	101	2	-	-	101	2	-	-
Woonzorgcomplex Aan de Brug -----	101	2	-	-	101	2	-	-
Woonzorgcomplex De Schuilhoeve -----	90	2	3	3	86	2	1	2
Zorgcentrum de Bleekhof -----	99	2	2	2	96	2	1	2
Zorgcentrum De Honskamp -----	99	2	2	2	97	2	-	-
Zorgcentrum De Kiekendief -----	103	2	5	5	96	2	2	4
Zorgcentrum de Overloop -----	95	2	3	3	91	2	1	2
Zorgcentrum De Zoute Viever -----	147	3	-	-	146	3	1	2
zorgcentrum Doniahiem -----	104	2	5	5	98	2	1	2
Zorgcentrum Liefkenshoek -----	37	1	-	-	36	1	1	2
Zorgcentrum Reeuwijk -----	88	2	3	3	84	2	1	2
Zorgcentrum Rustenburg -----	101	2	2	2	96	2	3	6
zorgcentrum St. Theresia -----	166	3	2	2	161	3	3	6
Zorgpunt Hoendiep -----	109	2	3	3	106	2	-	-
Totaal ondervraagden -----	5518	100	111	100	5355	100	52	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

V20: Tot wanneer is uw identiteitsdocument geldig?

	Totaal ondervraagden		verlopen document (geldig tm 11-09-2012)		geldig document (geldig tm 12-09-2012 of later)		Wil niet zeggen	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Plaats								
Almere	198	4	8	7	187	3-	3	6
America	101	2	-	-	101	2	-	-
Badhoevedorp	90	2	3	3	86	2	1	2
Best	199	4	5	5	194	4	-	-
Bolsward	101	2	3	3	98	2	-	-
Den Haag	177	3	2	2	175	3	-	-
Dinteloord	95	2	-	-	95	2	-	-
Doornspijk	99	2	-	-	98	2	1	2
Ede	194	4	6	5	188	4	-	-
Elburg	97	2	1	1	95	2	1	2
Enschede	200	4	5	5	194	4	1	2
Geertruidenberg	201	4	4	4	197	4	-	-
Groningen	329	6	11	10	316	6	2	4
Haarlem	200	4	5	5	195	4	-	-
Hengelo	197	4	3	3	193	4	1	2
Heteren	37	1	-	-	36	1	1	2
Hoofddorp	94	2	2	2	90	2	2	4
Joure	166	3	2	2	161	3	3	6
Leidschendam	101	2	4	4	96	2	1	2
Maastricht	199	4	3	3	195	4	1	2
Nieuw-Vossemeer	100	2	-	-	96	2	4	8+
Reeuwijk	88	2	3	3	84	2	1	2
Ridderkerk	200	4	5	5	195	4	-	-
Schellinkhout	97	2	2	2	94	2	1	2
Sevenum	100	2	-	-	99	2	1	2
Sint Nicolaasga	104	2	5	5	98	2	1	2
Sneek	81	1	2	2	79	1	-	-
Spijkenisse	274	5	6	5	266	5	2	4
Utgeest	199	4	1	1	194	4	4	8
Utrecht	453	8	7	6	445	8	1	2
Vlissingen	257	5	3	3	253	5	1	2
Voorburg	135	2	3	3	124	2-	8	15+
Waarder	99	2	1	1	98	2	-	-
Wageningen	157	3	3	3	148	3	6	12+
Wijdenes	99	2	3	3	92	2	4	8+
Totaal ondervraagden	5518	100	111	100	5355	100	52	100

Gemeente

Groningen	329	6	11	10	316	6	2	4
Almere	198	4	8	7	187	3-	3	6
Skarsterlân	270	5	7	6	259	5	4	8
Enschede	200	4	5	5	194	4	1	2
Hengelo	197	4	3	3	193	4	1	2
Ede	194	4	6	5	188	4	-	-
Elburg	196	4	1	1	193	4	2	4
Wageningen	157	3	3	3	148	3	6	12+
Utrecht	453	8	7	6	445	8	1	2
Haarlem	200	4	5	5	195	4	-	-
Haarlemmermeer	184	3	5	5	176	3	3	6
Utgeest	199	4	1	1	194	4	4	8
Drechterland	196	4	5	5	186	3	5	10
's-Gravenhage	177	3	2	2	175	3	-	-
Ridderkerk	200	4	5	5	195	4	-	-
Spijkenisse	274	5	6	5	266	5	2	4
Vlissingen	257	5	3	3	253	5	1	2
Best	199	4	5	5	194	4	-	-
Geertruidenberg	201	4	4	4	197	4	-	-
Steenbergen	195	4	-	--	191	4	4	8
Maastricht	199	4	3	3	195	4	1	2
Horst aan de Maas	201	4	-	--	200	4	1	2
Overbetuwe	37	1	-	-	36	1	1	2
Súdwest Fryslân	182	3	5	5	177	3	-	-
Bodegraven-Reeuwijk	187	3	4	4	182	3	1	2
Leidschendam-Voorburg	236	4	7	6	220	4-	9	17+
Totaal ondervraagden	5518	100	111	100	5355	100	52	100

V20: Tot wanneer is uw identiteitsdocument geldig?

	Totaal ondervraagden		verlopen document (geldig tm 11-09-2012)		geldig document (geldig tm 12-09-2012 of later)		Wil niet zeggen	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
NielsenCBS								
Drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag) -----	177	3	2	2	175	3	-	-
West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten en randgemeenten)	1693	31	33	30	1644	31	16	31
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe) -----	781	14	23	21	752	14	6	12
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland) -----	1179	21	26	23	1139	21	14	27
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg) -----	1252	23	15	14-	1230	23+	7	13
Randgemeenten (Amstelveen, Diemen, Land- smeer, Ouder-Amstel, Ridderkerk, Barendrecht, Albrandswaard, Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Schiedam, Westland, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar) -----	436	8	12	11	415	8-	9	17+
Totaal ondervraagden -----	5518	100	111	100	5355	100	52	100

Gemeentegrootte

<10.000 -----	199	4	1	1	194	4	4	8
10.000 - 24.999 -----	1257	23	22	20	1220	23	15	29
25.000 - 49.999 -----	1039	19	15	14	1014	19	10	19
50.000 - 99.999 -----	1083	20	27	24	1044	19	12	23
100.000 + -----	1940	35	46	41	1883	35	11	21-
Totaal ondervraagden -----	5518	100	111	100	5355	100	52	100

**V10: Welk type identiteitsdocument heeft u
zojuist gebruikt bij het stemmen?**

Paspoort -----	1609	29	28	25	1568	29	13	25
Rijbewijs -----	1873	34	15	14-	1835	34+	23	44
Identiteitskaart -----	2033	37	68	61+	1951	36-	14	27
Geen van deze -----	-	-	-	-	-	-	-	-
Wil niet zeggen -----	3	0	-	-	1	0-	2	4+
Totaal ondervraagden -----	5518	100	111	100	5355	100	52	100

**V20: Tot wanneer is uw identiteitsdocument
geldig?**

verlopen document (geldig tm 11-09-2012) ---	111	2	111	100+	-	--	-	-
geldig document (geldig tm 12-09-2012 of later) -----	5355	97	-	--	5355	100+	-	--
Wil niet zeggen -----	52	1	-	-	-	--	52	100+
Totaal ondervraagden -----	5518	100	111	100	5355	100	52	100

V30_1: Wat is uw leeftijd in jaren?

18-34 jaar -----	1250	23	17	15	1227	23+	6	12
35-54 jaar -----	1602	29	15	14-	1568	29+	19	37
55-64 jaar -----	943	17	14	13	917	17	12	23
65-74 jaar -----	819	15	15	14	801	15	3	6
75 jaar en ouder -----	904	16	50	45+	842	16-	12	23
Wil niet zeggen -----	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	5518	100	111	100	5355	100	52	100

V20: Tot wanneer is uw identiteitsdocument geldig?

	Totaal ondervraagden		verlopen document (geldig tm 11-09-2012)		geldig document (gel- dig tm 12-09-2012 of later)		Wil niet zeggen	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
V20 verlopen document								

V40: Wat is de reden dat u een verlopen identiteitsdocument heeft gebruikt?

Ik wist niet dat het identiteitsdocument verlopen was -----	25	23	25	23	-	-	-	-
Ik gebruik verder nooit een identiteitsdocument -----	23	21	23	21	-	-	-	-
Het is te duur om een nieuw identiteitsdocument aan te schaffen -----	8	7	8	7	-	-	-	-
Ik heb een nieuw identiteitsdocument aangevraagd, maar nog niet ontvangen/opgehaald -----	9	8	9	8	-	-	-	-
Anders, namelijk ... -----	48	43	48	43	-	-	-	-
Wil niet zeggen -----	2	2	2	2	-	-	-	-
Totaal antwoorden -----	115	104	115	104	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	111	100	111	100	-	-	-	-

V20 verlopen document en V40 NIET nieuw identiteitsdocument aangevraagd

V50: Bent u van plan om in de toekomst een nieuw identiteitsbewijs aan te schaffen?

Zeker wel (4) -----	45	44	45	44	-	-	-	-
Waarschijnlijk wel (3) -----	8	8	8	8	-	-	-	-
Waarschijnlijk niet (2) -----	13	13	13	13	-	-	-	-
Zeker niet (1) -----	17	17	17	17	-	-	-	-
Weet ik nog niet -----	19	19	19	19	-	-	-	-
Top two -----	53	52	53	52	-	-	-	-
Bottom two -----	30	29	30	29	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	102	100	102	100	-	-	-	-
Gemiddelde V50 -----		2,98		2,98		-		

Randgemeenten
(Amstelveen,
Diemen, Land-
smeer, Ouder-
-Amstel, Rid-
derkerk, Ba-
rendrecht, Al-
brandwaard,
Krimpen a/d
IJssel, Capelle
a/d IJssel,
Schiedam,
Westland,
Rijswijk, Leid-
schendam-
Voorburg,
Wassenaar)

Stemlocatie

	Totaal ondervraagden		Drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag)		West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten en randgemeenten)		Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		Randgemeenten	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Activiteitencentrum Mosaico -----	48	1	48	27+	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--
Atrium zorgcentrum Ter Reede ---	110	2	-	-	-	--	-	--	-	--	110	9+	-	--
Bestwijzer -----	99	2	-	-	-	--	-	--	-	--	99	8+	-	--
Bonifatiushuis -----	81	1	-	-	-	--	81	10+	-	--	-	--	-	--
Buurtcentrum Vlinderhei -----	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	100	8+	-	--
De Marckenburgh -----	175	3	-	--	175	10+	-	--	-	--	-	--	-	--
Dienstcentr. Kerverland -----	99	2	-	-	99	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Dorpshuis De Drecht -----	97	2	-	-	97	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Dorpshuis De Wiekslag -----	99	2	-	-	99	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Gemeentehuis -----	101	2	-	-	101	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Het Nieuwe Feitenhof -----	97	2	-	-	-	--	-	--	97	8+	-	--	-	--
Klooster Zusters onder de Boge --	99	2	-	-	-	--	-	--	-	--	99	8+	-	--
Krammstate -----	200	4	-	--	200	12+	-	--	-	--	-	--	-	--
Medisch Centrum Spectrum -----	101	2	-	-	-	--	-	--	101	9+	-	--	-	--
Obs de Wissel -----	98	2	-	-	98	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Ons Huus -----	99	2	-	-	-	--	-	--	99	8+	-	--	-	--
Platina Zorgcentrum -----	121	2	-	--	-	--	121	15+	-	--	-	--	-	--
Reijerheem -----	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	-	--	100	23+
Senioren Complex Nieuw Pletten	150	3	-	--	150	9+	-	--	-	--	-	--	-	--
Seniorencomplex -----	103	2	-	-	103	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Serviceflat Puttsteijn -----	99	2	-	-	99	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
St. Gerlachus, Mosae Zorggroep -	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	100	8+	-	--
Verpleeghuis Boerhaave -----	100	2	-	-	100	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Verpleeghuis Bornholm -----	94	2	-	-	94	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Verpleeghuis de Riethorst -----	101	2	-	-	-	--	-	--	-	--	101	8+	-	--
Verpleeghuis De Schildershoek --	28	1	28	16+	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--
Verpleeghuis Salem -----	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	-	--	100	23+
Verpleeghuis Zuiderhout -----	100	2	-	-	100	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Verz. huis "De Nieuwe Haven" --	95	2	-	-	-	--	-	--	-	--	95	8+	-	--
Verzorging Sevenheyem -----	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	100	8+	-	--
Verzorgingscentr. Ebbingepoort --	99	2	-	-	-	--	99	13+	-	--	-	--	-	--
Verzorgingscentrum De Mantel --	135	2	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	135	31+
Verzorgingshuis De Klinkenberg -	95	2	-	-	-	--	-	--	95	8+	-	--	-	--
Verzorgingshuis De Nudenhof ----	56	1	-	-	-	--	-	--	56	5+	-	--	-	--
Verzorgingshuis De Vossemere -	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	100	8+	-	--
Verzorgingshuis Huykenstein ---	101	2	-	-	-	--	101	13+	-	--	-	--	-	--
Verzorgingshuis Schoorwijk ----	101	2	-	-	-	--	-	--	-	--	-	--	101	23+
Wooncentrum 't Voskamp -----	96	2	-	-	-	--	-	--	96	8+	-	--	-	--
Woonzorgcentrum Het Woolde ---	101	2	-	-	-	--	-	--	101	9+	-	--	-	--
Woonzorgcentrum Mauritsstaete -	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	100	8+	-	--
Woonzorgcentrum Op de Laan ---	101	2	101	57+	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--
Woonzorgcomplex Aan de Brug -	101	2	-	-	-	--	-	--	-	--	101	8+	-	--
Woonzorgcomplex De														
Schuilhoeve -----	90	2	-	-	90	5+	-	--	-	--	-	--	-	--
Zorgcentrum de Bleekhof -----	99	2	-	-	-	--	-	--	99	8+	-	--	-	--
Zorgcentrum De Honskamp -----	99	2	-	-	-	--	-	--	99	8+	-	--	-	--
Zorgcentrum De Kiekendief -----	103	2	-	-	-	--	-	--	103	9+	-	--	-	--
Zorgcentrum de Overloop -----	95	2	-	-	-	--	-	--	95	8+	-	--	-	--
Zorgcentrum De Zoute Vierer ---	147	3	-	--	-	--	-	--	-	--	147	12+	-	--
Zorgcentrum Doniahiem -----	104	2	-	-	-	--	104	13+	-	--	-	--	-	--
Zorgcentrum Liefkenshoek -----	37	1	-	-	-	--	-	--	37	3+	-	--	-	--
Zorgcentrum Reeuwijk -----	88	2	-	-	88	5+	-	--	-	--	-	--	-	--
Zorgcentrum Rustenburg -----	101	2	-	-	-	--	-	--	101	9+	-	--	-	--
Zorgcentrum St. Theresia -----	166	3	-	--	-	--	166	21+	-	--	-	--	-	--
Zorgpunt Hoendiep -----	109	2	-	-	-	--	109	14+	-	--	-	--	-	--
Totaal ondervraagden -----	5518	100	177	100	1693	100	781	100	1179	100	1252	100	436	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

NielsenCBS

Randgemeenten
(Amstelveen,
Diemen, Land-
smeer, Ouder-
-Amstel, Rid-
derkerk, Ba-
rendrecht, Al-
brandwaard,
Krimpen a/d
IJssel, Capelle
a/d IJssel,
Schiedam,
Westland,
Rijswijk, Leid-
schendam-
Voorburg,
Wassenaar)

	Totaal ondervraagden		Drie grote geme- enten (Amster- dam, Rotter- dam, Den Haag)		West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten en randgemeenten)		Noord (Gronin- gen, Friesland, Drenthe)		Oost (Over- ijssel, Gelder- land, Flevoland)		Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		Randgemeenten	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Plaats														
Almere	198	4	-	--	-	--	-	--	198	17+	-	--	-	--
America	101	2	-	-	-	--	-	--	-	--	101	8+	-	--
Badhoevedorp	90	2	-	-	90	5+	-	--	-	--	-	--	-	--
Best	199	4	-	--	-	--	-	--	-	--	199	16+	-	--
Bolsward	101	2	-	-	-	--	101	13+	-	--	-	--	-	--
Den Haag	177	3	177	100+	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--
Dinteloord	95	2	-	-	-	--	-	--	-	--	95	8+	-	--
Doornspijk	99	2	-	-	-	--	-	--	99	8+	-	--	-	--
Ede	194	4	-	--	-	--	-	--	194	16+	-	--	-	--
Elburg	97	2	-	-	-	--	-	--	97	8+	-	--	-	--
Enschede	200	4	-	--	-	--	-	--	200	17+	-	--	-	--
Geertruidenberg	201	4	-	--	-	--	-	--	-	--	201	16+	-	--
Groningen	329	6	-	--	-	--	329	42+	-	--	-	--	-	--
Haarlem	200	4	-	--	200	12+	-	--	-	--	-	--	-	--
Hengelo	197	4	-	--	-	--	-	--	197	17+	-	--	-	--
Heteren	37	1	-	-	-	--	-	--	37	3+	-	--	-	--
Hoofddorp	94	2	-	-	94	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Joure	166	3	-	--	-	--	166	21+	-	--	-	--	-	--
Leidschendam	101	2	-	-	-	--	-	--	-	--	-	--	101	23+
Maastricht	199	4	-	--	-	--	-	--	-	--	199	16+	-	--
Nieuw-Vossemeer	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	100	8+	-	--
Reeuwijk	88	2	-	-	88	5+	-	--	-	--	-	--	-	--
Ridderkerk	200	4	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	200	46+
Schellinkhout	97	2	-	-	97	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Sevenum	100	2	-	-	-	--	-	--	-	--	100	8+	-	--
Sint Nicolaasga	104	2	-	-	-	--	104	13+	-	--	-	--	-	--
Sneek	81	1	-	-	-	--	81	10+	-	--	-	--	-	--
Spijkenisse	274	5	-	--	274	16+	-	--	-	--	-	--	-	--
Uitgeest	199	4	-	--	199	12+	-	--	-	--	-	--	-	--
Utrecht	453	8	-	--	453	27+	-	--	-	--	-	--	-	--
Vlissingen	257	5	-	--	-	--	-	--	-	--	257	21+	-	--
Voorburg	135	2	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	135	31+
Waarder	99	2	-	-	99	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Wageningen	157	3	-	--	-	--	-	--	157	13+	-	--	-	--
Wijdene	99	2	-	-	99	6+	-	--	-	--	-	--	-	--
Totaal ondervraagden	5518	100	177	100	1693	100	781	100	1179	100	1252	100	436	100

+/- = Verschild significant positief of negatief op 95% niveau

NielsenCBS

Randgemeenten
(Amstelveen,
Diemen, Landsmeer,
Ouder-Amstel, Ridderkerk,
Barendrecht, Albrandwaard,
Krimpen a/d IJssel, Capelle
a/d IJssel, Schiedam,
Westland, Rijswijk, Leidschendam-
Voorburg, Wassenaar)

Gemeente

	Totaal ondervraagden		Drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag)		West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten en randgemeenten)		Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		Randgemeenten	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Groningen	329	6	-	--	-	--	329	42+	-	--	-	--	-	--
Almere	198	4	-	--	-	--	-	--	198	17+	-	--	-	--
Škarsterlân	270	5	-	--	-	--	270	35+	-	--	-	--	-	--
Enschede	200	4	-	--	-	--	-	--	200	17+	-	--	-	--
Hengelo	197	4	-	--	-	--	-	--	197	17+	-	--	-	--
Ede	194	4	-	--	-	--	-	--	194	16+	-	--	-	--
Elburg	196	4	-	--	-	--	-	--	196	17+	-	--	-	--
Wageningen	157	3	-	--	-	--	-	--	157	13+	-	--	-	--
Utrecht	453	8	-	--	453	27+	-	--	-	--	-	--	-	--
Haarlem	200	4	-	--	200	12+	-	--	-	--	-	--	-	--
Haarlemmermeer	184	3	-	--	184	11+	-	--	-	--	-	--	-	--
Uitgeest	199	4	-	--	199	12+	-	--	-	--	-	--	-	--
Drechterland	196	4	-	--	196	12+	-	--	-	--	-	--	-	--
's-Gravenhage	177	3	177	100+	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--
Ridderkerk	200	4	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	200	46+
Spijkenisse	274	5	-	--	274	16+	-	--	-	--	-	--	-	--
Vlissingen	257	5	-	--	-	--	-	--	-	--	257	21+	-	--
Best	199	4	-	--	-	--	-	--	-	--	199	16+	-	--
Geertruidenberg	201	4	-	--	-	--	-	--	-	--	201	16+	-	--
Steenbergen	195	4	-	--	-	--	-	--	-	--	195	16+	-	--
Maastricht	199	4	-	--	-	--	-	--	-	--	199	16+	-	--
Horst aan de Maas	201	4	-	--	-	--	-	--	-	--	201	16+	-	--
Overbetuwe	37	1	-	--	-	--	-	--	37	3+	-	--	-	--
Súdwest Fryslân	182	3	-	--	-	--	182	23+	-	--	-	--	-	--
Bodegraven-Reeuwijk	187	3	-	--	187	11+	-	--	-	--	-	--	-	--
Leidschendam-Voorburg	236	4	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	236	54+
Totaal ondervraagden	5518	100	177	100	1693	100	781	100	1179	100	1252	100	436	100

NielsenCBS

Drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag)	177	3	177	100+	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--
West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten en randgemeenten)	1693	31	-	--	1693	100+	-	--	-	--	-	--	-	--
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	781	14	-	--	-	--	781	100+	-	--	-	--	-	--
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	1179	21	-	--	-	--	-	--	1179	100+	-	--	-	--
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	1252	23	-	--	-	--	-	--	-	--	1252	100+	-	--
Randgemeenten (Amstelveen, Diemen, Landsmeer, Ouder-Amstel, Ridderkerk, Barendrecht, Albrandwaard, Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Schiedam, Westland, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar)	436	8	-	--	-	--	-	--	-	--	-	--	436	100+
Totaal ondervraagden	5518	100	177	100	1693	100	781	100	1179	100	1252	100	436	100

+/- = Verschildt significant positief of negatief op 95% niveau

| G447601 | © TNS NIPO | 24-9-2012 | 7

Randgemeenten
(Amstelveen,
Diemen, Land-
smeer, Ouder-
-Amstel, Rid-
derkerk, Ba-
rendrecht, Al-
brandwaard,
Krimpen a/d
IJssel, Capelle
a/d IJssel,
Schiedam,
Westland,
Rijswijk, Leid-
schendam-
Voorburg,
Wassenaar)

	Totaal ondervraagden		Drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag)		West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten en randgemeenten)		Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)		Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)		Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)		Randgemeenten	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Gemeentegrootte														
<10.000	199	4	-	--	199	12+	-	--	-	--	-	--	-	--
10.000 - 24.999	1257	23	-	--	196	12-	270	35+	196	17-	595	48+	-	--
25.000 - 49.999	1039	19	-	--	187	11-	-	--	194	16-	458	37+	200	46+
50.000 - 99.999	1083	20	-	--	274	16-	182	23+	391	33+	-	--	236	54+
100.000 +	1940	35	177	100+	837	49+	329	42+	398	34	199	16-	-	--
Totaal ondervraagden	5518	100	177	100	1693	100	781	100	1179	100	1252	100	436	100

V10: Welk type identiteitsdocument heeft u zojuist gebruikt bij het stemmen?

Paspoort	1609	29	70	40+	524	31	181	23-	316	27-	406	32+	112	26
Rijbewijs	1873	34	59	33	661	39+	251	32	387	33	351	28-	164	38
Identiteitskaart	2033	37	48	27-	506	30-	349	45+	475	40+	495	40+	160	37
Geen van deze	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wil niet zeggen	3	0	-	-	2	0	-	-	1	0	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	5518	100	177	100	1693	100	781	100	1179	100	1252	100	436	100

V20: Tot wanneer is uw identiteitsdocument geldig?

verlopen document (geldig tm 11-09-2012)	111	2	2	1	33	2	23	3	26	2	15	1-	12	3
geldig document (geldig tm 12-09-2012 of later)	5355	97	175	99	1644	97	752	96	1139	97	1230	98+	415	95-
Wil niet zeggen	52	1	-	-	16	1	6	1	14	1	7	1	9	2+
Totaal ondervraagden	5518	100	177	100	1693	100	781	100	1179	100	1252	100	436	100

V30_1: Wat is uw leeftijd in jaren?

18-34 jaar	1250	23	56	32+	450	27+	205	26+	264	22	224	18-	51	12-
35-54 jaar	1602	29	64	36+	496	29	164	21-	361	31	400	32+	117	27
55-64 jaar	943	17	38	21	261	15-	133	17	199	17	221	18	91	21+
65-74 jaar	819	15	11	6-	248	15	128	16	160	14	205	16	67	15
75 jaar en ouder	904	16	8	5-	238	14-	151	19+	195	17	202	16	110	25+
Wil niet zeggen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden	5518	100	177	100	1693	100	781	100	1179	100	1252	100	436	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Randgemeente
n (Amstel-
veen, Diemen,
Landsmeer,
Ouder-Amstel,
Ridderkerk,
Barendrecht,
Albrandwaard,
Krimpen a/d
IJssel, Capelle
a/d IJssel,
Schiedam,
Westland,
Rijswijk,
Leidschen-
dam-Voor-
burg,
Wassenaar)

	Totaal ondervraagden		Drie grote ge- meenten (Ams- terdam, Rot- terdam, Den Haag)		West (Utrecht, Noord-Hol- land, Zuid- Holland excl. drie grote ge- meenten en randgemeen- ten)		Noord (Gro- ningen, Fries- land, Drenthe)		Oost (Over- ijssel, Gelder- land, Flevoland)		Zuid (Zeeland, Noord-Bra- bant, Limburg)		Randgemeente n (Amstel- veen, Diemen, Landsmeer, Ouder-Amstel, Ridderkerk, Barendrecht, Albrandwaard, Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Schiedam, Westland, Rijswijk, Leidschen- dam-Voor- burg, Wassenaar)	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%

V20 verlopen document

V40: Wat is de reden dat u een verlopen identiteitsdocument heeft gebruikt?

Ik wist niet dat het identiteitsdocument verlopen was -----	25	23	1	50	8	24	3	13	7	27	2	13	4	33
Ik gebruik verder nooit een identiteitsdocument -----	23	21	-	-	2	6	8	35	4	15	5	33	4	33
Het is te duur om een nieuw identiteitsdocument aan te schaffen -----	8	7	-	-	3	9	2	9	2	8	1	7	-	-
Ik heb een nieuw identiteitsdocument aangevraagd, maar nog niet ontvangen/op gehaald -----	9	8	-	-	3	9	3	13	2	8	-	-	1	8
Anders, namelijk ... -----	48	43	1	50	16	48	10	43	11	42	7	47	3	25
Wil niet zeggen -----	2	2	-	-	1	3	-	-	-	-	1	7	-	-
Totaal antwoorden -----	115	104	2	100	33	100	26	113	26	100	16	107	12	100
Totaal ondervraagden -----	111	100	2	100	33	100	23	100	26	100	15	100	12	100

V20 verlopen document en V40 NIET nieuw identiteitsdocument aangevraagd

V50: Bent u van plan om in de toekomst een nieuw identiteitsbewijs aan te schaffen?

Zeker wel (4) -----	45	44	2	100	17	57	6	30	12	50	5	33	3	27
Waarschijnlijk wel (3) -----	8	8	-	-	2	7	1	5	3	13	-	-	2	18
Waarschijnlijk niet (2) -----	13	13	-	-	2	7	4	20	2	8	4	27	1	9
Zeker niet (1) -----	17	17	-	-	6	20	3	15	2	8	4	27	2	18
Weet ik nog niet -----	19	19	-	-	3	10	6	30	5	21	2	13	3	27
Top two -----	53	52	2	100	19	63	7	35	15	63	5	33	5	45
Bottom two -----	30	29	-	-	8	27	7	35	4	17	8	53	3	27
Totaal ondervraagden -----	102	100	2	100	30	100	20	100	24	100	15	100	11	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

NielsenCBS

		West (Ut recht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag)	Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	Zuid (Zeland, Noord-Brabant, Limburg)	Randgemeenten (Amstelveen, Diemen, Landsmeer, Ouder-Amstel, Ridderkerk, Barendrecht, Albrandswaard, Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Schiedam, Westland, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar)	
	gem	gem	gem	gem	gem	gem	
Gemiddelde V50 -----	2,98	4,00	3,11	2,71	3,32	2,46	2,75

Gemeentegrootte

	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Activiteitscentrum Mosaico -----	48	1	-	-	-	--	-	--	-	--	48	2+
Atrium zorgcentrum Ter Reede -----	110	2	-	--	-	--	110	11+	-	--	-	--
Bestwijzer -----	99	2	-	-	99	8+	-	--	-	--	-	--
Bonifatiushuis -----	81	1	-	-	-	--	-	--	81	7+	-	--
Buurtcentrum Vlinderhei -----	100	2	-	--	100	8+	-	--	-	--	-	--
De Marckenburgh -----	175	3	-	--	-	--	-	--	175	16+	-	--
Dienstcentr. Kerderland -----	99	2	-	-	-	--	99	10+	-	--	-	--
Dorpshuis De Drecht -----	97	2	-	-	97	8+	-	--	-	--	-	--
Dorpshuis De Wiekslag -----	99	2	-	-	99	8+	-	--	-	--	-	--
Gemeentehuis -----	101	2	101	51+	-	--	-	--	-	--	-	--
Het Nieuwe Feitenhof -----	97	2	-	-	97	8+	-	--	-	--	-	--
Klooster Zusters onder de Boge -----	99	2	-	-	-	--	-	--	-	--	99	5+
Krammstate -----	200	4	-	--	-	--	-	--	-	--	200	10+
Medisch Centrum Spectrum -----	101	2	-	--	-	--	-	--	-	--	101	5+
Obs de Wissel -----	98	2	98	49+	-	--	-	--	-	--	-	--
Ons Huus -----	99	2	-	-	99	8+	-	--	-	--	-	--
Platina Zorgcentrum -----	121	2	-	--	-	--	-	--	-	--	121	6+
Reijerheem -----	100	2	-	--	-	--	100	10+	-	--	-	--
Senioren Complex Nieuw Pletten ----	150	3	-	--	-	--	-	--	-	--	150	8+
Seniorencomplex -----	103	2	-	--	-	--	-	--	-	--	103	5+
Serviceflat Puttesteijn -----	99	2	-	-	-	--	-	--	99	9+	-	--
St. Gerlachus, Mosae Zorggroep ----	100	2	-	--	-	--	-	--	-	--	100	5+
Verpleeghuis Boerhaave -----	100	2	-	--	-	--	-	--	-	--	100	5+
Verpleeghuis Bornholm -----	94	2	-	-	-	--	-	--	-	--	94	5+
Verpleeghuis de Riethorst -----	101	2	-	--	101	8+	-	--	-	--	-	--
Verpleeghuis De Schildershoek -----	28	1	-	-	-	--	-	--	-	--	28	1+
Verpleeghuis Salem -----	100	2	-	--	-	--	100	10+	-	--	-	--
Verpleeghuis Zuiderhout -----	100	2	-	--	-	--	-	--	-	--	100	5+
Verz. huis "De Nieuwe Haven" -----	95	2	-	-	95	8+	-	--	-	--	-	--
Verzorging Sevenheym -----	100	2	-	--	-	--	100	10+	-	--	-	--
Verzorgingscentr. Ebbingepoort -----	99	2	-	-	-	--	-	--	-	--	99	5+
Verzorgingscentrum De Mantel -----	135	2	-	--	-	--	-	--	135	12+	-	--
Verzorgingshuis De Klinkenberg ----	95	2	-	-	-	--	-	--	95	9+	-	--
Verzorgingshuis De Nudehof -----	56	1	-	-	-	--	56	5+	-	--	-	--
Verzorgingshuis De Vossemeren ----	100	2	-	--	100	8+	-	--	-	--	-	--
Verzorgingshuis Huyckenstein -----	101	2	-	--	-	--	-	--	101	9+	-	--
Verzorgingshuis Schoorwijk -----	101	2	-	--	-	--	-	--	101	9+	-	--
Wooncentrum 't Voskamp -----	96	2	-	-	-	--	-	--	96	9+	-	--
Woonzorgcentrum Het Woolde -----	101	2	-	--	-	--	-	--	101	9+	-	--
Woonzorgcentrum Mauritsstaete ----	100	2	-	-	100	8+	-	--	-	--	-	--
Woonzorgcentrum Op de Laan -----	101	2	-	--	-	--	-	--	-	--	101	5+
Woonzorgcomplex Aan de Brug ----	101	2	-	--	-	--	101	10+	-	--	-	--
Woonzorgcomplex De Schuilhoeve -	90	2	-	-	-	--	-	--	-	--	90	5+
Zorgcentrum de Bleekhof -----	99	2	-	-	-	--	-	--	-	--	99	5+
Zorgcentrum De Honskamp -----	99	2	-	-	-	--	-	--	99	9+	-	--
Zorgcentrum De Kiekendief -----	103	2	-	--	-	--	-	--	-	--	103	5+
Zorgcentrum de Overloop -----	95	2	-	-	-	--	-	--	-	--	95	5+
Zorgcentrum De Zoute Vierer -----	147	3	-	--	-	--	147	14+	-	--	-	--
zorgcentrum Doniahiem -----	104	2	-	--	104	8+	-	--	-	--	-	--
Zorgcentrum Liefkenshoek -----	37	1	-	-	-	--	37	4+	-	--	-	--
Zorgcentrum Reeuwijk -----	88	2	-	-	-	--	88	8+	-	--	-	--
Zorgcentrum Rustenburg -----	101	2	-	--	-	--	101	10+	-	--	-	--
zorgcentrum St. Theresia -----	166	3	-	--	166	13+	-	--	-	--	-	--
Zorgpunt Hoendiep -----	109	2	-	--	-	--	-	--	-	--	109	6+
Totaal ondervraagden -----	5518	100	199	100	1257	100	1039	100	1083	100	1940	100

+/- = Verschilt significant positief of negatief op 95% niveau

Gemeentegrootte

	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Plaats												
Almere	198	4	-	--	-	--	-	--	-	--	198	10+
America	101	2	-	--	-	--	101	10+	-	--	-	--
Badhoevedorp	90	2	-	--	-	--	-	--	-	--	90	5+
Best	199	4	-	--	199	16+	-	--	-	--	-	--
Bolsward	101	2	-	--	-	--	-	--	101	9+	-	--
Den Haag	177	3	-	--	-	--	-	--	-	--	177	9+
Dinteloord	95	2	-	--	95	8+	-	--	-	--	-	--
Doornspijk	99	2	-	--	99	8+	-	--	-	--	-	--
Ede	194	4	-	--	-	--	-	--	194	18+	-	--
Elburg	97	2	-	--	97	8+	-	--	-	--	-	--
Enschede	200	4	-	--	-	--	-	--	-	--	200	10+
Geertruidenberg	201	4	-	--	201	16+	-	--	-	--	-	--
Groningen	329	6	-	--	-	--	-	--	-	--	329	17+
Haarlem	200	4	-	--	-	--	-	--	-	--	200	10+
Hengelo	197	4	-	--	-	--	-	--	197	18+	-	--
Heteren	37	1	-	--	-	--	37	4+	-	--	-	--
Hoofddorp	94	2	-	--	-	--	-	--	-	--	94	5+
Joure	166	3	-	--	166	13+	-	--	-	--	-	--
Leidschendam	101	2	-	--	-	--	-	--	101	9+	-	--
Maastricht	199	4	-	--	-	--	-	--	-	--	199	10+
Nieuw-Vossemeer	100	2	-	--	100	8+	-	--	-	--	-	--
Reeuwijk	88	2	-	--	-	--	88	8+	-	--	-	--
Ridderkerk	200	4	-	--	-	--	200	19+	-	--	-	--
Schellinkhout	97	2	-	--	97	8+	-	--	-	--	-	--
Sevenum	100	2	-	--	-	--	100	10+	-	--	-	--
Sint Nicolaasga	104	2	-	--	104	8+	-	--	-	--	-	--
Sneek	81	1	-	--	-	--	-	--	81	7+	-	--
Spijkenisse	274	5	-	--	-	--	-	--	274	25+	-	--
Uitgeest	199	4	199	100+	-	--	-	--	-	--	-	--
Utrecht	453	8	-	--	-	--	-	--	-	--	453	23+
Vlissingen	257	5	-	--	-	--	257	25+	-	--	-	--
Voorburg	135	2	-	--	-	--	-	--	135	12+	-	--
Waarder	99	2	-	--	-	--	99	10+	-	--	-	--
Wageningen	157	3	-	--	-	--	157	15+	-	--	-	--
Wijdenes	99	2	-	--	99	8+	-	--	-	--	-	--
Totaal ondervraagden	5518	100	199	100	1257	100	1039	100	1083	100	1940	100

Gemeente

Groningen	329	6	-	--	-	--	-	--	-	--	329	17+
Almere	198	4	-	--	-	--	-	--	-	--	198	10+
Skarsterlân	270	5	-	--	270	21+	-	--	-	--	-	--
Enschede	200	4	-	--	-	--	-	--	-	--	200	10+
Hengelo	197	4	-	--	-	--	-	--	197	18+	-	--
Ede	194	4	-	--	-	--	-	--	194	18+	-	--
Elburg	196	4	-	--	196	16+	-	--	-	--	-	--
Wageningen	157	3	-	--	-	--	157	15+	-	--	-	--
Utrecht	453	8	-	--	-	--	-	--	-	--	453	23+
Haarlem	200	4	-	--	-	--	-	--	-	--	200	10+
Haarlemmermeer	184	3	-	--	-	--	-	--	-	--	184	9+
Uitgeest	199	4	199	100+	-	--	-	--	-	--	-	--
Drechterland	196	4	-	--	196	16+	-	--	-	--	-	--
's-Gravenhage	177	3	-	--	-	--	-	--	-	--	177	9+
Ridderkerk	200	4	-	--	-	--	200	19+	-	--	-	--
Spijkenisse	274	5	-	--	-	--	-	--	274	25+	-	--
Vlissingen	257	5	-	--	-	--	257	25+	-	--	-	--
Best	199	4	-	--	199	16+	-	--	-	--	-	--
Geertruidenberg	201	4	-	--	201	16+	-	--	-	--	-	--
Steenbergen	195	4	-	--	195	16+	-	--	-	--	-	--
Maastricht	199	4	-	--	-	--	-	--	-	--	199	10+
Horst aan de Maas	201	4	-	--	-	--	201	19+	-	--	-	--
Overbetuwe	37	1	-	--	-	--	37	4+	-	--	-	--
Súdwest Fryslân	182	3	-	--	-	--	-	--	182	17+	-	--
Bodegraven-Reeuwijk	187	3	-	--	-	--	187	18+	-	--	-	--
Leidschendam-Voorburg	236	4	-	--	-	--	-	--	236	22+	-	--
Totaal ondervraagden	5518	100	199	100	1257	100	1039	100	1083	100	1940	100

Gemeentegrootte

	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
NielsenCBS												
Drie grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag) -----	177	3	-	--	-	--	-	--	-	--	177	9+
West (Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland excl. drie grote gemeenten en randgemeenten) -----	1693	31	199	100+	196	16-	187	18-	274	25-	837	43+
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe) -----	781	14	-	--	270	21+	-	--	182	17+	329	17+
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland) -----	1179	21	-	--	196	16-	194	19-	391	36+	398	21
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg) -----	1252	23	-	--	595	47+	458	44+	-	--	199	10-
Randgemeenten (Amstelveen, Diemen, Landsmeer, Ouder-Amstel, Ridderkerk, Barendrecht, Albrandwaard, Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Schiedam, Westland, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar) -----	436	8	-	--	-	--	200	19+	236	22+	-	--
Totaal ondervraagden -----	5518	100	199	100	1257	100	1039	100	1083	100	1940	100

Gemeentegrootte

<10.000 -----	199	4	199	100+	-	--	-	--	-	--	-	--
10.000 - 24.999 -----	1257	23	-	--	1257	100+	-	--	-	--	-	--
25.000 - 49.999 -----	1039	19	-	--	-	--	1039	100+	-	--	-	--
50.000 - 99.999 -----	1083	20	-	--	-	--	-	--	1083	100+	-	--
100.000 + -----	1940	35	-	--	-	--	-	--	-	--	1940	100+
Totaal ondervraagden -----	5518	100	199	100	1257	100	1039	100	1083	100	1940	100

V10: Welk type identiteitsdocument heeft u zojuist gebruikt bij het stemmen?

Paspoort -----	1609	29	64	32	321	26-	289	28	289	27-	646	33+
Rijbewijs -----	1873	34	83	42+	446	35	344	33	404	37+	596	31-
Identiteitskaart -----	2033	37	51	26-	490	39	405	39	389	36	698	36
Geen van deze -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wil niet zeggen -----	3	0	1	1	-	-	1	0	1	0	-	-
Totaal ondervraagden -----	5518	100	199	100	1257	100	1039	100	1083	100	1940	100

V20: Tot wanneer is uw identiteitsdocument geldig?

verlopen document (geldig tm 11-09-2012) -----	111	2	1	1	22	2	15	1	27	2	46	2
geldig document (geldig tm 12-09-2012 of later) -----	5355	97	194	97	1220	97	1014	98	1044	96	1883	97
Wil niet zeggen -----	52	1	4	2	15	1	10	1	12	1	11	1-
Totaal ondervraagden -----	5518	100	199	100	1257	100	1039	100	1083	100	1940	100

V30_1: Wat is uw leeftijd in jaren?

18-34 jaar -----	1250	23	43	22	190	15-	167	16-	173	16-	677	35+
35-54 jaar -----	1602	29	84	42+	424	34+	323	31	322	30	449	23-
55-64 jaar -----	943	17	31	16	263	21+	187	18	201	19	261	13-
65-74 jaar -----	819	15	23	12	230	18+	154	15	166	15	246	13-
75 jaar en ouder -----	904	16	18	9-	150	12-	208	20+	221	20+	307	16
Wil niet zeggen -----	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal ondervraagden -----	5518	100	199	100	1257	100	1039	100	1083	100	1940	100

	Gemeentegrootte												
	Totaal ondervraagden		<10.000		10.000 - 24.999		25.000 - 49.999		50.000 - 99.999		100.000 +		
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	
V20 verlopen document													
V40: Wat is de reden dat u een verlopen identiteitsdocument heeft gebruikt?													
Ik wist niet dat het identiteitsdocument verlopen was -----	25	23	-	-	6	27	4	27	7	26	8	17	
Ik gebruik verder nooit een identiteitsdocument -----	23	21	1	100	8	36	4	27	7	26	3	7-	
Het is te duur om een nieuw identiteitsdocument aan te schaffen -----	8	7	-	-	-	-	-	-	-	-	8	17+	
Ik heb een nieuw identiteitsdocument aangevraagd, maar nog niet ontvangen/opgemaakt -----	9	8	-	-	2	9	-	-	2	7	5	11	
Anders, namelijk ... -----	48	43	-	-	5	23	7	47	11	41	25	54	
Wil niet zeggen -----	2	2	-	-	1	5	-	-	-	-	1	2	
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal antwoorden -----	115	104	1	100	22	100	15	100	27	100	50	109	
Totaal ondervraagden -----	111	100	1	100	22	100	15	100	27	100	46	100	

V20 verlopen document en V40 NIET nieuw identiteitsdocument aangevraagd

V50: Bent u van plan om in de toekomst een nieuw identiteitsbewijs aan te schaffen?

Zeker wel (4) -----	45	44	1	100	7	35	6	40	14	56	17	41
Waarschijnlijk wel (3) -----	8	8	-	-	-	-	1	7	4	16	3	7
Waarschijnlijk niet (2) -----	13	13	-	-	7	35+	3	20	1	4	2	5
Zeker niet (1) -----	17	17	-	-	4	20	3	20	3	12	7	17
Weet ik nog niet -----	19	19	-	-	2	10	2	13	3	12	12	29+
Top two -----	53	52	1	100	7	35	7	47	18	72+	20	49
Bottom two -----	30	29	-	-	11	55+	6	40	4	16	9	22
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal ondervraagden -----	102	100	1	100	20	100	15	100	25	100	41	100
Gemiddelde V50 -----		2,98		4,00		2,56		2,77		3,32		3,03